

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Türkiye'nin %100 yenilenebilir enerji kullanan ilk ve tek operatörü



4.5G teknolojilerinden, uyumlu cihaz ve SIM kartla faydalanılabilir. Kapsama; coğrafi konular, sebeksiz yoğunluğu, kullanılan cihaz ve bağlanılan siteye göre değişebilir. Nisan 2021 itibarıyla Vodafone Türkiye'nin %100 yenilenebilir enerjiyi kullanarak enerjiyi tedarik ettiğini duyurdu. Vodafone Türkiye'nin %100 yenilenebilir enerjiyi kullanarak enerjiyi tedarik ettiğini duyurdu. Vodafone Türkiye'nin %100 yenilenebilir enerjiyi kullanarak enerjiyi tedarik ettiğini duyurdu.

Mehmet Ali & Akşamsefasi



Birlikte mümkün

vodafone

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://irantey.org>

ELEM ÇİÇEĞİ*

Beni sen ittin tehlikede yaşamaklara
beni sen zorla ittin hatırlatırım
gitme dedim gözlerimle yalvardım
ışıklara büyülenmiştin sönmeden günah yanan
ışıklara koştun beni karanlık bıraktın.

Oysa ben ezilecek kız değildim biliyorsun
bayrak açmış orduyu çiğner de geçerdim
tek seni çiğnemedim, çiğnemek istemedim
acımak kuşandım sana sonra sevmek denedim
anıtladım ellerimle, yücelttim kendimde kendim.

Seni ben yoğurdum, ben işledim, ben çizdim
bayramladım, şölenledim, süsledim içten
tuttun çaresizliğimi kollayıp bir casus gibi sen
umulmaz zamanlarda bıraktın beni gittin
yalnızlığımın çorak ülkesinde ehramlar diktim.

Söksem koparsam durmaz açar yine
yüreğime ektiğin elem çiçeği
ben eksilirim o çoğalır her geçen gün
hatta yaşantımı tüketir de
tükenmez senin bendeki hüznün.

Bu hüzündür bu hüznü beni asıl iten
tehlikede yaşamaklara, yasaklara
yayından fırlamış ok gibiyim
dönemem artık istesem de dönemem
geçtiğim bütün köprüleri yaktım, anla...

Tarkan İldeniz

Gökhan Çınar



çatışma

Bütün duygusal boşluklarımı dolduracakmış gibi ne bulursam yiyorum. Sonra bütün anılarımı suratına kusuyorum. Olduğum ve olmadığım her şey için seni suçluyorum. Gülümseyerek beni dinliyorsun orada.

Fotoğrafta iki kişiye. Eski albümlerden biri... Fotoğraf çocukluğum gibi günden güne sararmış. Doğduğum evin salonundaydı. Yüzüme kazırsız salonun gölgeleri düşmüş. O evde şahit olduğum ve maruz kaldığım her anı, beni anılarima tutsak etmiş. Çocuk olmamışım, çocuğu bakamamışım, çocukluktan habibah kalmışım. Canım burnumda, bedenim kaskatı, gülüşüm ısmarlama. Başka bir çocukluğum mümkün olduğunu bilmeyen her mutsuz çocuk gibi yoksunluklarımı çocukluğum zannediyordum. Sen de oradasın. Ellerini ta o zamandan babamın ellerine benzeyor. Her an ellerini bu fotoğraftan çıkıp boğazıma yapışacak gibi duyuyorsun. Babam gibi Sana benzemediğim için, sana susmadığım için, seni annem için beni ellerinde öldürmek istiyorsun. Bakışların da anneminkiler gibi kaçak. Fotoğrafta bile gözümün içine bakıyorsun. Sustuğun için sorumlusu olduğun bu felaketle böyle baş ediyorsun. Kıyametin koptuğunu biliyor ama hayat devam ediyormuş gibi yapmakt istiyorsun. Annem gibi Beni o salondan kurtarmaya niyetin olmadığ gibi benden kaçırıldığını gözleriyle benden başka her şeyi uzun uzun inceliyorsun. **Biliyorsun, mutluluğu baktığın her yerde bulamazsın ama baktık istemediğin yerde mutsuzluğun seni bekliyordur.** Biz annemizin mutsuzluğuyduk. Babamızın öfkesiydik. Bu fotoğrafta iki kişiye. Birbirine çok benzeyen iki yaralı düşmanız. O evde ruhumuzu üşütmüştü. Bulduği ruhsal hastalıklar kapmıştı. Tedavimizle kimsi iyileşememişti. İyileşememişti.

Yolda iki kişiye. Tanıdık caddelerden biri. Her adımdı tereddüde atıyorum. O kadar temkinli yürüyorum ki düşme korkum düşmekten daha büyük bir acıya dönüşüyor. Ve sen hiç susmuyorsun. Yürüyüşüne güllüyorsun. Yürüyemeyişime acıyorsun. "Ayağa kal" diye diye düşürmeni bekliyorsun. Zihnimin içine grip yolunu kaybettiriyorsun. Hafızama baskı yapıp geçmişte kaybolduğum yolları anımsatıyorsun. Vicdanının üstünde tepin yarı yolda bıraktıklarını hatırlatıyorsun. Bacaklarına yapışıp yere kapaklanmam istiyorsun. Ben seni doymamaya çalışıyorum. Bunu annem kadar iyi beceremiyorum. O dymak istemediği hiçbir şeyi dymazdı. Sen ise babama benzeyorsun. Ösen bile bitmiyorsun. "Bu kadar olmaz" diye bileceğim kadarıns. Öldürdüğüne erin oluncaya kadarıns. Ejek sudan gelinceye kadarıns. Hiçbir yecalluğumda beni yalnız bırakmıyorsun. Çocukluktan gençliğe, gençliktten yetişkinliğe bütün yollarımda her sözünle

beni yolsuz bırakıyorsun. Bu yolda iki kişiye. Hiçbir hedefe gidemiyorsun. Geldiğimiz istikamete dönemiyorsun. Birbirimizden ayrılmıyorsun.

Sofrada iki kişiye. Ezberlediğim akşam yemeklerinden biri. Ne yesem çocukluğum kokuyor. Midem bulanıyor. İhtahımı kesiyorsun. İlahımı da! **Annemin mutsuzluktan sararmış örtülerini, okul kantinindeki yalnız masaları, tek başıma oturdüğum lokantaları, boşanmadan önceki sessiz sofralarını anlatıp duyuyorsun. Sonra diyorsun hadi**

gel Beni tüketmiş olan anılarımı parçalara bölüp, tabaklara doldurup önüme koyuyorsun. Canım istemiyor dedikçe ağzıma tikiyorsun. Boğazımdan yeni bir lokma geçmiyor. Kırk senedir aynı şeylerden yiyorum. Geleceği geçmişinde sıkışmış büyümemen bir çocuk gibi ezberliyorsun. Yuttuğum duyguları geviş getiriyorum. Sen durmuyorsun. Hazmedemediğim lokmaları, yuttuğum hapları, yediğim halleri sürekli önüme getiriyorsun. Tabakı kafana fırlatsam canım çok acıyor. Bıçağı sana saplasam çocukluğum kanyor. O çaresizlik ve öfkeyle bir anda yemeye başlıyorsun. Bütün duygusal boşluklarımı dolduracakmış gibi ne bulursam yiyorum. Sonra bütün anılarımı suratına kusuyorum. Olduğum ve olmadığım her şey için seni suçluyorum. Gülümseyerek beni dinliyorsun orada. Bunları hak ettiğimizi düşünüyorsun. Bu sofrada iki kişiye.

Aç değiliz. Tok değiliz. Yediğimiz her şeyin tadı aynı geliyor. Yuttuğumuz hiçbir şeyi sindiremiyoruz.

Yataktaki iki kişiye. İyi bildiğim uykusuz gecelerden biri. Dönüp duyuyorum. Tavan, üstüme çökme bekleyen çocukluğum kadar yakın. Duvar, yepik sınırlarını aşamadığım gençliğim kadar kalın. Yatak, açığta kalmış yetişkinliğim kadar soğuk. Sen yanıma uzanmışsın. Diyorsun ki "İnsan gününü tamamlamıyınca uyur! Sen hangi gününü tam yaşıyorsun ki uykuyu hak ettiğini düşünüyorsun?" Sonra eksik yaşamış ömrümü an an anlatıyorsun bana. Senden biraz merhamet bekliyorum. Yalványorums. Ama senin benimin düşmanı olduğumu unutuyorum. Bana bir masal anlatsan, hatırlatıklarımı kabırsam olurum. Sanılmaya kalksam, dokunduğum her yere batarsın. Kalkıp gitsem, gölgeni peşime takarsın. Bu yataktaki iki kişiye. Ben seninle uyanıyorsun. Ben senin uyanmanı ne demek olduğunu da bilmiyorum. O kadar uzun zamandır uykusuzum ki uykudan uyanmanın hissini hatırlamıyorum. Sen de uyanıyorsun. Her gece uyanık yaşıdığımız her zor anının acısını bizi uyutmamaya çalışıyorsun. Öfkemi bana verdiğin acıyla dindirmek istiyorsun. Bu gece de sen ve ben, bitmeyen karanlığımızın korkularıyla eksik hayatımızın üstüne yatıyoruz.

Anayada iki kişiye. Kendimi bildim bileli böyleyiz. Biz teniz. Benim karanlık yarım, benim varoluş sancılı kendim, benim hastalıklı parçamsın sen. Biz birbirimizden kurtulamıyoruz. Biz ne yapsak, birbirimizi öldürmüyoruz. Biz birbirimizi yaşatamıyoruz da. Bizi hayata bırakanlar ve sonra birbirimize bağlayanlar çekip gitti. Onların hayatleriyle lanetlendik. Onların hayatlarını sahiplendik. Onların mirasını paylaştık. Babamızın öfkesinden, annemizin duyarlılığından ve sonra onlara benzeyen insanlardan seçip aldığımız yaralardan birbirimize kaleleştilik. Ben içindeki zayıflığı senin öfkende cezalandırdım. Sen içindeki öfkeyle benim zayıflığımı yok etmek istedin. Çok yaramız var. Ama **insan zayıf yerlerinden kendine vurunca öfkesi hafiflemiyor. Öfkeyle kendini sürekli yikan insan güçleniyor.** Biz bu bedende iki kişiye. Gel tek olalım! Biliyorum, ne yaşadığımızı unutmuyacağız. Ama anılarımızla savaşmayı bırakarak onları birlikte göğüslemeye öğreneceğiz. Biliyorum, ne de öfkeyle. Ama kendimdeki barışmayı öğreneceğim. Uykudan uyanmanın korkularıyla eksik hayatımızın üstüne yatıyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



Aylin Balboa



hem erken hem geç bir veda

Bir gün uyanabilirdin. Bir ihtimal vardı. Şimdi o ihtimal yokluğunun beynimde yarattığı boşluk nedeniyle kafam biraz elektrik kaçırıyor Merak etme tamir edeceğim de, gittin mi yani gerçekten?

Bir kere her şeyden önce şunu belirtiyim, hiç de öyle hazır değildim. Onca yıldır üzülmeden yatıyor, gıdığını kolaylaştırmıyordum. Bir şeyden çok uzun süre korkarsan artık korktuğunu bile unuttuyorsun. Bana da o oldu işte, unuttuğum bir sarı şeyi hatırladım.

Naber abi? İyi misin? Gittin mi gerçekten? Bak buna inanmakta hala güçlük çekiyorum. Şey de diyemiyordum bir yandan, 'Ya dine kadar bir şeyi yoktu, hiç beklemiyordum' diyemiyordum. Geri gelmeni daha çok beklemişim demek. Gittin yani öyle mi?

Bana ne zaman dilek tut deseler çok uzun zamandır hep aynı şeyi diliyordum. Neredeyse başından beri dileğimin gerçekleşeceğini söyleşeler de unut etmemi engellemi bu. Ona kaydın çünkü. Karlı canlı yatıyordun. Bir gün uyanabilirdin. Bir ihtimal vardı. Şimdi o ihtimal yokluğunun beynimde yarattığı boşluk nedeniyle kafam biraz elektrik kaçırıyor Merak etme tamir edeceğim de, gittin mi yani gerçekten?

Gıllar önce seni rüyamda görmüştüm. Yemyeşil bir arazide, kazardan hemen önceki hâlinle uçurma uçurmaya çalışıyordun. Dışarı kalkıyordun ama müthiş eğleniyordun. Neşene kapılıp sana doğru koşmaya başladığımda taak diye bir duvara tosladım. Camdan bir duvara. Pencere yok kapı yok. Gözümün önündeydin ama sana yaklaşıyorlardın. Sesimi duyuramıyordum. Başka bir evrendeydin sanki ve ben de o evrenin kıyısından sana bakıyordum. Göndüğüm şey şuydu. Müthiş eğleniyordun.

Galiba o rüyadan sonra bir daha hiç geri gelmeyecek olmanı içten içe kabullendim. Öndan öncekilerin hepsinde geleceğini söylemiştin çünkü, hep beni kandırmışsın. Abiler kardeşlerini kandırır mı pi? **Bazen sana çok kıızıyorum. Ama kandırmasan nasıl yaşamırmış onu da biliyorum.**

Ölenlerin gömülmesi konusunda hala tam barışamıştım ben. O gün herkesten önce mezarlığa gittim işte, sen daha caminin önünde oturuyordun. Gözümün önündeydin. Hazırlayayım istedim. Yeni kazılmış toprağın içinde böcekler göreceğim ve canım çok sıkılacak sandım ama öyle olmadı.



Motosiklet yarışçısı, şampiyon Aydin Erkan

Çok güzeldi mezarın, mis gibi yabancı nane ve toprak kokuyordu. Valla sen gelene kadar içine yatıp ölesim geldi, öyle ferah ferah. Bu sayede biraz sakinleştim. Yanında güzel mezar yerleri de var hem, ölsek ölünür dedim yani. Bunu diyebildikten sonra bir nefes alıyor insan.

Ölüm hakkında o kadar çok şey biliyorum ki hala hiçbir şey bilmiyorum. Sen zaten işleri içine karıştırdın şimdi. 13 yıl önce mi ölmüştün yeni mi? Yoksa 13 yıldır her gün aynı günü mü yaşıyorduk hepimiz? **Bu gün için miydi hepsi? Her şey zaten belli miydi? Böyle bir sürü soru. Cevaplarının olmadığını bildiğim için çok takılmıyordum düşünme sen beni.**

Bu evrende seni tedavi etmenin bir yolunu bulamadık. Orada mutlaka çözülmüştür bu konu. Ulanmışsındır ayağa kalkmışsındır yürüyorsundur koşuyorsundur. Gittiğin her yere ışık saçyorsundur. Seni hep neşenle ve o güzel gülüşünle hatırlıyorum, hep öyle hatırlayacağım. Yaşamayı bu kadar severken bütün bunların senin başına gelmesine çok üzülyordum. Artık yaşamayı bu kadar severek yaşadığın için çok seviniyorum. Her şeye rağmen, her anının tadını çıkardın. Olan bitenler yüzünden hayata kıstığını hiç görmedim. Komadayken bile eğleniyordun bence. Sen gerçek bir şampiyonsun. Seninle gurur duyuyorum. Mücadelele ilham verdin hepimize. İyi ki dünyada bir yerde karşılaştık iyi ki kardeş olduk. Abim olduğun için hep şanslı hissedeceğim.

Her neredeysen artık daha iyi olduğuna eminim. Diğerleriyle karşılaşılabilen bir yerse eğer orası, herhese selam söyle. Bizi merak etme, bir yolunu bulacağız.

Gine de arada bir rüyalarımıza gelip biraz yardım

Seni her evrende seven kardeşin,

Aylin.

Sen gerçek bir şampiyonsun. Seninle gurur duyuyorum.



ÖNEMLİ OLAN

SÖYLENENLERLE Bİ ŞEKİLDE
BAŞA ÇIKILABİLİYOR...



... ÖNEMLİ OLAN HENÜZ
SÖYLENMEMİŞLERLE NELER
YAPACAĞIMIZ...

BİZİ ÖNEMSEYENLERİ
ÇOKTAN KAYBETTİK...



ÖNEMLİ OLAN, ÖNEMSEYENLERİ
ÖNEMSEMEYECEK HALE GELEBİLECEK MİYİZ?

BİR ŞEY OLMADIĞINI BİLİYORUZ...



ÖNEMLİ OLAN, OLMADIĞINI
ŞEYLER OLMAYA ÇALIŞMaktan
VAZGEÇECEK MİSİNİZ?

ARTIK SEVİP SEVMEMEKLE DE
İLGİLENMİYORUZ...



ÖNEMLİ OLAN BİZE İYİ
GELİP GELMEDİKLERİ...

ZATEN HERKES HER ŞEYİ
Bİ ŞEKİLDE BIRAKTIYOR...



ÖNEMLİ OLAN BİZİ O BIRAKTIKLARI
YERDE BULABİLECEKLER Mİ?

GEFECEĞİNİ BİZ DE
BİLİYORUZ...



... ÖNEMLİ OLAN,
NE ZAMAN GEFECEĞİ...

HADI Bİ ŞEKİLDE UYUDUK...



ÖNEMLİ OLAN UYANDIĞIMIZDA
HÂLA NE HİSSEDİYOR OLDUĞUMUZLA
İLGİLİ...

SÜREKLİ ZAMANIN
KIYMETİNDEN KONUŞUYORUZ YA...



... YANİ ÖNEMLİ OLAN
KİTAP ARSIVI...

HER ŞEYİ BU KADAR CİDDİYE
ALIP, KAFAYA TAKIP DURDUK...



GEREKTEKİNİ TÜM BUNLAR
BU KADAR ÖNEMLİ Mİ?

Bedia Ceylan Güzelce



alfabe'den hikâye

Tanıdığım ve koptuğum, yani beni kendinden koparan ya da benim kendisinden koptuğum herkesle yeniden karşılaşacağımı biliyorum. Bunu çok küçük yaşta öğrendim.

f. öldü.
kirpisi kaldı,
durup durup batıyır.

Bazı insanlar öldüğünde isminin baş harfi de onunla birlikte ölüyor. Babam öldüğünde Y'siz kalmıştım, şimdi de F düştü alfabaden. Han gi takımı tutacağına bu hâlde belli değil, 19 sessiz kalıkcı kendi başımızca. Başka başka renkte çoraplar giydim, bir daktilo edindim, yazır oldum, kâğıtlarımı odamın duvarlarına astım. Bir tiyatro dekorunun içinde, tek kişilik bir oyunun tekstinde, ayakta yazıldım kendime ve aradım kendimi, "Alo? Beni duyuyor muyum?" Sanmıyorum. Tarihte kimse bizen bahsetmeyeceğimi, olsun, ben de bahsetmeyeceğim o zaman. Bu böyle yarım, elbette kalacak, tamamlamak için uğraşmayacağım.

Sabahları, kibir gibi, keder gibi bir şey dayanıyor kapıma, hem çalıyor hem de sonuna kadar açıyor, içeri kim girecek, kim dışarıdakalacak derken ev değiştiriyorum, kapılar da değiştiriyor hâliyle. Aynı insanla defalarca karşılaşabileceğimizi gibi tanıdık duygular içinde en belirgin olanı aşk, hem de büyük A'ya çkiveriyor yeniden. Ben bu tekrarlardan yoruldukça yürüyüşe çıkıyorum, çoğunlukla da Taksim'de buluyorum kendimi. "Sahi biz neden Taksim'e gitmiyoruz artık?" diye soruyorum kendime, İstanbul'un en sevdiğim yerini nedenterk ettiğimi anlamama derdine düşüyorum. Oysa anlayacağım diye kaybettığım tüm zamanı Beyoğlu'nda yürüyerek geçişsem kâfiydi. **Bugün Beyoğlu benimdi, bizi. Biz nasıl semtleri terk ediyoruz, kişiler de bizi terk ediyor, hepimiz biliyoruz değil mi bir daha asla eski yaşamımıza dönemeyeceğimizi.**

Taksim'in T'si belli belirsiz düşüyazarkenalfabemden, kitapçılarda kafelerde geziniyorum, oturup bir kahve içiyorum Ara'da, yan masadaki konuşmaları iştiriyorum,

"29 Ekim'in arkasındaki iki günü de bağlayıp bir hafta tatil yapar mıyız? diye sorana bir küfür patlatmış geliyor, yahu bu memleket nasıl kuruldu hiç mi bilmiyorsunuz, bir bayram nasıl kutlanır hiç mi umrunuzda değil, deliricem yal" diyor genç bir kadın, çantasından üç dört kalın kitap çıkarıp masanın üzerine koyuyor. Devam ediyor onu yarım ilgiyle dinleyiş, belki de şimdiden 29 Ekim'i nasıl bir haftaalk itilete bağlarım diye düşünen arkadaşına anlatmaya,

"Bundan sadece yüz yıl önce müthiş salgın hastalıklarla mücadele eden, dört yıl sürecek işgalin kara düzenindeki İstan bul'da bir gün geçirmek istiyorum bu tatilci cumhuriyetçilerle. Sokaklarda, onca savaş ve onca yenilgi sonrası basabaz, evlatsız, eşsiz kalmışlığın tiz bir ses gibi bi acı acı duyuluşu, şimdi bile düşündükçe kahroluyorum. Tıpkı bugünkü gi bi ancak bugünkünden farklı olarakaynı anda birçok bulaşıcı hastalığın kırıp geçirdiği insanlar, yoksula harcanacak ilaç yok, hekimler cephede yitirilmiş. Her şeyin en iyisi en güzeli önce ve sadece işgale destek verenlere sunuluyor, geri kalanları ise neredeyse ölüme terk etmiş bir çağ. Yani sıra 'İngiliz' olmayı her şeyden önce

bir Damat ve kardeşlerince öldürülmek için kendine türlü kusurlar uyduran bir Şevketmeap Efendi. 'Kaşun kaşun müterakemiz var' diyerek askerinin elinden silahını, halkının zihninden bağımsızlık inancını söküp almış, çürümüş, teslimiyetçi bir saltanat. Yani hepsi bu kitaplarda yazıyor, neden kimse okumuyor, anlamıyorum," diyor. Arkadaşı, dinlerken oynadığı telefonundan otel rezervasyonunu yaptı bile, istikamet Foça, zeybeklerin durumdan haberi yok.

Kahvem bitince kalkıyorum. Kendi kurmadığım bir masada mutlu olamayacağımı biliyor, "Başka bir masanın dinleyicisi olmaksana, kendi masanın söylevciisi olurum" diyor. İşte kibir geldi yine, ben birazdaha yürüyorum. Bu bir ehliyet meselesi, kafeste terbiye ediyorum kendimi, önce parçalıyorum, sonra yeniden birleştiriyorum, hikâyesini bilmeyen çocuklar hep böyledir, önce parçalarlar babalarını, sonra bir "Baba" yaratmaya çalışırlar o parçalardan. Yok etmeğin

ömürünü verir sonra da yaşatmak için canını. Taksim T'siz. Taksim bir musiki makamı gibi ama harbirden öyle, her Parmakkapı'dan bir esinti geliyor, benim de karnıma bir rüzgâr vurmayağörsün, üfürükten şeyler beni birhafta kadarhasta ediyor. Yüksek Kaldırım'da Hüsnü Şenlendirici, biraz ileride Selim Sesler. Bir hayattaöteki rahmetli, onlar da üflüyor, onlar üflüdeke benim karnıma ağrı.

Alfabemde her harfin bir sahibi var, eğilimlerini tanırın, beyzedelerin, ölmez ozanların, sonu gelmiş şeylerin. Uzağa, hep daha uzağa planlanıyor seyahatler, ileriye hep daha ileriye kuruluyor saatler. Tanıdığım ve koptuğum, yani beni kendinden koparan ya da benim kendisinden koptuğum herkesle yeniden karşılaşacağımı biliyorum. Bunu çok küçük yaşta öğrendim. İçim bu yüzden her rahat, delice bir kaybetme korkusuna, "nasılsa karşılaşacağım" bil gisi baskın çıkıyor. Hayatta görüp tanıdığım şeylerin, rüyasına yatacak değilim, ağzımda kurdanla hiç gezmedim, bir tiyatrodan içeri girenken ayakakbalarımın temiz olmasına hep dikkat ettim, birkaç kez böğüldüm da yine de okuşmedim. İyi kötü bilirim yaşamayı ama eskisi gibi üzülmüyorum galiba ölüme, hatta "vayy kıyak iş" diye içimden düşünüyör bile olabilirim. Başkası için istediğimi kendimden sakınıyorum, kendim için ne istiyorsam hepinize diliyorum, OLSUNI

Harfler düşüyor alfabemden, sesli, sessiz. Semtimiz tenhalastıkça, harflerin göçüp gittiği yerler şenleniyor. Kısırdandıyor

bunlar insanı, tanrı eğilmiyor, tarihte kimse bizen bahsetmiyor. Adını koyamadığını şeylerin türünü seçebiliirim belkidiye, başka başka kahramanlar kuruyorum kitaplarımda. Harfini yitirmişim de duygu, olsa olsa bir kirpidiridiryorum, oklu filan, ismini söylemeye kıyamadığım su ölüp giden insan, olsa olsa bir kuş. Bir ozanın sazından havalanıp, bir düzlüğe konan. "Keşke ben de senin kirpiller gibi bütün gün ovalarda gezsem," demişti bir sefer Taksim'de, gitti şimdi. Ben bir yazarmı ve bir harf daha yitirdim alfabemden. Kirpisi kalyor geriye gödişinden, o da

Hikâyesini bilmeyen çocuklar hep böyledir, önce parçalarlar babalarını, sonra bir "Baba" yaratmaya çalışırlar o parçalardan.



İ G A R T

Sanatın Dünyaya Açılan Kapısı

İstanbul Havalimanı,
kültürlerin buluşma noktası olma yolculuğunda
attığı ilk büyük adım **İGART** ile
sanat projeleri yarışmalarını hayata geçiriyor.

Istanbul Airport 

1.000.000 TL YARIŞMA TELİFİ ÖDÜLÜ

www.igart.istanbul



Mahir Ünsal Eriş



komşuluk bahsi

Şehirciliğin tarihi özelinde düşündüğümüzde ilk komşular, evlenip kendi ailesini kuran aile bireylerimizdir. Dinlerin "Komşunu kendin gibi göreceksin," diye emretmesi bundan olsa gerek.

Komşuluğun ana fikri, yakın konutlarda barınan insanların çeşitli katmanlarda iletişim içinde olmasıdır. Fakat her ne kadar günümüzde nostaljik düzeyde şehirlerde kendini gösterse de aslında komşuluk bir köy ve taşra âdetidir. Şehirdeki komşuluk çoğunlukla sıra dışıdır. Aynı sokakta yer alan toplam beş evin kendi içlerinde alıverişte bulunması ile 230 dairenin bulunduğu bir rezidansta yaşayan bireylerin etkileşimi kuşkusuz aynı şey değildir. İnsan topluluklarının kiteller halinde yerleşik hayata geçmesiyle birlikte barınakların da genişleyen ailelere göre düzenlenmesi gerektiği. Dünyanın bilinen ilk "şehir" oluşumu olan Çatalhöyük, komşuluğun icadı konusunda oldukça aydınlatıcı bir örnek sunar.

Çatalhöyük'teki evler, alt katlarında hayvanların barındığı iki katlı tek odalı konutlardı. Bunlara sokağa bakan bir kapıdan değil ikinci katın "tavanı" denenebilecek mimari kısmından giriş yapılırdı. Aileler genişledikçe, mevcut yapının duvarlarına bitişik bir oda daha eklenirdi. O nedenle Çatalhöyük, sokakların bulunduğu alışagelmış şehir planında değil evlerin en az birer duvarla birbirine bitişik olduğu bir konutlar kümesi şeklindedir. Bir an kovani gibi. Özetle, şehirciliğin tarihi özelinde düşündüğümüzde ilk komşular, evlenip kendi ailesini kuran aile bireylerimizdir. Dinlerin "Komşunu kendin gibi göreceksin," diye emretmesi bundan olsa gerek. Nitekim, köyde komşular çoğunlukla akrabalardır, yani ailedir. Taşrada ise çember genişler ve tanıdıklar, benzerler, ahbablar olur. Şehirlerde ise bunu aramak güçleşir. **O nedenle -büyükşehirleri dışında tutarak söylersem- komşuluk kalabalık şehir yaşantısında aile arayışını simgeler.** Bu da insanın güven arayışının bir başka boyutudur.

Kitabı Mukaddes'in ve genel olarak Yahudi-Hristiyan düşüncesinin belkemiğini oluşturan On Emir'in son ikisi komşulukla ilgilidir. Bir emirde, "Komşuna karşı yalancı şahitlik etmeyeceksin," der, bir diğerinde ise: "Komşunun malına, mülküne ve namusuna tamah etmeyeceksin," diye emreder. Kur'an'da da komşuluğun öneme atfı yapan çok sayıda ayet var. (Nisa:36, Maun:4-7, Haşr:9 gibi) Öte yandan çok bilinen hadisler de mevcuttur. "Komşusunu açken tok yatan bizden değildir," bunlardan biri. Başvatan, "Komşu komşunun kılına muhtaçtır," başta olmak üzere atasözlerinin de bu meseleye yer bir önem atfettiği muhakkak. Özetle toplumun ahlaki değer yargıları içinde komşuluk başlığında büyük bir hassasiyet gösterilmekte diyebiliriz. Ancak bu hüküm ve nasihatlerin günümüz dünyasında artık pratik gereçliliklerini de gündemüne yitirmekte olduklarını kabul etmek lazım. "Eskiğin kapılar bile kilitlenmez," denir. Şimdi kapılar, kapılar açılmıyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamefası



en iyi niyetli tabirle bir rüyadır. Şöyle bir örnekler anlatayım. Anahtar sözcüğü bize Yunan dilinden gelir. Bu dildeki "**anitherion**", tam olarak "açmaz" demektir. Yani kapıyı açmaya yarayan şey. Öte yandan aynı sözcüğe Arapçada "**miftah**" denir. Bu da "feth" ve "Fatiha" kelimelerinden bildiğimiz "**feteha**" yani açmak kökünden türer. Yine açmak demektir. Tatarcası "**açık**". Azerbaycan dilindeki karşılığı "**açar**". Korecesi "**yeolsoe**"dur ki bu da açmak anlamındaki "**yeollieoissneun**" fiilinden türer. Oysa Batı dillerinde durum tersine döner. Almandaki anahtar sözcüğü "**schlüssel**", kapıyı açmak anlamındaki "**schleissen**" fiilinden türemiştir. Fransızcadaki "**clé**", Latince'deki "**clavis**"

sözünden (her ikisi de anahtar demek) gelir ki onun da kökeni kapıyı açmak anlamındaki "**claudere**" fiilidir. Anahtarın İtalyancası "**chiave**", kapıyı açmak fiili ise "**chiudere**"dir. Ortaya konan resimde anahtarın kapıyı açmaya mı yoksa kilitlemeye mi yaradığı konusunda bir yaklaşım farklılığı olduğu görünüyör. Bu farklılığın genellikle doğrudulluğu ile batılı diller arasında ortaya çıkmış olması dikkat çekici. Bu da ev, muhite ve komşuluğa olan yaklaşımdaki zihniyet farkına bir işaret kabul edilebilir.

Komşuluk bugün bitti belki. Yani çok az yerde, çok kısa süreli ve nostaljik düzeyde yaşanıyor olabilir şehirlerde. Ama eskisi gibi herkesin birbirine çat kapı girip çıktığı bir komşuluğun artık mahalle dizilerinde kalmış bir değer olduğunu kabul etmek lazım. Ama bu hep böyle değildi elbette. Hazır hâlâ pandeminin bize sunduğu bu yeni hayatta cebeliseyyorken Hüseyin Rahmi'nin 1920'lerde dünyayı kasıp kavuran İspanyol Gribi salgını hakkında yazdıklarını bir hatırlayalım komşuluk bahsiyle ilgili.

"Hangi evde hastalık zehir ederse orada düğün varmış gibi bütün komşu kadınlar hemen ziyarete, ziyadete, kendi tabirince hatır sormaya koşuyorlar ve 'Al Dostluk bugünde bellî olur' nakaratıyla hastanın hâmetinde bulunuyorlar, bandeden bandede yiyorlar, ardağın yiyorlar, koyuna girecek gibi yatağına sokuluyorlar. - Aman böyle yapmayın, tehlikelidir. - Dizecek kadar basiretkâr olanlar: - Hanım, Allah sekteye verdiğini beşte almaz. Kırk yıl kiran olmuş eceli gelen ölmüş. Zavallıkcı evinde oturup dururken hastalık ona nereden geldi? Hastalık, sağlığı Allehtan. - Rabbinim takdirini ne ise o olur. Herkim ne bilirmiş?.. Katlin medarı olsa kendi başına olur. Onlar ölmeyecek mi? Bu sene İspanyol'da az hekim mi öldü? Eccele kaçırılmaz. O cahillere uyup da öyle söyleyemeyiz. Ra birmim gücüne gider... Ona şirk koşmuş gibî olur..."

Şon olarak: Komşuluk çocukluk. Çocukluğumuzun sıcak, tatlı anılarıdır. Şimdi ise komşuluk gerçeği. Gerçek ve yakındır.



3D SINIFINDAN

SERPİL ÖĞRETMEN

sönmeye inanmak

Kendini yaşından erken yaşlanmış bulmanın hüznünü taşıyan Serpil Öğretmen, çocukların çocukluğunda kendi kaybettiklerini izledi. Kendi yılınlarına bir tür panzehir aradı onlarda. Buldu da.

Sene 1990, mevsim sonbahar. Ekim, çoktan yanıp bitmiş bir anıngenizi yaparak tütmesi gibi kendi külünde usul usul buğulanıyor.

Serpil Öğretmen, dış cephesi devlet grisi lojmandaki oturma odasına, çatlak sıvalı boş duvara bakıyor. Buraya, diyor içinden, canlı renklerde bir resim asmalı.

Çocukken büyüdüğü evin duvarında, babasının astığı geyik deseniği bir hali vardı. Öğrenciyken kaldığı yurtda duvarında, yurt idaresinin astığı bir Türkiye siyasi haritası. İlk görev yerindeki evin duvarında ise öğrencilerinden Mirza'nın annesi Mizgin Hanım'ın armağan ettiği kanaviçe gülleri asılıydı. Serpil Öğretmen ilk kez bir duvara bir şeyi kendi elleriyle asmıştı. Karşısına geçmişti sonra, kerevete oturup duvarda tomurculanmış kan kırmızıgüllerini alevine bakmıştı. **Dalında titreyen tekim gül günü gelince solmaya mahkûmken, duvardakilerin sonsuza dek canlı durmayacağı vadedmesinden büyülenmiş; abihayat mucizesinin ancak bir sanat eseri tarafından kana kana çilebileceğine hükmederek, gülleri ve dikenleri uzun uzun seyretmisti.** Ama aylar sonra bir yaz gecesi o güller tutuşup inleyerek cayıp yanınca, alevler bütünüyle kavurunca, birkaç kelimeden ötesini henüz öğrenemediği yabancı bir dildeki acı çığlıklar dört bir yana yayılınca, her şey yanıp geride kalanlar sağa sola savrulunca... Kendisi de yeni vazifesi için bu defa haritanın öbür ucuna, İstanbul'a gönderilmişti.

Dişansı pek güzel diyorlar ama bu yeni kentte, ders vakitleri haricinde Serpil Öğretmen hep sıvası çatlak boş duvara bakıyor. Bir resim asayım şuraya diye geçiyor içinden. Hep dursun orada. Ama sonra hayatta yanmadan kalacak, sonsuza dek duracak bir şey olmadığını düşünerek iç geçirmekle yetiniyor. Yangını görenler, sönmeye inanmaz çünkü artık. Serpil Öğretmen eskiden inandığı pek az şeye inanmayı sürdürüyor. Ve sönmek bunlardan biri değil. Ve hayat bunlardan biri değil.

Yeni okulunda 3D sınıfının derslerine giriyor Serpil Öğretmen.

Kendinden evvelki sınıf öğretmeni Münir Bey, bir akraba düğününde

halay esnasında kalp krizi geçirip rahmetli olmuş.

Üçüncü sınıfın ilk gününde, sevgili öğretmenlerini beklerken, kapıdan Serpil Öğretmen girince, çocuklar hayırdır der gibi baktımlardı yüzüne. Yolumu şaşırırmı yer yolcuyla bakargibi neredeyse acıyarak... Sonra genç kadın masaya yürüyüp öğretmen sandalyesine oturunca hayretle baktımlardı. Sonra yabancı dersi kendisinin yapacağını söyleyince geçici bir misafire bakar gibi tedirgin bir mûsamahayla... Sonra Serpil Öğretmen Münir Bey'in artık gelemediğini söyleyince düşmanca baktımlardı. Serpil Öğretmen dili döndüğünce hakikati nakletmeyi tekim tavnı sırasıyla takınmışlardı. Anlamamış, inanmamış, inanmak istememiş, inanmayı göze aldıklarında üzülmüş, son bir denemeye doğru alınıp anlamadıklarından emin olmak istemiş, emin olunca daha da çok üzülmüş ve en nihayet burunlarını çekeceğe ağlamaya başlamışlardı. O zaman hepsinin gözünün yaşını ve burnunun sümüğünü silmişti genç kadın. Böylece çocuklar artık ona, kendilerine şefkat gösteren birine nasıl bakılırsa öyle, yaralı kuşlar gibi, kırık kanatlarını korka çekine ama yine de uzatarak baktımlardı. Serpil Öğretmen o kanatları tutmuş, evvelki okulunun bahtsız çocuklarının kırık kanatlarını düşünüp, onları iyileştiremeyeşinin kederiyle okşamıştı.

Sonraki haftalarda çocuklar yeni öğretmenlerine alıştı. Hepsinin kendine has hasletleri vardı. Serpil Öğretmen bu hasletleri de tipki çocukların

kendisini sever gibi pamuklara sarıp öyle sevdi ve her birini kalbyle anlamaya çalıştı.

Babası fabrikadaki işinden atılınca geçen sene boyunca hayal ettiği, uğruna beş pekiyili karneler getirdiği Pinokyo bisikleti kavuşamayan Ercüment'in, üçüncü sınıfa da aynı hayalle başlayarak bisiklete kavuşmak için kerrat cetvelini sular seller gibi ezberleyişini izledi. Ona baktıkça çocukların sönmeyen umudunu sevdi.

Zeynep'in geçmiş bir 23 Nisan'da tanıştığı, sonra düzenli olarak mektuplaştığı Bosnalı Elvira'ya, bir süredir cevap alamazda hâlâ düzenli mektup yazsını izledi. Minik öğrencisinin arkadaşının savaştılmış olabileceğinden şüphelenişini ama bunu dilendirmek yerine bir mektup daha yazsını, mektup kâğıdının kenarlarına kenar süsü yapışını izlerken, umudun inada, inadin hayatabenzeşiyişini izledi. Ve hayatin insanı hepten delirmemek için biraz delirmeye davet eden yalancı,



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

oyunbaz yanını sevdi.

Geçen yaz denizde ufak bir boğulma hadisesi atlatan Fidan'ın ders boyu aşık gözlerle Ercüment'e bakışını izledi. Aşkın ve boğulmanın birbirine ne kadar benzeyebileceğini henüz farkında olmayan bu minicik yüreğin utanmış gözünü izlemeyi sevdi.

Anne babası o yaz ayrılan Yasemin'in sınıfa her sabah babasını özlemiş, özerken gece boyu inc taneleri dökmüş gözleriyle gelişini izledi. Ama sonra yine aynı gözlerle dünyaya bakarken içindeki ışığı bir nebze kısımayı izlemeyi sevdi.

Kendini yaşadın erken yaşlanmış bulmanın hüznünü taşıyan Serpil Öğretmen, çocukların çocukluğunda kendi kaybettiklerini izledi. Kendi yılınlarına bir tür panzehir aradı onlarda. Buldu da.

Her sabah uyandığında, gece boyu yakasından düşmeyen kabusları yatağında bırakıp telaşa çıktı evinden. Birilerini bıraktığı yerde bulamamaktan korkar gibi ürkek girdi sınıfa. Tek tek taradı gözleriyle öğrencilerini. Ercüment'in yılınlık tanımamı azmini, Zeynep'in hayatta kalabilmesi için kendine güzel yalanlar söyleme maharetini, Fidan'ın gözü pekliğini aradı. Ve her birini bıraktığı yerde bulduğu her sabah derin bir nefes aldı. Bütün güller olsa bile çocukların hiç değilse çocuklukları boyunca, mucizeleri birersanat eser gibi muhafaza edindikendine ve hayata dair cevaplar aradı. Abıhayattan içer gibi içti o sınıfta sonsuzluğa uzanan bir şeyleri. Kalbini öyle doyurmayı çalıştı.

Ekim'in son haftasında beklenmedik bir şey oldu. Dersin ortasında kapı, belli belirsiz iki tıklamanın ardından açıldı ve eşiktemüdü göründü. Yüzünde o her zamanki ekşi ifadeyle, "Yeni öğrencin var Serpil Hocam," dedikten sonra arkasını dönüp gitti ve o konuşurken arkasında çekingen bekleyen Mirza ortaya çıkıverdi. Serpil Öğretmen Mirza'yı görünce hayretten küçük dilini yutacak gibi oldu. Mirza Serpil Öğretmen'i görünce, korkudan bayılmaktan vazgeçip sevinç ve heyecandan bayılacak gibi oldu. Koştu öğretmenin yanına. Onun eğilip kendine sarılmasını saygıyla bekledikten sonra, kollarını sıkı sıkı Serpil Öğretmen'in boynuna doladı. Kısa bir sohbetten sonra, köyün boşaltılmasının ardından Mirzaların İstanbul'daki bir akrabalarının yanına taşındığı, babasının inşaatlarda çalışmaya başladığı, Mirza'nın da akraba evine yakın olan bu okula yazdırıldığı anlaşıldı. Cebinde sonsuza dek tütecek küllerle yeniden başlamaya gelmiş eski öğrencisine iç çekerek, sevgiyle baktı ve onu hayata kenar süsleri yapmayı bilen, gerekirse inanmaya değer güzel yalanlar söylemekten çekinmeyen Fidan'ın yanına oturttu Serpil Öğretmen.

Birkaç gün sonra sınıfa girdiğinde masasının üstünde içinden kan kırmızı kanaviçe güller fıskıran bir kasnak buldu. Mizgin Hanım yapıp göndermişti. Serpil Öğretmen o gün evine döndüğünde duvardaki siva çatığına baktı. Çatığın hemen üstüne bir çivi çakıp kasnağı çiviye astı. Ve karşısına geçip sonsuza dek canlı kalacak gibi gülümseyen cahil güllere baktı. Bildiklerini onlara anlattı.

Öseler de diye geçirdi içinden, bir yerde, bir biçimde yeniden yeşeriyorlar demek. Hayat böyle bir şeydir belki. Ölmek değildir yani. Yeniden yeşermeyi becermektir hep. Her yeniden. Serpil Öğretmen o zamanlar neye neye hayata inandı. İnce bir sigara yaktı. Sonebilmek için.

Mehmet Ali & Akşamsefası

6 kelime

bir hayatı
6 kelimeyle
anlatabilir misin?

Bu ay Instagram hesabımızdan
6 kelimelik hikâyelerinizi sizlere sorduk...
İşte gelen bazı cevaplar...

Her gün suladığım
çiçek plastik çıktı.

@maviyeygun

Sen gittin, sazin
duvarda asılı kaldı.

@byrfaci

Zili çalarken cüzdanından
çıkarıldığı yüzüğü faktı.

@tahir...alik

Boyama kitabı
almak için
mendil çatıyordu.

@arac-alina

HAYAT: GEÇ KALAN
BİR SUFLÖRÜN ÇİĞLTİ.

@MELOBALL

Hayatımı yedek
kolubesinde yaşayanlar
galibiyete inanmazlar.

@malixilam

Disiz bir çocuğa
muhabbet kuşa verdiler.

@abdullahceyyhan

Başarısının manşet olduğu
gazete cesedini örtüyordu.

@priv_nepenthe

Eylülde kurduğum
hayallerin hepsi
gerçek oldu.

Dursun Çatlı

Dinlemediğim masallar
okudular bana
uyumam için.

@yigitbkilic

Çocukluğum odun bebek,
bebek odun beşik.

Kübra Baysal

Özgürlüğüme bugün
penceremdeki lekeyle
kucak açtım.

Helin Gönçör

Ağacımın gölgesine
uzanarak yalnızlığımı
gökyüzüne sığdırdım.

Beyazın Kulu

Buz dağına çarptım,
müzikçe kulağ veriyorum.

Savul Battal Çelbi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

**31.akbank
caz festivali**

AKBANK
SANAT

**YENİDEN
ŞEHRİN
CAZ HALİ**

1-10 Ekim 2021



KUŞLARIN DANSINI
VOLKAN ÖKTEM'DEN
DINLE

Pozitif *biletix*
ticaretmaster Türkiye

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org> www.akbankcaz.com

Mehmet Ali & Akşamsefası

Zeki Kayahan Coşkun



dinozorlara verilecek yanıtlar...

Gıda fiyatları uçtu, ulaşım çok pahalı, işsizlik arttı, ilaç alamıyorum de... Hemen aksini iddia eden amcacık, kullanılan telefonla durumun pek de öyle olmadığını savunur.

Her yerdelere... Sokakta, otobüste, trende, vapurda... Biz onları daha ziyade amatör röportajcılar, kendilerine soru yönelttiğinde veyahut bir başkasına soru sorduğunda araya girip verdiği yanıtlarla, konuşmalarıyla fark ediyoruz. Biraz tarih seven, okuyan, sorgulayan söylediklerinin doğru olmadığını biliyor. Belki kendileri de biliyor ya da söyledikleri yalanla bağışlanı sıkıca bağışlanı sıkıca nasırlaşıyor. Bilgiyi doğruya çevirmenin mümkün olmuyor. Ezberleri şaşırıyor, geriliyorlar, sarsılıyorlar, sinirleniyorlar. Böyledurumları için hazır cevaplar bir köşede dursun.

SENİN TÜP, YAĞ, GAZ, PETROL KUYRUKLARINDAN HABERİN VAR MI YEĞENİM?

Evet, var. Haberi olmayan da küçük bir araştırma ile bulabilir. Ne sanıyorsun, ekonomi kötü yönetildi ve kuyruklar mı oluştu? 1970'lerde Arap ülkeleriyle İsrail'in savaşta petrol fiyatlarını, birden dört-beş kat artırdı. Petrol ihraç eden Arap ülkeleri, İsrail'e destek veren ülkelere petrol satmayacağını duyurdu. Dünyada borsalar çöktü. Avrupa ülkeleri ve Amerika'da da petrol, gaz ve temel gıda maddelerinde kıtlık yaşanmaya başladı. Ajda Pekkan "Aman Petrol" şarkısını söyledi... Aynı dönem içerisinde Türkiye, Kıbrıs'a çıkarma yapıp akan kanı, Kıbrıs'taki zulmü durdurmak isteyince Türkiye'nin bu girişimi, diğer ülkelere "ekonomik ambargo uygulandı" tehdidiyle durdurulmak istense de dinlemedi. Bir de buradan ambargo yedik. Yani öyledurup dururken olmadı o kuyruklar; enineçizgili, polo yaka tişört giyen orta yaş üstü amcacık... Sen de bilyorsun da... Günlük politik söylemler Türkiye'ningururlu duruşunu ve global ekonomikrizi unutturmuş sana... Kısaca o kuyruklar onurumuzdur tamam mı?

BİZİM KURULU DÜZENİMİZ VAR, NASIL DÖNELİM?

Kimi gurbetçilerin "Avrupa çok kötü, ekonomisi berbat, bize kötü davranıyorlar, Türkiye öyle mi, cennet cennet, kıymetini bilin" öğütleri de pek şahanedir. Yıllardır fışkıran bulduca Avrupa'ya giderim (Euro bu hâldeyken artık gitmek oldukça zor) üç yıl önce peynirin fiyatı neyse hâlâ aynı, beş yıl önce restoranda kaçaka yemek yiyorsam değişmemiş, asgari ücretle bile ikinci el arabaya alabilmek mümkün... Enflasyon neredeyse yok. Paranın alım gücü çok yüksek. "E dön o zaman" diyorsun, "kurulu düzenimiz var, nasıl dönebilir" dilyor. E gel bu cennet vatana, burada da sana düzen kurarız en alâsından... Susuyor. **Asgari ücretli Avrupa çalışanı bile Türkiye'de en şahane tatili yaparken, bizim asgari ücretli içerisinde tatil geçen hayal bile kuramıyor.** Neymiş o kurulu düzen diye araştırıp, Avrupa'da yaşamaktan memnun olanlara sorunca, yine kimi gurbetçilerimizin işsizlik ücreti, çocuk başına paralar aldığı gibi hatta bazılarının söz konusu ödemeleri almaya lüks arabalarıyla gittiğini, durumun yerel halkı rahatsız ettiğini, yetkililerin artık duruma uyandığını söylüyor. Öyle ki hem işsiz olup hem lüks arabası olan hem de şahane tatiller yaptığını sosyal medya hesaplarından paylaşılan tespit edilmiş ve geçmişe yönelik ödenen ücretlerin talep edilmesi ihtimali belirmiş.

CAMİLERİ AHIR, DEPO, TUVALET YAPILARI

Bunu söyleyen birinin inançlarının kuvvetli olduğunu varsayarak hemen şu söylemek: Yemin et! Ne diyor büyük diktatör Hitler'in Propaganda Bakanlığı? Bu sözler...

Bir kişiye bağlı, bağımlı olmak, hayatının merkezine onu koymak gibi tehlikelisi yoktur.

büyük bir yanlı söyley ve onu tekrar etmeye devam ederseniz, insanları sonunda ona inanmaya başlayacaklardır. Yalan, ancak devletin halkı yalanın siyasi, ekonomik ve/veya askeri sonuçlarından koruyabileceği süre boyunca sürdürülebilir. Dolayısıyla, devletin muhalefeti bastırarak için tüm yetkilileri kullanması hayatı önem taşıyor, çünkü gerçek, yalanın ölümcül düşmanıdır ve dolayısıyla gerçek, devletin en büyük düşmanıdır.

Camileri ahır yaptılar büyük bir yalan mı? Hem de ne büyük... İnsanların inancını, kutsalını suistimal etmek bir kere...

Ne ayıplı Peki, bunu diyene ne demeli? Ne yanıt vermemi? II. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın Türkiye'ye girmesinin beklendiği günlerde, Nazilerin camileri bombalamayacağına hesap edilerek müzelerle bulunan Hazreti Muhammed'in sancağı, Kılıcı, padişah tahtlarını, toplumun hafızası olan, yıllar sonrasına bırakılmayacakları varsa İnönü'nün vagonlarında toplamış, Almanların uğramayacağı, bulamayacağı düşünülün, Niğde'deki üç camide depolanmış ve etrafına da korumalar yerleştirilmiş. E fena mı yapılmış?

SEN KAÇ YAŞINDASIN, NEREDEN BİLECEKESİN?

Bilgiye ulaşmanın en kolay olduğu çağdayız amcacık. Yazıyorsun Google'a... Kütüphane olduğun yere geliyor. Daha da güzeli şuנו demek aslında; çınar ağacı da 300 yıl yaşıyor ama niteceden odun.

CEBİNEKİ TELEFONU ÇIKAR BAKALIM KAÇ LİRA?

Ekonomi bilgisi şahane olan kimi amcacıklar kullanılan cep telefonundan, AVM'lerdeki kalabalıktan, giyilen gömlektan mana çıkarırlar. Hatta "madem durumun kötü, elindeki durumunda ne" diyen bile duydu bu kullalar... Gıda fiyatları uçtu, ulaşım çok pahalı, işsizlik arttı, ilaç alamıyorum de... Hemen aksini iddia eden amcacık, kullanılan telefonla durumun pek de öyle olmadığını savunur. Savunur da o telefonun yarısından vergi olduğunu, telefonun zorunlu bir ihtiyaç olduğunu hesap etmez... Misal bugün akıllı telefonun yoksa e-Nabız'a, e-Devlet'e giremezsin, Hayat Eve Şiğar uygulaması da telefonunda olmayacağından HES kodunu gösteremezsin... Hatta akıllı telefonun belli bir modelin altındaysa bu uygulamaları yükleyemeyiş bile...

LOZAN'IN GİZLİ MADDELERİNİ BİLİYOR MUSUN?

Gizliyse neden bilebiliriz amcacık? Sen biliyor musun? Bilmiyorsun... Hatta gizliyi seçmiş, gizli olmayan maddelerini say desem onları da saytımsın. Zaten sana kadar geldiye niye gizli olsun ki? **Tarihiçler bunu yalanlasa da okumayanları, cahil yığınları kullanmak ve bir arada tutmak için verimli bir malzemedir. O gizli diyor,sa, gizlidir...**

TAMAM, GİTSİN DE KİM GELECEK?

Bir kişiye bağlı, bağımlı olmak, hayatının merkezine onu koymak gibi tehlikelisi yoktur. Bir giderse merkez yıkılır. Merkez yıkılırsa aşıpı kalırın. Bu sevgili de olabilir, anne de baba da teknik direktör de sıvasete de... Hayat bütünüyle güzeldir. Hem bu kadar odaklanmak ne? Önceden kim, nasıl geldiye, biri elbette gelecek. Niceleri gitti... Dünya döndü, dönmeye devam ediyor. Güneş doğacak, açacak çiçek... Gelip geçenler diyecek merhaba, merhaba ey güzel çiçek... O kadar da





Şairin tablosunu satın almak

Sivil tıbbiyenin anatomisi derslerinde görürüz Hüseyin Avnî'yi. Öğrenciler insan bedeninin sırlarını öğrenmeye çalışırken, o bir köşede kadavranın resmini çizmektedir kâğıtlara. Eczacı mektebinin kimya derslerine de dinleyici olarak katılır.

Galata Köprüsü'nün korkuluğuna dirseğini dayayan İtalyan ressam, yanından ayırmadığı boya kutusuyla bir ilkbaharsabahı, güzelliğini fırçasıyla tablolarına yansıtmaya çalıştığı İstanbul'a bakmaktadır. Birden, köprü'nün Eminönü kıyısından gelen marş sesi duyulur. Ertuğrul Alay'ın süvarileri müzikle ahenk içinde kendisine yaklaşmakta, köprü'nün aşşap tahtaları atların nalları altında bir piyanonun tuşları gibi sesler çkmaktadır.

Ressam, Ertuğrul Alay'ın Yıldız Sarayı'ndaki selamlik merasimine katılmak üzere cuma günleri Galata Köprüsü'nden geçtiğini öğrenir. O günden sonra da her cuma hiç kaçırmadan köprü üstünde alır sonucu. Bir tek hayali vardır artık; beyaz atlarüstündekiyeşil üniformalı askerleri ellerinde tuttukları kırmızı flamlarla tuvaline yansıtmak. Bunun için haftalarca Ertuğrul Alay'ın tüm ayrıntılarını elindeki desen defterine çizer. Atların koşumlarını askerlerin ceketlerinde kağıdıme olduğu kadar hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmaz.

Fausto Zonaro'nun yaptığı Ertuğrul Alay'ın Galata Köprüsü'nden geçişini gösteren tablo öylesine beğenilir ki sarayın Başşefkatı Münir Paşa tarafından padişah II. Abdülhamid'e sunulmasına karar verilir. Münir Paşa, atların hepsinin beyaz olmasının nedeninin, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'a beyaz bir at üstünde girmesinden kaynaklandığını bilgisini verdikten sonra, alayı seyreden çocuğun yalın ayak olduğuna dikkat çeker ve padişahın yoksulluğu sevmeyişi söyleyerek İtalyan ressamı sorar "Bu çocuğu giydirmenin bir yolu yok mudur?"

Her şeyin olabileceğini, tablonun rahatlıksızlıktan uyardırın yerine redingotu bir adamın dahi konabileceğini yanıtını veren Zonaro, yalın ayaklı çocuğun seslerin titreşimlerini belirleyen diyafron gibi olduğunu, bu nedenle konulmak istemediğini belirtir. Münir Paşa'nın ısrarla padişahın çocuğun kaldırılmasını istediğini bunu yapmaya razı olur musunuz, sorusu üzerine de "Söz veriyorum" yanıtını verir.

İstanbul'a 1891 yılında gelen ve yaptığı ilk resimleri satması için Beyoğlu'ndaki bir kitapçıya veren Zonaro'nun sarayın başarısına olmasına giden yol, bir cuma sabahı Galata Köprüsü'nde Ertuğrul Alay'yla karşılaşmasıyla açılmış olur. Sarayın duvarına asılan tablo, II. Abdülhamid'in tahtaçığının 25. yıl dönümü kutlamaları için Fransız Meclis Başkanı M. Paul Deschanel tarafından çok beğenilir. Bunun üzerine padişah tabloyu armağan olarak Fransa Büyükelçiliğine gönderir. Zonaro anılarında ziyaretin resmi oluşu nedeniyle tablonun ulusal meclis olarak kullanılan Paris'teki Bourbon Sarayı'nda bulunduğu yazmış olsa da tablonun sözü edili yerde olmayıp, ileride Fransa Cumhurbaşkanı kadılığı da yapacak olan Deschanel'in varislerinde bulunduğu düşünülmektedir.

Zonaro padişahın isteği üzerine Ertuğrul Alay'ın Galata Köprüsü'nden geçişini gösteren tablodan bir tane daha yapar. Milli Saraylar Koleksiyonu'nda bulunan bu resmin ikinden farkı, yalın ayaklı çocuk ve çingenelerin

olmayışı, İtalyan ressamın sol köşeye kendini ve de eşini konduymasidir.

Galata Köprüsü'nün pek çok resmini yapar Zonaro. Bunlar arasında yangına koşan tulumbacıları resmettiği eseri en çarpıcı olanıdır. Ne yazık ki kaybolan, günümüze ulaşmayan bu tabloyu tamamlayabilmek için tulumbacılarla arkadaşlık kuran Zonaro, onların isteğini kırmayarak tulumba sandıklarının üstüne asılan resmi de yapmıştır. Kaybolan sadece tablo değildir.

Ressama tulumbaçı kıyafetleri giyerek poz veren yardımcısı Gianni de bir gün kaybolur ortaklıktan. Zonaro, Gianni'nin Beşiktaş Tulumbaçı Takımı'na katıldığını öğrenecektir!

Galata Köprüsü paralı olduğu yıllarda, insanlardan geçiş ücreti toplamakla görevli olan tahsilatçılardan biri de Abdullah Efendi'dir.

Gelip geçenlerden aldığı paraları boynuna asılı kumbaraya atan tahsilatçı, bir yandan da kendisiyle köprü başında aynı görevi yapanındaki arkadaşına dert yamaktadır. Öğlünden yana sıkıntılıdır Abdullah Efendi, eline geçen her kâğıda resim yapmaktaki, derslerine hiç mi hiç çalışmamaktadır. Çok az olan harçlığını tamamen kesse de oğlu Hüseyin Avnî, okuduğu romanların resimlerini yapıyor; her geçen gün dahada artan bir hevesle sürdürür.

Sivil tıbbiyenin anatomisi derslerinde görürüz Hüseyin Avnî'yi. Öğrenciler insan bedeninin sırlarını öğrenmeye çalışırken, o bir köşede kadavranın resmini çizmektedir kâğıtlara. Eczacı mektebinin kimya derslerine de dinleyici olarak katılır. Öğrendiği bilgilerle de fırçasını batıracağı boyaları hazırlar. **Öğretmenlik yaptığı dönemde aynı adı taşıyan arkadaşından ayrılmak için Çerkez dilinde "beyaz" anlamına gelen Lifiy sözcüğünü adına ekleyen Hüseyin Avnî Lifiy, yirmi yaşına geldiğinde "Pipolu Adam" adlı tabloyu yapar.** Bu resimde, elinde içki kadehi tutan pipolu adam, omzunda görünen eski ve yırtık çorabıyla ressam olma yolunda yoksulluğu göze aldığı ilan eden Hüseyin Avnî Lifiy'den başkası değildir. Tabloyu çizen Osman Hamdi Bey, hiçbir akademik eğitim almayan genç adamın yeteneğine hayran olur.

23 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle, Zonaro'nun İtalya'da bir gazete'de resimlerinin basılmasına izin verdiği anlamına gelen "kırmızı" sözcüğünü yazmak istediği telgrafın, bu sözcüğün başkaldırı olarak algılanacağı nedeniyle yasaklandığı II. Abdülhamid'in "İstibdat Devri" sona erdiği, Avnî Lifiy, Sultan Abdülaziz'in oğlu ressam Abdülmecit Efendi tarafından resmi öğrenimi almak üzere Paris'e gönderilir.

1912 yılında İstanbul'a dönen ressam, Yüksek Kaldırım'da kiradığı ve parasızlık nedeniyle

soğuk havalarda yakacak alıp ısıtamadığı evinde, Kadıköy Belediye Başkanı Celal Esad Arseven'in sipariş ettiği tabloyu karn tokluğuna, binbir zorluk içinde tamamlar. Kazma kürekle çalışan, el arabasıyla malzeme taşıyan, terini silen insan figürlerinin olduğu ve arkada Haydarpaşa Garı'nın görüldüğü tablonun



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://raptey.org>



Avni Lifiy, Piyale Dişipatre, 1908-1909, Tuvall Üzerine Yağlı Boya
MSSGSİ İstanbul Resim Heykelt Müzesi Koleksiyonu

adı trajikomik bir şekilde "Kalkınma"dır!

Avni Lifiy, 4. Galatasaray Resim Sergisi'ne üç resmiyle katılır. Bunlardan biri "Nef'i Devrinden Bir Sahife İçin Etüt" adını taşımaktadır. Nef'i IV. Murat döneminde padişahın şiir yazmasını yasaklamasına rağmen Vezir Bayram Paşa hakkında bir hiciv kaleme aldığı için sarayın odunluğunda boğularak öldürülen ve de cesedi denize atılan bir şairdir. Sarayın yasaklarına boyun eğmeyen cesur yürekli şairi, Tefvîk Fikret şu dizeleriyle anacaktır:

Öyle bir nehr-i muazzam gibi cüş etmişsin,
Fakat, eyvahl! Çorak yerde akıp gitmişsin.
Sana başka bir zemin, başka bir zaman lazımdır,
Sana bir alem-i lahut, nişan lazımdır.*

Sergide, ressamın yanına gelen bir adam, söz konusu tablonun temsil ettiği kişi tarafından satın alınmak istendiğini bildirir. Avni Lifiy de bedeli karşılığında satır resmini. Serginin açıldığı tarih 16 Temmuz 1922'dir. Tabloyu satın alan da Mustafa Kemal Atatürk'tür.

Atatürk, ölüm kalımı savaşları olan Büyük Taarruz günlerinde Reşat Nuri Güntekin'in "Çalkışu" romanını okuma kalmamış, bir sanatsever olarak Avni Lifiy'in bir tablosunu da satın almıştır. Bu bilgi Onun kişiliğine ve bilgeliliğine duyulan hayranlığın, zaman içinde kalplerde daha da kök salacağını bir kez daha gözler önüne sermektedir.

9 Eylül'de İzmir'in işgal güçlerinden kurtulması nedeniyle Atatürk'ü kutlamak üzere 12 Ekim'de Bursa'ya giden sanatçı ve öğretmenlerden biri de Avni Lifiy'dir. Atatürk, Bursa Şark Tiyatrosunda yaptığı konuşmada şunları söyler, "Hoş geldiniz İrfan ordusu. Zaferi kazandık ama savaş bitmedi, gerçek savaş şimdi başlıyor. Bundan sonra cehaletle savaşacaksınız. Bu savaşın ordusunu sizlersiniz!"

Atatürk'ün sekiliz yıl aradan sonra İstanbul'a gelişinden bir ay önce, 2 Haziran 1927'de son nefesini verir Avni Lifiy... Eyüp Mezarlığı'na gömülse de kabri zaman içinde kaybolur. Anısına Pierre Loti Kahvesi'nin hemen yanına bir mezar yapılır. Bu mezar 29 Kasım 1991'de eşi Harika Lifiy defnedilene kadar boş kalacaktır. Hüseyin Avni Lifiy'in eşi Harika Hanım, kocasını kaybettikten sonra resim yapmayı ikinci plana atan, kendini eşinin adını yaşatmaya adanmış bir ressamımızdır.

Avni Lifiy'in Pierre Loti Tepesi'nden mezarı Galata Köprüsü'ne yakınmaktadır...

Aslı Alpar



COVID-19 MU,
İNSANLAR MI
DAHA HIZLI
DEĞİŞİYOR?



SALIMDA
DOĞALGAZA
ZAM,
SİYASETE
KADIS
HAYME SÜKUTU
KİTTELİ



KIZ GOCUKLARI
İÇİN
GELECEK GÜZEL
GÜNLERE...



GÜZ YAĞMURLARI
KOLAY DA,
ZAM YAĞMURLARINDAN
NASIL
KORUNACAĞIZ?



livaneli



Kardeşimin Hikâyesi akıcı üslubu ve sürükleyici kurgusunun yanı sıra tüm muhtemel sonları geride bırakan sürpriz finaliyle başucumuza yerleşiyor.

Türkçede çok sayıda baskısı ve dünya dillerine çevirisi yapılan; yayımlandığı günden itibaren çok satan ve çok okunan kitaplar listesinde zirveyi koruyan *Kardeşimin Hikâyesi*, Rusça çevirisiyle de okurların beğenisini kazandı.

MANDOLİN İNKILÂP 94. yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fethi Hürriyet • İSTANBUL / Aygüler Polican Mall • İSTANBUL / Acar Kent Cıvı • İSTANBUL / Bahçeşehir Metroport
İSTANBUL / Beykent Perla Vitrin • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı • İZMİR / Çarşı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteey.org>

Pelin Özkan 

kimin zaferi?

"Aşkın nasıl bir şey olduğunu biliyorsun. Ben Pedro'yu senin annemi sevdiğin gibi seviyorum," dediğimde kendisine hakaret etmişim gibi baktı. Yıllardır annemin yasını tutuyordu.



Kaynak: The House of the Spirits (Ruhların Evi), 1993
Yönetmen ve Senarist: Bille August

Sokağa çıkma yaşağının olduğu bir geceyarısıydı. Yataklarmızdaydık. Öylesine büyük bir gürültüyle evdedildiler ki deprem oluyorsandık. Seslerden anladığım kadıyla alt katta büyük bir kaos vardı. Hizmetçilerin telaşı babama "Senatör, senatör" diye seslendiğini hatırlıyorum. Hemen yatağımdan fırladım. Üzerimi hızla giyiyip, kızımın odasına koştum. Onu sarıp sarmaladım. Kucakladım, aşıp merdivenlere yöneldim. Aşağıda koridorun ayazında ilk önce babamı gördüm. Hırkasını almasına, terliklerini giymesine bile izin vermemişlerdi. Daha dün kızımın oyun oynadığı bej halının üzerinde asker botlarının izleri.

Babam komutana bağınyordu, ama cılız bir sesle. "Ben parti liderim. Ne hakla evime bu şekilde girersiniz?" O sırada beni fark etti. Başkılan üzerime dikirili beyaz mantoya kaydı. Yadırgadı.

Kızımı hizmetçi verdim, içeri götürmesini söyledim. Babam hâlâ onun için geldiklerini düşünüyor olmalıydı ki "Darbefikrini ortaya atan, finans sağlayan, askerleri destekleyen kimdi sanıyorsunuz?" diye çıkıyordu. Komutan benimle arasında duran babamı iterek "Çekil, ihtiyar bunak!" diye bağırdı. Bana yaklaşılmaya suratımda büyük bir acı hissetmem bir oldu. Devrimistim, ama serinkanıllığı koruyordum. Tokattan çok babamın çaresiz başkışlarıyı içimi acıtan. Doğrudum, üzerimi düzelttim ve komutana dönerek "İzin verirsiniz babamla vedalaşmak istiyorum," dedim. Babam ne olup bittiğini anlamaya çalışırken, kolundan tutarak hemen önünde aralık duran cam kapıdan salona açılan odaya sürükledim onu. Sarıldım ve kulığına fırladım. "Baba dinle beni. Pedro burada, mahzene saklanıyor." Babam sendeledi. "Hayır, hayır..." diyerek yaşlı kollarıyla beni itmeye çalıştı.

**Dünyada
öldürmek istediği
tek kişinin hayatını
kurtarmasını
istememiş
ondan.**

Yalvarıncasına. "Baba eğer onu bulurlarsa öldürürler, anlıyor musun?" dedim, "Bu insanlar tehlikeli. Beni, seni, hepimizi öldürebilirler."

Oysa ona göre askerler ülkenin tek kurtarıcısı, demokrasinin teminatıydı. "Hayır, hayır..." dedi yeniden.

"Aşkın nasıl bir şey olduğunu biliyorsun. Ben Pedro'yu senin annemi sevdiğin gibi seviyorum," dediğimde kendisine hakaret etmişim gibi baktı. Yıllardır annemin yasını tutuyordu. Bu eşsiz sevgiyi, benim Pedro gibi bir köylüye hissetmem mümkün müydü? "İmkânsız," dedi. İsrar etmekten başka çarem yoktu. "O benim hayatım baba," dedim, "kızımın da babası." İşte o an gözlerinde nefret, öfke ve çaresizliği aynı anda gördüm.

"Güçlü dostların var baba. Lütfen ülkeden çıkması için ona yardım et," diye fısıldarken komutan askerleriyle kapıyı tekmeleyerek içeri daldı. İki askerin arasında bileklerini acıyarak yürüten babamı bakımlı ve içimden, "Torununu yetim bırakmababa, yalvarırım," dedim.

Aylar sonra yine bir gece yarısı eve döndüğümde, o gün içimden geçen son cümleyi babamın duyduğunu gördüm. Kızım salondaki koltukta uyuyordu, üzerinde kırmızı kareli yün battanını. Babam bir elinde bastonun onun baş ucuna oturmış, uyukluyordu. Kızımı uyandırmadım. Annesini her tarafı morarmış, yara bere içinde, elbiseleri parçalanmış bir şekilde görsün istemedim.

Babamın elinden tuttum. Gözlerini açtı, şaşırmıştı. Gördüklerinin rüya mı gerçek mi olduğunu anlamaya çalışıy gibiydi. Aradan geçen üç buçuk ayda onlarca yıl yaşlanmıştı. Ona baktım, "Benim baba, döndüm. Pedro?" diye bildim. "Onu kurtardın mı baba?" O an hayatımda babamın ilk kez ağladığını gördüm. Sarıldık birbirimize. "Merak etme, güvende," dedi.

İlk günler beni aramakla meşgulken Pedro aklına bile gelmemişti. Birkaç hafta sonra benim söylediklerimi hatırladığından yıllardır içinde biriktirdiği öfke, kin ve garezin eriyipittiğini şaşkınlıkla görmüştü.

Beni ise ayakta tutan babamın ona yardım edeceği umuduydu. Aylarca süren işkenceler Pedro ve kızımın yeni bir gelecek hayalini kurarak katabilirdim. Ancak cehennem azabını da aynından yaşıyordum. Ne de olsa dünyada öldürmek istediği tek kişinin hayatını kurtarmasını istemişim ondan.

Babam kazananların tarafındaydı. Ateşli bir savaşçıydı, kimsenin konuşacağı yüreğinin olmadığı her yerde o vardı. Oysa ondan oğlunu alan zaferi, kızına yazdığı işkenceyapan, önüne geleni yutan bir canavar yaratmıştı.

Bugün babamın acları sana erdi. "İnsan yaşamasını bildiği gibi ölmesini de bilmel" derdi sık sık.

ISABEL ALLENDE VE RUHLAR EVİ

Büyük gerçekçilik akımının en önemli eserlerinden biridir. Orijinal adıyla The House of the Spirits, Türkçesiyle Ruhlar Evi romanı.

Kitap, 1993 yılında sinemaya uyarlandı. Filmde klasiklerin vazgeçilmez **Meryl Streep** başta olmak üzere bir yıldızlar geçidine tanık oluruz. **Jeremy Irons, Glenn Close, Winona Ryder, Antonio Banderas ve Vanessa Redgrave**

Latin Amerika edebiyatının en önemli temsilcilerinden **Isabel Allende**'nin 1962'de yayınladığı The House of the Spirits sürrealizme realizmin iç içe geçtiği bir dönem romanıdır. Bir ailenin üç kuşakta yaşadıklarını ekurken toplumsal millîni hikâyeye büyük bir ustalıkla yerleştirdiğini görürüz. Aynı zamanda Latin Amerika'daki önemli toplumsal değişimlerden birine de tanık oluruz. Bir yandan mistik, gerçeküstü ve gerçekçi...

diğer yandan faşizmin ayak sesleri, darbe, işkence, zulümce, sonlandırılan hayatlar.

Isabel Allende'nin seçime başa geldikten sonra üç yıl görev yapan, 11 Eylül 1973 yılında Castro'nu hediye ettiği tüfeke kendisini vuran amcası Eski Şili Devlet Başkanı **Salvador Allende** romanın karakterlerinden biridir. Karşısında ise hikâyesinin başkarakterlerinden muhafazakâr lider **Esteban Trueba** vardır.

İnancılara hayat arasına sıkışmış bir aile reisidir Esteban Trueba. Roman boyunca kendi hayatındaki değişimleri, iç hesaplaşmaları tanık oluruz sık sık. İyi kalpli mi kötü kalpli mi ya da şerikati mi zalim mi olduğuna bir türlü karar veremeyiz. Kazanan taraftadır, cesurdur, gözü karadır. Fransız şampanyasıyla kutlar darbeyi. Ancak hayat o kadar hızlı akar ki zaferinin kendi kabusuna dönüşmesi uzun sürmez. Trueba yarattığı...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteley.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



KEŞKE HERKES OKUSA

Andrés Barba, *Işık Ülkesi*, Notos Kitap, 2021
Çeviri: Züleyha Yılmaz

Sen yıllardaki okuduğum en iyi romanlardan birine dair yazıyorum bu ay, heyecanlıyım. Hiç tanımadığım, bu kitabından evvel adını bile duymadığım bir yazar, beni öyle bir çarpıp ki tarif etmesi güç: 1975 doğumlu İspanyol yazar Andrés Barba. Notos tarafından yayımlanan "*Işık Ülkesi*" de yazarın gibi genç kitap orijinal dili olan İspanyolcada ilk kez 2017'de yayımlanmış.

Işık Ülkesi "çocuk masumiyeti miti"ne odaklanan ve çocuğun saf kötülükle ilişkisine dair sorular soran bir küçük roman. Daha evvel kitaba dair fikrimi şöyle tariflemiştim, yinelemek isterim: Hayatta iyi romanlar ve büyük romanlar vardır, bana sorarsanız "*Işık Ülkesi*" hem iyi hem de büyük bir romandır. Tekniğindeki dozunda modernistlik, dilindeki ustalıklı yalınlık, kurgusundaki nefes kesicilik, hikâyesindeki dert, insana dokunduğu yerler, kötülüğe dair yarattığı kafa karışıklığı... Gerçekten hayran olunmayacak gibi değil.

Tropik bir orman ile devasa bir nehrin arasına sıkışmış küçük bir şehir olan San Cristóbal'de geçiyor kitap. Şehrin meydanlarındaki, parklarındaki ve trafik ışıklarında görülmeye başlanan tekinsiz sokak çocuklarının sayıları giderek artıyor ve hayatın gündelik

akışı sektire uğramaya başlıyor. Toplum düzenine tehdit olarak görülen ve "Ötüz ikiler" olarak anılan bu çocuklarkendi aralarında, anlaşılmanın bir dil konuşuyor, şehirden beslenen (ve aslında onu bazı açılardan da besleyen) bir garip "toplumsal organizma"ya dönüşüyorlar. Hayatta kalmak için şiddete başvuran (yahut başvurmamak zorunda kalan?) çocukları bir türlü ele geçiremeyen kamu otoriteleri, şehirde vahşi bir sürek avına çıkıyor. İşte bu av sırasında da koca bir toplumun kendi bencilliği, bireyciliği ve acımasızlığıyla yüzleşmesine tanık oluyoruz.

Kendi çocuklarını korumak için başka çocukları yok etmeye ant içen bir toplum hâlâ bir toplum mudur? "Evet onlar da çocuktu, ama bizimkilere benzemeyen çocuklar" savunmasının içine işlemiş zenofobiyle (bu ara konu dönüp dolaşıp zenofobiyi geliyor, bu vesileyle geçen ayki Soğuk Deri önerimi de anımsatayım) nasıl mücadele edilir? Bir halk, sokaklarını çocuk cesetleriyle dolurarak kendini güvenceye alabileceğini sanacak noktaya nasıl gelebilir? Kimin özgürlüğü, kimin özgürlüğünün teminatıdır? Görünmeyen olmanın bıkıp görünen olmak için şiddete başvuran çocukların görünme arzusunun ışıtmeyen konformist dünya, vahşilikle suçladığı çocuklardan daha vahşi ve acımasız olduğunu nasıl fark etmez?

Üzerine çok kafayordüğüm çocuk olmanın doğasına, çocukların şiddet ve kötülükle ilişkisine, biz yetişkinlerin (ve toplumun) buna karşı gösterdiği tavra dair yüzlerce soru ve sorgulamayı kucağıma bıraktı *Işık Ülkesi*.

"Çocuklar kurgudan daha güçlüdür" diyor Barba, kitap da bunun ispatı gibi. Bu muazzam kitabın son cümlesiyle tamamlıyorum bu yazı:

"Ölümler terk ederek bize ihanet ediyor olabilir ama biz de yaşayarak onlara ihanet ediyoruz."

ZORUNDA MIYIM?

Virginia Woolf, *Deniz Feneri*, İletişim Yayıncılık, 2000
Çeviri: Naciye Akseki Öncül

Olmayacak bir işe kalkışıyorum ve "Zorunda Miyim" a Virginia Woolf yazıyorum. Bu kitaba bu köşede yer verip vermemek üzerine çok düşündüm. Fakat sayfaının özellikle bu köşesinin temel düsturu benim kendimce dürüstlük ve şeffaflık olarak belirlediğim için, "yapmalıyım Eylül" dedim. Dedim ve karşınızdayım, hem de Virginia Woolf'un en çok övülen eseriyle, maalesef.

Maalesef kısmı şu: bu kitabı sevmeyi çok istedim, ama kendisini ancak tolere edebildim. Virginia Woolf'un eserlerinin çoğunu okudum, bilinç akışı tekniğine aşina'yım, oldukça talepkâr bir yazar olduğunu, okurun dikkatini üzerinde istediğini biliyorum, üstelik bir okur olarak zorlanmaya da itirazım yok: ancak Woolf'un bu en beğenilen eserinin içine bir türlü giremedim. Mesele kitabın "olaysız" olması değil, kitap okuren olay arayan biri değilim. Fakat gelin görün ki bu kitabı maalesef son derece kuru ve yavan buldum. Olaysızlıktan mütevelli bir yavanlık da değil üstelik - çok derinlemesine analiz edilmiş gibi gözükken karakterlerin aslında birbirine çok benzensinden, yani üzerinde sığ birer iz bıraktıkları malından kaynaklanan bir yavanlık.

Temel derdim kitaptaki herkesin aşırı hassas ve duyarlı olması. Woolf'un depresyonu, dünyayla ve çevresiyle kurduğu aşırı duyarlı ilişkileri biliyorum ancak herkesin dünyayı böyle algıladığını düşünmüyorum - fakat gelin görün ki kitaptaki herkes böyle iştir. Son sayfada bir cümle derdimin özeti gibi: "İnsanlığın tüm güçsüzlüğü, tüm acıları ellerini üzerine siper ediyordu." Hayat böyle yaşanan bir şey mi sahi? Bir kısım insan için belki, evet, ama bir kitaptaki tüm karakterlerin bu duyarlılık düzeyinde olması normal midir? Bence değildir. Herkes öyle hisli ki, bir yerden sonra karakterlerin duygularını birbirinden ayırmak güçleşiyor, hangi cümleyi kim söyledi bilemiyorsunuz çünkü herhangî birinden çıkış olabilir gibi hepsi. Bunun, hele böyle "görmekli" bir romanda yapılmayacak denli büyük bir hata olduğunu düşünüyorum.

Yalnızca ikinci bölümü ayırıyorum; "Zaman Geçiyor" başlıklı o bölüme bayıldım, çok lezzetli, çok lirik ve çok güzeldi. İşte böyle. Tüm bu eleştirilerime rağmen bizlere Orlando'yu, Dalgaları, Flush'ı ve Kendine Ait Bir Oda'yı verdiğini için Woolf'u ebette çok seviyoruz. Ama Deniz Feneri'ni sevmeme hakkımızı baki tutarak!



KALP- BEYİN- İNSAN



Okçu'nun yolu sonu olmayan bir yoldur.

Bir gün uzak diyarlardan gelen bir yabancı, ülkenin en mahir okçusu Tetsuya'ya meydan okur. Böylelikle okçuluk felsefesi üzerine büyülü bir yolculuk başlar. Paulo Coelho, yaşam felsefesini kurmacayla buluşturduğu *Okçu'nun Yolu*'nda hayatın her alanına uygulanabilecek bir öğreti ve ilkeler bütünü sunuyor.

PAULO
COELHO

Okçu'nun
Yolu

Çeviri:
EMRAH İMRE
İllustrasyonlar:
MURAT KALKAVAN

♥can
çabası



Kemal Sayar



Şiddetin ayak izleri

Köksüz ve meyvesiz bir zalim ahlakıdır şiddet, inşa edici bir yanıt alamaz, kendi öz suyunu kuruttuğu gibi yöneldiği nesnesini de meyvesiz bırakır.

İnsanlar güçsüzeleştirdiçe, şiddet duygusunun kontrolünü sağlamaktan çok, arttırır. Toplumumuzdaki şiddet eylemleri büyük ölçüde, öz saygılarını oluşturmaya, benlik saygılarını savunmaya ve kendilerinin de önemli olduğunu göstermeye çalışanlar tarafından yapılır. Şiddet zayıflığın ifadesidir.

• Rollo May – Güç ve Masumiyet

Ana haber bültenlerinin, üçüncü sayfa haberlerinin, sosyal medya akışının başlıklarına bakınca Bu Yaman Dünya (This Violent World, 1976) ismi dokümanter yapımın ismi düşüyor sıklıkla aklıma. Kadınlara, hayvanlara, sağlık çalışanlarına uygulanan şiddet, trafikte şiddet, dünya üzerindeki devletlerin hakim diline dönüşen şiddet, çevresel şiddet vb... Yves Michaud, Şiddet isimli kitabında, interdisipliner ve en geniş kapsamlı şekilde şöyle bir tanım getiriyordu şiddete: "Bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri veya birkaçı doğrudan veya dolaylı, toplu veya dağınık olarak diğerlerinin veya birkaçının bedensel bütünlüğe veya törel, ahlaki, moral manevi, bedensel bütünlüğüne veya mallarına veya simgesel ve sembolik ve kültürel değerlerine oranı ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranışta bulunmasına şiddet denir."

Literatürde, agresyon/saldırganlık terimi de benzer durumlarda kullanılabiliyor. Aralarındaki farkı belirtmek açısından saldırganlık, bir başkasına ruhenve fiziksel olarak zarar vermek, şiddet ise bu saldırmın katanılması, aşırive yoğun boyutlara ulaşmış olduğu bir durum olarak tanımlanabilir. Bir insana yumruk atıldığına yahut taciz eden bir söz söylendiğine, bu bir saldırganlıktır. Fakat o insanı yok etmeye veya ona çok ağır zarar vermeye, yaralamaya, öldürmeye dönük bir kast içinde olduğunuzda buna şiddet adını verebiliriz. Geniş ölçekli, organize bir şekilde, bir toplumsal kesime veya bir ülkeye yönelik ağır zarar verme kastıyla girişilmiş saldırganlıklara da şiddet denir. Şiddet kelimesinin etimolojisinde yer alan güçlendirme, yoğunlaştırma vurgusu da (şedde kelimesinde gibi) bu aşırılığa işaret eder.

Kendini ifade edemeyen insanın şiddettedaha kolay başvurduğuna söyleyebiliriz. Derrida, "Kuşkusuz şiddet şiddetin ilk yenilgisidir fakat paradoksal biçimde, şiddet sözün imkânından önce var olamaz" diyor. "şiddetin söylenemeyen şey" olduğuna yazmıştı, gerekçeden de meramınızı aktarabilmekten, insanları sözün gücüne etkilemekten aciz kaldığınızda şiddete başvurursunuz.

Şiddet, çoğunlukla güçlü insanların işiymiş zannedilir, aslında tam tersi; acizdir işidir. Meselenisi zölze halledemeyen, diplomatik unsurları kullanamayan, insanlarla anlaşma yolunda bir çaba harcamayan veya o yönde kelime ve davranış dağıtıp gelişmeyi bir insanın başvuracağı bir yöntemdir. Hepimiz günlük hayatın içinde hoşlanmadığımız şeylerle karşılaşyoruz. Bazen birisinin bir sözü bizi incitiyor bazen hoşlanmadığı ugradığını hissediyoruz. Ama karışmadık insanı hırpalamak, ona saldırmak ilk aşamada başvurduğumuz bir yöntem değil. Hatta çoğumuz buna hiç tevessül etmez. Bir insan geçmişte bir zorlukla başa çıkmaya yönünde yeterince deneyim sahibi olmamışsa, çocukluğunda, büyürken, yetişkin ebeveynlerinden sorulan çözüm yolunda daha etkili, duygusal yaklaşımla stratejileri öğrenememiş ve sorun çözme yöntemi olarak şiddet görmüşse, en kolay yoldan saldırganlığı başvuruyor.

Bunun dışında, sosyal öğrenme kuramı da bize şiddetin öğrenilebilir bir şey olduğunu söylüyor. **Şiddet gören çocuk, şiddet uygular. Ebeveynlerin birbirine veya ona şiddet uyguladığı çocuk, şiddetin meşru bir iletişim aracı olduğunu düşünmeye başlar, bunun norm olduğunu düşünür ve şiddetini de ailesiyle, arkadaşlarıyla, diğer çocuklarla paylaşır.** Eğer ebeveynler, çocukları için bir şey dener varsa, saygı duyulan bir ebeveyn bir oğda bir oyuncakla diğer



onunla oynadığı zaman veya bir çocuğun önünde oyuncakla tokatattığı zaman, çocuk o oyuncakla yalnız bırakıldığında o da oyuncakını dövmeye başlıyor. Taklit yoluyla şiddet, çocuklar tarafından içselleştirilir ve yaygınlaşır.

Şiddet uygulayanların genellikle öfkelerini denetlemekte de zorluk çeken insanlardır. Bunun ardında çoğunlukla çok güçlü bir eziklik duygusu veya derinleri kalmış bir yara vardır. Deyim yerindeyse, kükreyerek içlerindeki zaaf noktalarını gizlemeye ve bu duyguyu karşılarında insanlardan saklamaya çalışır. Saldırganlık, güçlü olmanın tam karşılığıdır. Köksüz ve meyvesiz bir zalim ahlakıdır şiddet, inşa edici bir yanıt alamaz, kendi öz suyunu kuruttuğu gibi yöneldiği nesnesini de meyvesiz bırakır. Köksüzdür, çünkü engellenmişlik duygusundan beslenir ekseriyette.

Şiddet eğilimi, bir toplumda çığ gibi değişen toplumsal dinamikler ve hızlı kenteleşme olgusunun toplumsal denetim mekanizmalarını zayıflatıp yerine yenilerini ikame edemediği bir boşluk nedeniyle de artabilir. Yüzeysel ilişkiler, insanların birbirine aşinalığını feshediyor. Çevre kirliliği, yoğun trafik, ulaşım zorlukları, geçim kaygısı, işsizlik, yüksek hizmet maliyetleri, ekonomik bunalımlar gibi sorunlar da kişilerin ruhsal durumunu olumsuz etkileyerek, şiddet eğilimini ve suç oranını artırıyor. Geleceğimizi tehdit eden sorunların çözümü için, şiddet bütümlü bir anlayışla açıklanmak, kentsel bölüşümüne dayanmalı şiddet de gündeme taşıyabilir.

İşin aslı, yaşam enerjisi (élan vital), hayata dair o tutkuçuk farklı nedenlerle bazı insanlarda diğerlerine göre daha coşkudur ve onun aşık debisini, kaderlerinin çizdiği boyunca hareket eden takip edebilirsiniz. Ancak bu coşkunun adını ne olacağına kişi kendisi karar verir. Hepimizin yüreğini tutuşturması gereken bu coşkun istikameti, insanın iradesine boyun eğerek, yıkıcılığıyla şiddet, yaratıcılığıyla sanat, düşüncesi, toplumları yükseltir insan, tarihi yazır. Fromm, bu kronik şiddetin "yaşam karşıtlığı" niteliğini, öldürmede değil fakat cansızlaştırma (inorganelleştirme) üzerinden çok ince bir yerinden tarif eder. Sadızım özü başkalarına acı vermek değildir. Sadızım görselle bilelen tüm değişik türleri bir nesnel dürtüye dayanır. Başka birisinin üzerinde tam egemenlik kurmak, onu isteklerimizden çaresiz nesnesi durumuna sokmak, onun tanrısal olmak, onunla istediğimiz gibi bir oynama bilmek... Sadızım amacı insanı bir nesneye, canlı bir şeyi cansız bir şeye dönüştürmektir... Ödünleştirdi şiddet tepkisi şiddet gibi bir yaşamın hizmetinde değildir; yaşamın yerini alan hastalıklı bir şeydir; onun sakatlığını boşluğunun kurtarıdır.

Şiddet mazur gösterebilecek tek gerekçe, muhatabin yaşamsallığına baskın ve aşkın çıkan başka bir yaşamsallığa yönelmektir. İnsandaki tüm yaşam destek ünitelerini besleyecek yapılabilecek bir şey bu; onun fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını, iktisadını, zihni, umutlarını vs. Şiddetin, tek yüzlü taraf edilememesinin nedenlerinden biri de onun gözüne kestirdiği yaşamın insanı çepecevre kuşatmış halesinin istikametten yoksun oluşudur. Birine vurduğunuzda, bağırduğunuzda, onun hakkı olan ondan esirgideğinizde, başkalarının arasında görünmezleştirdiğinizde, hepsinde insanın bir parça yaşamı sökersiniz.

Önümüzdeki ay bu konuya devam etmek istiyoruz. Şimdilik şöyle bitireyim: Kural tanımazlık ve zalimlik ancak sefkatin duvarlarına çarpmakla durdurulabilir. Ancak layığına sevimli çocuklar bir bacağın kanatabileceğini, kötü bir sözün kan yakabileceğini fark edebilir. Ancak evreni, yurdunu, insanları sevelen insan için ne büyük bir zillet olduğunu onlara anlatabilir.

Ancak layığına sevimli çocuklar bir bacağın kanatabileceğini, kötü bir sözün kan yakabileceğini fark edebilir.

düşüncenin en saygın ve soylu biçimi: sanat!



Röportaj: Nihat Sırdar



Bugün eğer mizah yapıyorsam bunun sebeplerinden biridir kendisi. Langalı oluşu, benzer mahallelerde ama farklı zamanlarda benzer hayatları yaşamış olmamız, olağanüstü tiyatroya yeteneği beni hep büyülemiştir Metin Akpınar'ın. Yıllar sonra tanışmak, sah bet etmek, o meşhur sofalarından birini kurmak ve ona eşlik etmek gibi şanslarım oldu benim. Her biri hayatımın en mutlu günlerindendi. Hiç bir detayını unutmadığım ve hatırladığım anlardı. Sonra üstüne bir de bu oldu; kuruluşundan beri emek verdiğim dergim için Metin Akpınar'la röportaj yapmak. Tıpkı kendisinin de söylediği gibi, sanatçılarıylaşırken ölümlü, öldükten sonra ölümsüzdür. Tann uzun ve sağlıklı bir ömür versin, Metin Abi çoktan ölümsüzler arasında girdi aslında...

Cihat Tamer'e "İyi Ki Yapmışım" belgeselinizde soruyorlar: Bugün Dervekuşu Kaba e olur mu? O da gülerken dedi ki "Olmaz..." Ben de size sormak istiyorum, niye olmaz? Çünkü a bir "başkaldır" tiyatrosuydu; sizin başladığınız dönemde çok uygundu. Bence bu dönem de çok uygun. Hatta daha bile fazla başkaldırılacak durum var. Neden olmaz? Sizce de olmaz mı?

Ben "olmuyor" görüşüne katılmıyorum. Kabare Tiyatrosu sadece bir başkaldırı değil, aynı zamanda duygu ve akıl dengesini irdeleyen, bir şaka ve alay tiyatrosu. Bütün dünya kabare tiyatroları en müstebit yönetimlerde söyleyecek laf bulmuş -Hitler dönemi dahil, buna karşı en liberal ve serbest ortamlarda da eleştirecek yön bulmuş. Ünlü bir kabaretist der ki; Sansür kurullarına çok teşekkür ediyorum. Bana meramımı çok zarif, çok ince anlatma imkânı verdiler. Sözüünüz, eyleminizi denglerseniz her dönemde konuşabilirsiniz; Kabare formatı böyle bir formatır. Bizim yaptığımız dönemde Türkiye'de hem kabare biliniyordu hem de çok büyük bir ilgi görmüştü. Böyle olunca da yönetimler çok karışmış oldu ama askeri yönetim genelde tiyatroları kapatmıştı için Genço Erkal'ın tiyatrosunu kapatıp bize geliyorlarken biz tatil ilan ettik. Böylece hiç kapatılmamış olduk.

Bugün, dediğim gibi sözel ve eylem olarak desturlu bir şey seçilirse yine söylenebilir, Çıkkı malzeme bul şimdii!

Belki de o dönemden çok daha bol malzeme var... Kabare yapmak için çok sebep var, neden yapılmadığına dair tepisiniz nedir peki?

Kabare yazarı yetişmedi bizde. Rahmetli Haldun Taner onun için çok uğraştı, hatta amatör yazarlar arasındayarışma bile açtı. Bizim dönemimizde biz de bilmiyorduk, seyrir de bilmiyorduk, yazar da bilmiyorduk ve kabareyi hep beraber öğrendik; Kandemir Konduk, Umur Bugay, Ferhan Şensoy yetişti oradan... Fakat onlar da kendi işlerini yaptılar. Bu nedenle kabare formatında oyun yazacak eleman kalmadı. Amatör de gelişmedi oyuncu da... Bir ara Türkiye'de 18 tane olan kabare tiyatroları giderek azaldı ve en son biz kapandık. Üç Maymun kapandı derken şimdi kabare tiyatrosu maalesef yok. Otogargara oyunuyla BKM'nin yaptığı oyunda biraz Yılmaz Özoğan kabaremsi boyuta getirdi olayı fakat sonra onlar da format değiştirdi. Bir televizyonda da düşünülmez kabare, orada sansür çok daha sert çünkü... Anca şimdi DasDaSta denediğimiz gibi biraz yumsatılarak denenecek, bu tutarsa belki bir yol gösterebilir. Böylece yeniden kabare formatında üretimler başlayabilir. Çünkü dünyanın bugün en gelişmiş bütün ülkelerinde kabare tiyatrosu birkaç tane var. Ciddi bir eksiklik Türkiye için.

Yılarca çokça yönetim görmüş bir mizahçı olarak sizce 12 Eylül'de dahil olmak üzere bu kadar baskının olduğu bir dönem olmuş muydu?

Ben 81 yaşındayım, hiç görmedim bu kadranı. Şimdi bu konuya şurada başlamak lazım: Atatürk hukuk düzenini yeniden

Fotoğraf: Dilan Bazyel



getirmeye çalışırken, Osmanlı'da birden fazla mahkeme vardı; şeriat, azañlık, ticaret mahkemeleri vs. Atatürk, orayı düzene koymak için müthiş bir öngörüyle 1926'da İsviçre Medeni Kanunu'nu aldı getirdi. Fakat ceza kanunu bulamadılar. Biz Mussolini'nin kendi yönetimini savunmak üzere kurduğu faşist ceza kanununu aldık. Onun üzerinde değişiklikler yaparak ülkeyi konuşamaz hâle getirdik. Normalde sadece basın suçları kapsamında idelenen, idareye, siyasi otoriteye saldırmak suçken, buna terör lafı girdi. O girince iş çığırdan çıktı. En sonunda şimdiki dönemde Cumhurbaşkanı hakaret suçundan 30 bin küsur dava açılmış durumda... İşin bu yanı var.

Bir başka yanı ise şu: dünyada da maalesef siyasi otoriteler düşünce özgürlüğüyle barışık değil. Dünyadaki bütün canlılar arasında tek düşünen canlı biziz; insan! Düşüncenin de en saygın ve soylu biçimi; sanât! Bir siyasi otorite düşünceye karşıysa, bu demektir ki sanata da karşı...

Bu iki etkeni birleştirince, düşünmeye de söyleme de fren geliyor. Ben aktörlüğü beğen enerjisi, duygu, söylem ve eylem birliğinin ohengi diye tarif ederim. Bu uyum sağlandığı zaman aktör, aktör olur. Şimdi beyne fren getir, söylemine fren getir, eylemini ona göre ayarla derken aktörlük de sanat da yapılamıyor. Otosansür de çok baskınlaştı. Korku iklimi yarattı. Ama böyle gitmez... Böyle gitmede. Tarihe bakarsanız, bu hep böyledir. Nâzım Hikmetler, Aziz Nesinler, Rfât İlgazlar ilk dönemlerde bunun kahırını çekmiş insanlarınsın maalesef.

Birada biraz da sanatın gücünden korkmaktan çok, sanati anlamamak ve bilmemek var, değil mi?

Toplunun genelinde sanata, özelinde tiyatroya, çok özelinde de kabare tiyatrosuna gereksinimi olduğu inancı yok. Birada biraz da sanatın gücünden korkmaktan çok, sanati anlamamak ve bilmemek var, değil mi?

Toplunun genelinde sanata, özelinde tiyatroya, çok özelinde de kabare tiyatrosuna gereksinimi olduğu inancı yok. Türkiye'deki eksiklik bu. Sanat tüketicisi bizim iyi dönemlerimizden çok geride bugün. Önce sanat tüketicisinin talebi olacak ki sanatçı bunu üretecek, pazarlayacak, maddi-manevi tatmine ulaşacak ama öyle bir talep yok.

Ben Beyoğlu'na Ses Tiyatrosunun kapısında gelemeyen olur ya da idee билет alur da içeri girebilirim, Ferhan Şensoy'u izleyebilirim diye beklediğimi biliyorum. Bu anlattığınız 90'lı yıllar... Bugün ne zorluklarla ayakta kalmaya çalıştığınızı da biliyorum.

Çok kıvanc verici yaşadığımız tarihler var, evet. Özellikle 68 Kuşağı'nın başlamasıyla, sonradan deleneye olmasıyla sağ-sol çatışmasının olduğu zamanlarda bile Beyoğlu'nda her gece

Toplunun genelinde sanata, özelinde tiyatroya, çok özelinde de kabare tiyatrosuna gereksinimi olduğu inancı yok.



42 perde açıldı. En az 2500-3000 sanat tüketicisi sokağa çıkar, oyuna gelirdi. Dışarıda 20-25 kişi öldürülürdü, onlar oyuna geliyorlardı. Neden? Çünkü nefes almamak bir yeri tiyatro!

Sanırım şimdi pandemi sonrası da bunu yaşıyoruz...

Evet, doğru. Şimdi tiyatrolarda ciddi bir atak ve ciddi bir talep var. İlginin çok arttığını görüyorum.

Metin Abi, sizi bulmuşken biraz mizah konuşalım da istiyorum. Türkiye'de çok farklı türleri var. Ben kendi mizah anlayışımı sizinle geliştirmeye başladım. Sonra Ferhan Şensoy... Şimdi bakıyorum, bugün Türkiye'de yapılan mizah ile o zamanki mizah arasında ciddi bir fark var...

Esasında mizah biraz ehlileştirilmiş, biraz yumuşatılmış ciddi bir saldırı silahıdır. Aynı zamanda beynin düşünce sisteminin sanat yaratması bir anlamda düşüncenin bir inceltiriler, biraz naifleştirilerek, biraz süslenilerek, sanatsal kaygıyla etrafı çevrelenerek satılmasıdır. Bir anlamda korkunun şefkatli hâlidir. Korkunun inceltiştirilmesi. Mizahı bu boyutta tanımlamak lazım.

Gelelim bizim geleneksel tiyatromuza... Orada çok seyirlik oyunları var ilk ama sınırlı mizah var. Taklitler, iyi-kötü, ihtiyar-geçen taklitleri yapıyor. Ama geleneksel tiyatromuza koy seyrilik oyunlarında da kükülda da meddah'ta da Karagöz-Hacivat'ta da Ortaoyunu'nda da ana şemsiye mizah'tır. Yani gülmecedir. Ve bu yüzden hepisi hem birbirleriyle etkili hem de Ortaoyunu'na gelene kadar -kalite olarak- yükselerek gelişmiştir.

Bunun için hepsinin irdelenmesi lazım. Mesela küküla! Şimdi...

gösteri olaylarından biriydi. Elle, iple veya kalın sopalarla... Kâğıttan, bezden yapılmış bebekler oynatılıyor. Orada da komik ararın, çatışma, anlaşmazlık, bilmece ararın. İbîş'e bayılırdım ben mesela... Gülhane'de izlerdik, çok keyifliydi.

Karagöz-Hacivat ise hem siyasi otoriteyi eleştirmek hem de yanlış vurgulamak anlamında gülmecenin yoğun olduğu gösterim tarzlarından biriydi.

Sonra Meddah geliyor; methetmekten gelir. Bir olayı kusurlarını görmeden ve abartarak anlatır, nakleder. Onun güzelliği tek başına bir oyun olması! Meddah'ın bir hasır sandalyesi, bir çocuğu, bir tulumu, poturu, bir bastonu/sopası, bir de feshi vardır. O baston her şey olur; bağlama, silah, kadın, çocuk... her şey olur. Öyle kullanılır. Meddahlık böyle bir olaydır. Gazetecilik yapardı meddah. Seyahat ettiği için de bir yöreden bir yöreye bilgi taşırdı.

Sıra Ortaoyunu'na geldi... Ortaoyunu, bunların hepsinden etkilennmiştir. Gülmeye ve eleştiri daha yoğundur. Ortada oynadığı için isminin Ortaoyunu olduğu söylenir ama öyle bir kanıt yok. Bizde sahne unsuru çok yoktur ama... Gerekli de değildir hatta. Ortaoyunu'nda dekor falan yoktu, üç dörde katlanan bir paravan vardı. O paravan her şey olurdu. Ev olur, dünya olur, evren olur... Kadın yasak olduğu için o zaman, erkekler zenne olurdu. Tipleri de Karagöz'dekine benzerdi. Cumhuriyet'in ortalarına kadar da devam etti. Biz İsmail Dümüllü'ye yetistik tabii. Nur içinde yatсын. Çok şeker bir adamdı; kara kaşlı, kısık sesli, fiçi göğüs... Kaşlarıyla nefes alan! Tipik bir Türk komiydi! Levant Kırcı, Zeki Alasya da o tiplerdendir. Kalamış'ta bir evcağız vardı, Zeki'yle bir gün önünden geçiyorduk. Bahçesine salata falan ekmiş. Bahçvana sesleniyordu: Oğlum! Salatakları suladın mı? Biz gül gül öldük, normal konuşması bile o tımdaydı. Ben bugün bile öğrencilerime "diyaloglarınıza yaptığınız için komik olduğu tınısını yerleştirin" derim. Zor bir iştir ama o başka bir boyuttur. İşte İsmail Dümüllü'de halkı yakalayacak büyük bir tını vardı.

Bu dört unsur geleneksel Türk tiyatrosunun vazgeçilmez mizah öğeleridir. Fakat bugün onları güncellemek, yeniden kendi formatlarıyla sahnelemek olası değil. Onun için Haldun Taner, yarısi geleneksel Türk tiyatrosu olan, diğer yansı da çağdaş Batı kabareleri olan bir tür yarattı. Biz onu kurdük. Bizim oyunlarımızın yarısında Meddah, Ortaoyunu, Karagöz-Hacivat vardır. Bütün şarkıları, dansları her şeyi vardır. Batı tiyatrosundan etkilenecek Türk kabaresi diye bir senteze ulaştık. Bu bence başarımızın temel yapı taşlarından biridir.

Bu, Haldun Taner'in ne kadar ileri görüşü olduğunu da gösteriyor bir anlamda... Çünkü gelişimi görüyor. Şimdi bir Haldun Taner olmadıysa, o gelişimle mizahı birleştiremiyoruz...

Çok doğru... Mizahta çizerlikte çok önemli bir boyut mesela. Ama maalesef ki nasıl oyuncuları ciddi özen, eksi beceri, eksi mizah anlayışı; bugün az ise, چیزlerde de müthiş bir abartı gelişt.

Bir Semih Balcıoğlu'nun ve isimleri sayılamayacak kadar çok olan چیزlerimizin o zamanki özenleri bugün maalesef abartıldı. Biz tiyatrodan anında reaksiyon alırız. Bu çok keyifli. Çizer bunu yaptığında ya birajla değeriendirilecek ya da yazılarla eleştirilenlerle. Sonuca ulaşamayınca abartmaya başlıyoruz bence çizer. Bu gazetelerinin ilave verdiği mizah ekleriyle başladı ve bütün چیزler her şeyi abartmaya başladı. Eskiden bir komprador çizgisinin, kravat, kravat iğnesi vardır, iğnenin üzerinde elmas vardır, yüzüğü, purosı vardır... Bugün adam göbek olmuş; göbeği pantolondan çıkmış, yere düşmüş, yerden yürümüş köşeyi dönmüş, üzerinde çatıl saplı, köpek yalıyor! Böyle bir abartı yani! Bu maalesef sahne sanatlarına da etki yapıyor. Genç oyuncular her şeyi abartılı yapmak zorunda hissediyorlar. Halbuki ne kadar ekonomik olursa, etki o kadar fazla olur. Ben hocalarından bunu öğrendim, bunu öğretmeye çalışıyorum.

Girgin'i anlatıyorsanız... Oradaki komprador çizgisini... Bülent Arabacıoğlu'nu... En Kahraman Kırdan'ı, Utanmaz Adam'ı... Onlardaki sadelik ve aynı zamanda acayip bir mizah... Aynı şey mizah dilinde de geçerli. Atilla Altay'ın mesela Firat'ta yazdığı...

Tabii, ben Atilla Altay'a da oyun yazdırmak için çok uğraştım. Çok büyük bir mizahı vardı. Ama başka işleri vardı. Öğüz Abi'nin de... Bence çok önemli bir

**Mizah
biraz ehlileştirilmiş,
biraz yumuşatılmış
ciddi bir saldırı
silahıdır.**

gelismeydi. Firt, 500 binler satıyordu. Bugün kim ne kadar satabiliyor?

O zaman şu sonuç mu çıkıyor:koşullar mizahın yazılmasına sebep oluyor evet ama bu toplumun yazılmasıyla da alakalı değil mi?

Her şey bağlı birbirine... Ben bunu çok söyledim ama sıkılmadan yine söylerim: Biz bu güzellikleri yaşadığımız zaman, yani 70'li yılların tiyatrosunu yaşadığımız dönemlerde Türkiye'nin nüfusunun yüzde 30'u kent söylüdü, yüzde 70'i kırsalda yaşırdı. Büyük bir göç oldu. Bugün 12 ilde nüfusun yüzde 48'i yaşıyor. Bu göç hem geldiği yerde folklorunu, kültürünü bıraktı hem de geldiği yerin folkloruna, kültürüne adapte olamadı. Hem kendini bozdu hem geldiği yeri. Oradan bir yoz kültürü gelişti. İşte bu yoz kültürü, mizahın yazılmasına neden oldu. Sanat tüketicisinin talebi rafine olmazsa, sanatçı ürettiği rafine sanatı kime satacak? Dikkat edersen değer yargıları her şeyde düşüyor; ticarete, politikada... Milletin bir şanssızlığı bu.

Peki bu konuyla ilgili bir öngörünüz var mı, düzeltmek mi?

Çok zor. Birincisi, siyasi otorite tiyatronun ve sanatın toplumun vazgeçilmezi olduğunu inanacak. Onun için de her şeyi yapacak. Belediyeler, Türkiye'de olmayan STK'lar, inisiyatifler... herkes her şeyi yapacak. Eğitimde de belki ortaokuldan hem geleneksel tiyatrolar anımsatılacak hem dünya tiyatrosu anlatılacak hem de mizah unsurları... Özel okullarda da siyasi partiler yelpazesi gibi tiyatroların yelpazesi de geniş tutularak hepsinin eğitimleri verilecek; drama,



kabare, opera, bale, ajtasyon, gazete, seks, korku tiyatrosu... Bu okullarda hem elemanlarının hem yazarlarının hem teknik insanlarının yetiştirilmesi gerek. Bu benim hayalimi! Görmeden de öleceğim biliyorum onu ama yine de söylemekten geri kalmıyorum. İnşallah bir gün bu özen gösterilirse, düzeler.

Eğer iktidar değişirse, sanata dair bir şeyler değişir mi? Yoksa yine eski tas eski hamam sürer mi?

Vallaha siyasi partilerin programlarında yuvartlak cümlelerle ifade edilen "Sanata gereken özen gösterilecektir" cümlesinden başka hiçbir şey okumadım ben. Ne yapacaklarını anlatmıllar. Bugün muhalefetin ekonomide bile ne yapacağını bilmiyoruz. Nasıl geldi diyelim, nasıl düzeltilecek? Her şeyin nasıl yapılacağını, nasıl kaynak, bulunacağını seçmene anlatmıllar. O da siz o yüzden seçecek.

Son olarak sizden Ferhan Şensoy'la ilgili de birkaç cümle isterim. Hayatını anlattığı pek çok yazısında siz hep varınız... Siz neler söylersiniz onunla ilgili?

Ferhan Şensoy çok zeki bir adamdı, kişiliği kendine özgü bir adamdı. Nevi şahsına münhasır derler ya, öyle! Bunu her şeyinden anlayabilirsiniz. Çarşamba'da babasının eczanesini, gayrimenkullerini sattı Ses Tiyatrosunu adam etmek için... Bırakın yazarlığını, oyunculuğunu, sanata kattığı değerleri... O içinden lağımalar akan tiyatroya ne paralar akıttı! Beynini, gönlünü, her şeyini oraya harcadı. Ve şimdi tek Ses Tiyatrosu kaldı... Bir de Baba Sahnne var; Şevket Çoruh yaptı sağ olsun. Bu bile Ferhan'ın tiyatroya ne büyük katkısı olduğunun en büyük delillerinden biri.

Onun dışında kendi tiyatro dili, kendi sanat dili olan tek sanatçıdır! Onun dili ayırdı. Bize de küçük bir episode yazmıştı: Allahallah deyip geçti *Genç Osmanlı* diye... O dilde çok büyük eserler yaptı. Çoğu da bugün bile oynanır. Belki bir tek *Şahları da Vururlar!* oynayamazsın.

Kabare, biraz içinde kaldı; bu da beni üzer. Onlar Galatasaray Lisesinde okuyorken, amatör tiyatroyapıyorlardı; biz onlara sahne veriyorduk. O sonra Fransa'ya gitti, bilgi birikimini arırdı. Bizim tiyatroya girmek istedi oradan döndüğünde. Buraya uymak zordur, kendini bozarsın potansiyelini buraya harcararak, demiştin. Çok kızmıştı bana. Senin karşına kabare tiyatrosu açacağım, seni mahvedeceğim, dedi o kızgınlıkla. Sonra tiyatrolarını açtı, kendi oyunlarını yaptı. Sonrasında bir gün sarıldık, barıştık, ağlaştık. Sonra o güzellikler ölüncüye kadar devam etti. En son aradığımda, ayaklarında gelişen ödemden dolayı yürüyemiyordu. Evlat ne âlemdeşin, dedim. "Açıldı," dedi, "yavaş yavaş yürüyorum." Ben de iyi haber olarak aldım onu. Fakat öyle olmadı ve maalesef çok erken kaybettik.

Ama ben şunu söylemek isterim; sanatçılar yaşarken ölümlü, öldükten sonra ölümsüzdür. Bu en çok da Ferhan için söylenir. Eser bırakan tüm sanatçılar için söylenir. Emrihak vaki olup da ben de o güzel aza binip güdince kalanların beni yaşatacağı kanaatindeyim. İşte...



Ferhan Şensoy

ÜLKER

HANIMELLER

SANKİ EVE GİTMİŞ GİBİ

Anne eli
değmiş
gibi



ÜLKER

Yeni
Lezzet

HANIMELLER

Limonlu ve Beyaz Çikolata
Kurabiye

Anne eli
değmiş
gibi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Cem Davran



kapılar

Evler çizdim bir sürü, çok daha kolay çizmesi, o sırada kapıda bir tıkırtı duydum. Bizimkiler gideli iki saat falan olmuştu. Sanki birisi kapının kilidiyle oynuyordu...

Kapı çalıyor, duyuyorum, ilgilenmiyorum. Kim geldiye birkaç kez çalar ve gider, hep öyle olur, hep öyle oldu. İsrarla çalıyor hem zile basıyor hem de işaret parmağını büyük sıvrılan kemikle vuruyor ritimsiz, aksak ama kararlı. Küçük bir ara veniyor, bu sefer elni yumruk yapıp bükülmüş dört parmağıyla çalıyor kapıyı, yumrukluyor ama belli bir nezaket içinde. Parmakları kızıyor, acıyor, zile basıyor yine. Yerimden kılmıdamadan sadece dinliyorum, duyduğum seslerden bütün bunları anlamayaya, hissetmeye çalışıyorum. Hatta kimdir, nasıl biridir, sebeplerini, tipini, cinsiyetini tahmin ediyorum, sadece tahmin tabii. Kısa boylu olduğuna iddia ya girerim. Kapının orta alt yüzeylerine vuruyor, zile basarken biraz kıynıyor. Zil sesinden önce duyduğum nefes ve zorlanma çok açık, güçlükle uzanıyor. Kesinlikle boylu ortalamanın altında. Yoruldu ama pes etmiyor, bu seferapaçık avuç içiyle ve yine zil. Kılmıdamıyorum bile, sadece dinliyorum.

Çok küçük bir evde otuyorduk, herhâlde altı yedi yaşında falandım. Her zamanki gibi annem babam ablam misafirliğe geliyor ama ben istemiyorum. Babam, evde yalnız kalma gel işte, halanlara gidiyoruz diyor. Bu önemli çünkü halamın yemeklerini çok severim bir de bana çok iyi davranır. Sülaledeki bütün çocukları çok sever ama sanki beni ayrı tutuyor öyle hissediyorum. Yine de gitmek istemiyorum, misafirliği sevmiyorum, evimden ayrılmak istemiyorum. Halamlar da olsa yemekten sonra hep gazım oluyor, şişiyorum. Evimden başka yerde tuvalete giremiyorum, mecburen kabız oluyorum. Çok sıkıntılı şey benim için misafirlik.

Bu binanın giriş katında otuyorduk önce, gördüğüm en küçük evdi. Sonra mal sahibi üstte bir kat daha ekledi biz oraya geçtik, yine küçüktü ama giriş katından daha büyüktü. Demir kapıdaki camekânı biraz iter, arka cebinden çıkardığı tarakla içerideki dili çekerek öyle açardı kapıyı babam, binaya girmek için anahtar kullanmazdı. Yine de güvenli bir evdi. Toplam üç daire bir de çatı katı. Mutfaklar aydınlığa bakardı, o zaman aydınlık denirdi binaların kendi içindeki boşluğa. Güvercin ölüleri olurdu orada çünkü çok kedi vardı, sürekli doğurdıkları için kedi nüfusu binadaki insanların on katı falandı. Ablam o zamandan beri bütün hayvanlardan çok korkar, katkılarını olduğunu düşünüyorum. Benim yok diye bir sıkıntı ama kedilere mesafeli sayılırım. Güvercinler yüzünden galiba. Sonra öğrendim, doğa kanunu dediler.

Babamın sözünü dinlerdim çoğunlukla, zaten sert bir adamdı ama evini seven bir çocuk da kızılacak bir şey değildi. Bir ihtiyacım olsa alta üstte aile gibi olduğumuz komşularımız vardı. Dedim ya çok küçük bir binanın çok küçük üç dairesi ve bir çatı katı. Komşuların isimlerini vermiyorum çünkü hepsi ayrı ayrı masal kahramanların benim. Annem, babam ve ablam güzel güzel giyinip çıktılar. Annemin biraz aklı kaldı ama o da alıştı benim evde kalma isteğine. Ablam kuralları çok zorlamazdı hem ilk çocuk hem de abla ya. Anlamı ilk okulağında dağlara tilki olaydım; bu sözü çok seviyorum, her fırsatta kullanıyorum. **Her şeyi ablamda tecrübe etti bizimkiler, bütün ilk çocukların kaderi.**

Önce biraz kitap okudum, hangisi hatırlamıyorum ama sadece birkaç sayfa okudum sonra resim yapmaya başladım. Pastel boya kalemlerle futbolcu şut atıyor, kaleci falan, kötü oldu tabii. Sonra evler çizdim bir sürü, çok daha kolay çizmesi, o sırada kapıda bir tıkırtı duydum. Bizimkiler gideli iki saat falan olmuştu. Sanki birisi kapının kilidiyle oynuyordu, daire kapısının. Bina kapısı kolaydı, tarakla bile açılıbiliyordu işte. Ses arttı, kedi kapıyı açmaya çalışıyor birisi kesin biraz evdekilerin gittiğini gördü ya! İşte oğla doğu parmakla açılma işiyle.

mecburen kapının önünden geçtim, acayıp korkuyorum. Aydınlığa doğru bağırdım: Madam Teyze, Madam Teyzel

Küçükük yer hemen duyular, duymadılar, acaba onlara bir şey mi oldu, kapıdaki ses arttı, birazdan dayanamayacak ve açılacak. Evde biri olduğu anlaşılınca daha mı iyi aca ba?

Daha da korkuyorum. Keşke halamlara gitseydim, büyükleri hep dinleyeceğim bundan sonra. Sesler arttı, kilit kurcalanıyor, korkudan holde uyuyakalmışım. Annemler gelince beni öyle bulup yatığama yatırılmışlar hatta annemle babam biraz tartışmış. Annem küçükük çocuğu bırakmayacaktık, sen de oğlunun her dediğini yap olur mu? Hasta olmaz inşallah, böyle üstü açık halıda uyuyakalmış.

Sabah anlattım hırsız ve kapıyı, kedi yavrularınımsı, tırnaklarıyla aşıp kapıyı çizip durmuşlar. Babam, bu böyle olmaz yeni boyadım kapıyı, şuraya bak oymuşlar her tarafını, bu kedileri binadan çıkaracağım dedi. Bana göre en az bir hırsız vardı ya neyse. Komşular duymadı ama hırsız kesin duydu sesimi. Kısa boylu her kimse bıkmandan kapıyı çalmaya devam ediyor, evde olduğumu biliyor belli ki. Ne diyecek olabilir bana bu yaştan sonra, ne getirmiş olabilir, hangi sebep onda bu anlamsız ısrarı yaratıyor, kapıyı açmam ne

olacak, ne değişecek? Benim için endişelenen biridir belli de bir görüp güdecektir, yalnızlığımı bilmek istiyordur bu yüzden, beni çok sevdiği için! **Kapılar korur bizi, özerkliğümüzü, masumiyetimizi. Kime açıp kime kapatacağımız biçimlendirir hikâyemizi.**

Çok ısrarkı. Ayağa kalktım, gidip kapıyı hemen kapatacağımı işi azıcık araladım. Altı yedi yaşlarımda bir çocuk, korkmuş biraz. Binada hırsızlar olabilir dedi, inandım, kapıyı açtım...

Babamın sözünü dinlerdim çoğunlukla, zaten sert bir adamdı ama evini seven bir çocuk da kızılacak bir şey değildi.



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Akgün Akova



bedri rahmi eyüboğlu uyandığında

Bedri Rahmi Eyüboğlu uyandığında
postacı olsaydı, kapılar onun eline baksaydı
şıp diye anlardı götürdüğü mektupta ne yazdığını
anlardı parmaklarının ucuyla
zarfa dokunup bir şiiri yoklar gibi
hangisinin içinde kırılacağı izi var
hangisinde gelin teli ve nar
anlardı hangisine gözyaşı serpilmiş
sabahçı kahvesinde yazılmış hangisi
hangisine çayır çimen yayılmış
hangisinde bıçak yararı
Bedri Rahmi bir postacı olsaydı
çkarırdı ayrılık mektuplarını zarfları incitmeden
ve bukağı motifli bir kilimi serer gibi
yazıp koyardı içlerine allı yeşilli aşk şiirlerini
kimse koparamasın diye sevenleri birbirinden

Bedri Rahmi Eyüboğlu uyandığında
yavrularına dedi ki karınca
"bugün bir tekne geçecekmiş adanın yakınından
içinde insanlar olacaktı mavi delisi
birinin adı Bedri Rahmiymiş, hepsinden divane
dağı taşı, suyu çakılı boyarmış, fesleşmiş, ıtırış
insan dediğin bir buğday tarlası gibi olmalı dermiş
kırletmişliği yokmuş tek bir karınca yuvasını bile
şimdi tırmanın sırtına da, tekne geçerken göz atın
başaklar içinde mi Bedri Rahmi
bakın bakalım içindekirtintılar var mı cennetten"

Bedri Rahmi Eyüboğlu uyandığında
ne internet ne e-posta ne sosyal medya
bir zarf seçip aldı çekmesinden
sonracan eriğinden çekti bir parçayışıl
üstünü boyayınca üzüm rengine,
güldükleri güldü zarf
bir parça da mavi alıyordu ki
Galata Limanı'nda Boğaz'ın tuvalinden
sinmedi içine
turkuazderledi biraz, ışık ülkesi Likya'dan
yeşilin beline fırdoladı maviyi
kucaklar gibi ağabeyini bir kardeşin
bir nazar boncuğu yarattı iki renkten
iki insan sıcakından

Bedri Rahmi Eyüboğlu uyandığında
bir ağaç olsaydı, salkımlı saçak olurdu
gölgesi yelken bezinden sağlam bir ağaç
dallarından sevdâ mektupları sarkardı
içlerindemutlaka çalgın bir dize olurdu
okuyanlar karadut kokardı
damgaları nar çiçeği, pulları yediveren gülü
zarflan, hele zarflan, mutlakakanatlı olurdu
Bedri Rahmi Eyüboğlu bir ağaç olsaydı
bir can kuşugelip konar
her yaprağı bir ışık lekesi
dalları yumak yumak hikâye
her tomurcuğu bir mektupçuk olurdu

Bedri Rahmi Eyüboğlu uyandığında
kına göndermiş şiirim için
harflerine nazar değmesin demiş
alı al moru mor balıklar
yetim kalmamış deniz kızları
düğüm düğüm sevişen ahtapotlar yollamış
deniz anam baba kadar iyi
sevinç dolmuş içimin derin suyu
tenha bir kayalığın ardında
saklambaç olurken sevgilimle
aşkıımızın ufuk çizgisinde, çırıçlıplak
çıkıgımız her ada diri bir meme ucu

Bedri Rahmi uyandığında
bölüşmek şart bütün renkleri
bölüşmek şart
nar gibi kızarmadan önce yeryüzü



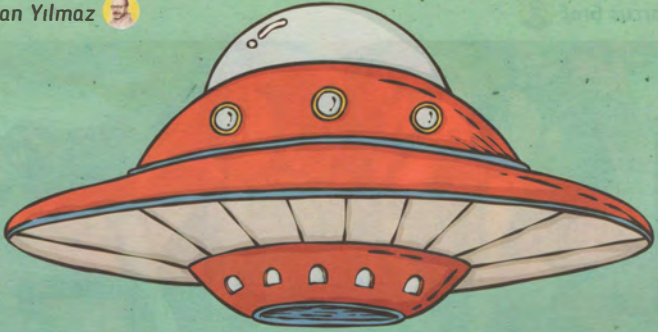
Fotoğraf: Eyüboğlu Ailesi Arşivi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Akgün Akova'nın "Şiirler Uyandırdığında" şiir dizisinde Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun dizelerini misafirettiği ve kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

Can Yılmaz



UZAYLILAR HOŞ GELDİNİZ...

Bilinmezden gelenlerin konu edildiği filmlerden bildiğimiz kadarıyla, gelenlerle illaki bir iletişim problemi yaşıyor ve ortalık karışıyor, mevzu büyüyor, kan gövdeyi götürüyor...

Şemsi Yastıman'a selam olsun, "Uzaylılar Hoş Geldiniz" adlı eserinde kendince kısa bir özet geçmişti, "ilk temas protokolü" için harika bir türküz, nefis bir yorum, yekten soruyordu lafı eğip bükmeden, "Ne durumda sizin devlet?/Liderlerde var mı hiddet?/Zar mı kurulu hükümet?/Uzaylılar hoş geldiniz"

Aşık geleneğinin büyük ustası rahmetli Şemsi Abi dilinin döndüğünce, sizin tellerini titreterek karşısına dikilmiş uzaylılara hasbihâl ediyordu da gerçekten dünya dışı bir varlık karşımıza dikilse ne olacak acaba? Kısa bir araştırmayla şu ortaya çıktı ki yeryüzünde bu mahlukatla karşılığınca ne yapacağını bilen bir ülke yok, belki Amerika Birleşik Devletleri, Ay'dan gelen eski hukuklarından dolayı küçük bir protokol kitapçığı yazmıştı ama geriye boş gözlerle bakacak bir kesin.

Ülkeler, "Nasıl olsa gelen giden yok, ekmeğin aslanın bağırsığına inmiş, misafir ağırdayacak canımız yok" kafasıyla bu konuyu ciddiye alıp bir plan yapmıyor. Konunun muhabatı bilim insanları, bu ciddi meseleyi tartıştıkları konferanslarda buluşurlar; uzun uzun, hayret uyandıracak görşeller bezeli sunumlar yapıp, büyük büyük laflar edip özetle, "geliyorlar" derler, "ha bugün ha yarın" derler, "10 yıl kaldı" diyerek kapıyı açıp "1000 yıl içinde baş ucunuzda görürsünüz"le konuyu bağlayıp, yukarıdakileri pek ilgilendirmeyen, resmi geçerliliği olmayan gayriresmî önerilerde bulunurlar ve kokteyli içip dağılırlar. "Benden sonra tufan" kafası bu olsa gerek. Kesin olan şu ki **hiçbir hükümet bu konuyu ciddiye almıyor hatta sallamıyor, "o gün bir gelişin de hele" kafası başımıza bir derd açmaz inşallah.**

Bir gün gezegenimizde ulaşabileceklerini varsayarsak, daha pratik olur şu olurdu: Onlarla nasıl iletişim kuracağız? Nasıl bir dil kullanacaklar? Sevimli sandığımız "Merhaba dünyalı biz dostuz" cümlesi, "Ölmeniz için geri sayım başladı"yalar değiştirirse nasıl gülecek olalım o mendebarun yüzüne, nasıl gözlerimizin içi gülsün de bir çaykahve teklif edelim, soğuk bu ayran ile yanında sağlam bir katık, az acılı iki lahmacun önerelim. Bilinmezden gelenlerin konu edildiği filmlerden bildiğimiz kadarıyla, gelenlerle illaki bir iletişim problemi yaşıyor ve ortalık karışıyor, mevzu büyüyor, kan gövdeyi götürüyor...

metali yığını sağı solu yakıp yıkıp, bağırol oyuncusuna yehiliyor, konu güzel, oyuncular iyi ama şu soruya cevap vermiyor: Baba, biz bu gelenlerle gerçekten ne konuşacağız? Tabii konuştuklarını farz edersek, "sen sus gözlerin konuşsun" kafasında bir kalabalıkla ne halt yiyeceğiz, leb demeden, Çorum'un ilçelerini nüfuslarıyla sayana denk gelirsek ya da "aklından ne geçiyorsa, unut yoksa unuttururum" diyen bir koca kafalıyla ne konuşabilirsin?

Uzaylı "kankalar" dilleri için tamamen farklı bir referans kullanıyorsa? Köpekler gibi, konuşmıyor ama kokularla anlaşıyorlarsa, o hâlde dua edelim de ilk temas bir hamamda gerçekleşsin. Zira bir iş çıkışı metrobüsünde yaşananca diyalogdan nasıl tatlı bir muhabbet çıkacağını kimse tahmin edemez. Bir kuş gibi ötüyorlarsa ne yapacağız, "çipetpet çipetpetpet çipetpet... altılı yedili... cıvı cıvı cıvı... şak şak şak şak..." diye çözümleme mi yapacağız? Onu kimse bilmiyor. Yunus gibi sonar sinyalleriyle muhabbet ediyorlarsa ne olacak? Adam sana bakar sen adama, finalde de "ne bakıyor lan öyle dik dik" diyerek kaldırdı taşıyı bir yerine ekleriz olur biter, kan akar mı renkli mi akar, bu sırada Instagram'a story atma imkânı olur mu? Oralar bir hayli muallakta şu an... Böcek tipi bir iletişimde hepten ayıyayı yedik ne ses var ne soluk, sal kimyasalı anlayan anlar anlamayan derdine yansın... Kısaca, Şemsi Yastıman Usta'nın kolayca muhabbete girdiği gibi

kolay olmayacak bu işler, dünya dışı bir uygarlıkla ilk karşılaştığımızda onların da bizim gibi düşüncüklerini ve iletişim kurdıklarını varsaymak kimseye mantıklı gelmediğinden olsa gerek, yazının başına dönüyoruz ve "o gün bir gelişin de o zaman bakarız" diyoruz. Aslında hesabı yine gariban uzaylıya kilitlemeye çalıştığımız muhakkak, mantık da çok basit, "gelenler kesinlikle bizden çok ileride olan varlıklar ki kendimizi niye böyle hissediyoruz" ayrı bir yazının konusu, bizden ileri olduklarına göre, geldiklerinde, bu varlıklar büyük ihtimalle bizimle iletişim kurmak için dilimizi deşifre etmişlerdir, etmeden bunca yolu geldilerse bu da onların eşekliği, kimse kusura bakmasın, biz iki sınır geçeceğiz diye "Hello, my name is Bahtiyar" öğreniyorsak, milyon ışık yılı uzaktan gelp iki kelime dilimizi öğrenemeyince gelme arkadaş, baş işine gücüne... Uzaylılar

Gerçekten dünya dışı bir varlık karşımıza dikilse ne olacak acaba?



Salvador Dalí, The Metamorphosis of Narcissus (Narkissos'un Dönüşümü), 1937
Tavol Üzerine Yağlı Boya, 51,2 cm x 78,1 cm.
Tate Modern Sanatlar Müzesi, Londra

modern insanın narsisizmi

Dali o kadar olağanüstüydü ki Gerçeküstücüler bile kendisini gruptan çıkardı. Kendi aralarından birini fazla abartılı bulan bir Avangart sanatçı grubu hayal edebiliyor musunuz?

Gündelik hayatımızda sosyal medyanın yoğun etkisinin olduğu bu zamanlarda narsisizm kavramı modern toplumlarda hem yeni bir anlam kazandı hem de yeni bir etki... Telefonlarımızın ve bilgisayarlarımızın ekranı egolarımızı şekillendiren ve yansıtan yeni aynalara dönüştü. Özel ve samimi anlarımızı isimsiz kitlelerle paylaşıp bu kitlelerden beğeni ve olumlu yorum aracılığıyla takdir alma çabasıdayız. Eskiden otoportre dediğimiz şey güzel sanatların ufak bir alt jânırı olmaktan çıkarak gündelik hayatta yaygın ve sıradan hâle gelen selfie'ye dönüştü. Ancak kaç selfie çektiğimizde durum kritik hâlde sayılır? Özel hayatlarımızın ve bireysel hikâyelerimizin ne kadarını paylaşmamız işi psikoz hâline getirir? Dışarıdan alınan takdirin ne kadar bizim için yararlıdır? Ne kadar narsisizm ve egoizm sağlıklıdır?

Bu ayın sanat eserinden bahsetmeden önce narsisizm terimini doğuran antik öyküye değinelim. Yunan Mitolojisinde Narkissos, nehir tanrısı Kifisos ve nemf Liriope'nin oğludur. Ovidius'un *Metamorfозlar*'ında yazdığı üzere Narkissos olağanüstü güzelliğe sahipti. Genç adam kendinin ve güzelliğinin farkına varmadığı takdirde mutlu bir yaşam sürecekti. Ancak reddettiği sevgilisi tarafından lanetlenen Narkissos'un kaderinde nehrin sularında kendi suretini görmeye mecbur kalması vardı.

anda bu görüntüye âşık olan genç adam, nehrin kenarından ayrılmaz oldu. Yansımaya aldanarak çaresizce kendi görüntüsüne dokunmaya çalışan Narkissos, nehrin kıyısında öldü ve burada onun adını taşıyan nergis çiçeği büyüdü.

**Güzellik bakanın
gözündedir.
Peki güzelliği
görecek kimse
yoksa ne olur?**

Bu hikâye merkezliğin bizi hayatın gerçek anlamından, kişiler arası etkileşim ve sosyal merkezlik yoluyla hümanist kolektiflikten uzak tuttuğu için oldukça tehlikeli olduğu yönünde uyarır. Bu kadim öykünün hâlâ güncel ve önemli olduğu kansınıdayım. Narkissos'un ölümlü yanılgısından hepimiz ders çıkarabiliriz.

Modern sanatın en abartılı, dışı vurumcu sanatçılarından birinin de bu olayı ele alması ilginçtir. Salvador Dalí eseri *Narkissos'un Dönüşümü*'nü (*Metamorphosis of Narcissus*) 1937'de tamamladı ve 2000 yılı aşkın hikâyeyi Gerçeküstücülüğe ilişkin modern bağlama oturttu. Günümüzde Tate Modern koleksiyonunda olan resim Ovidius'un uyarıcı öyküsünü güzel şekilde tıvale dökmektedir.

1904'te Figueres, Katalonya'da doğan Dalí, daha 12 yaşında

Figueres Belediyesi Çizim Okulunda çizim eğitimi görmeye başladı. Altı yıl sonra Madrid'de San Fernando Kraliyet Güzeli Sanatlar Akademisi'ne girdi. 1927'de Paris'te çalışmaya başladı. 1929'da Paris'te çalışmaya başladı. 1929'da Paris'te çalışmaya başladı.

Nilay Örnek



her eve bir kütüphane

iyi şeyler
kafası

Beş yıl önce kitap bağışçıları ile kitap isteyenleri buluşturmak amacıyla, 4-5 kişi ve bir internet sitesiyle başlayan "Her Eve Bir Kütüphane" projesi, bugün, 300 gönüllüsü, binlerce kitap yardımı, çocuklara özel destekleriyle, "her yere" kitap sağlayan çiçek gibi bir iş...

Sizi bu ay, her aşaması ince ince düşünülmüş, beş sene boyunca ilmek ilmek örülmek büyümüş bir kitap hareketinden haberdar etmek isterim. Benim de bir Instagram arkadaşım, Seda Hanım haberdar etti: www.herevebirkutuphane.com

Kitap bağışçısıyla ilgili her türlü ayrıntı, sitede, neredeyseakıldosuru bırakmayacak derecede iyi anlatılıyor. Ama yine de aradım; çok tatlı genç bir hanımbana anlattı ve ekledi, "Proje, her şeyi başlatan Kemal Beyden dinlemelisiniz." Söz dinlerim, Kemal Bey'i buldum...

İLK KENDİ KİTAPLARINI BAĞIŞLAYARAK BAŞLAMIŞ

Mustafa Kemal Şimşek, konservatuvar mezunu, müzik, sanat ve kitaplarla ilgili, gıda sektöründe danışmanlık yapan biri... Her şey, bir arkadaşının gönderdiği ilanla başlamış; sanat eğitimi veren bir lise öğretmenin kitap ihtiyacını anlatan bir ilan. Kemal Bey, bu maceraya ilk, kendisinin sanatla ilgili kaynak kitaplarını bağışlayarak adım atmış...

Aynı öğreten bir süre sonra başka bir okul içinde kendisine başvurunca, ekibiyle birlikte internetten araştırmalar yapmış, bu konuda bir açık hissedip kitap bağışçı yapmak isteyenlerle kitap ihtiyacı olanları buluşturacak bir sistem kurmaya karar vermiş.

"Önce bin, ardından kademeli olarak 100 bin çocuğa ulaşmak" gibi bir hedeflerlenip internet sitesi kurulmuş.

5 YILDA, 4-5 KİŞİDEN 300 KİŞİYE...

Dar gelirli aileler ve çocukları olan sıkça başvuran bireysel talepler bir yana kurumsal talepler de olmuş. Okullar, cazaevleri, askeri üsler, kadınsığınmaevleri, halk-belediye kütüphaneleri, köy muhtarlıkların derken ihtiyacın büyüklüğünü anları şaşırmış.

Üniversite döneminden bu yana insanlara bir şekilde yardım etmek için projeler üreten Kemal Bey, kitap alanında ki ihtiyacı, bağış alan-veren bazı kurumlardaki düzensizliği görünce bunu ciddi bir iş gibi, gönüllülükle ama profesyonel bir şekilde ele almayacakarmış. 2016'da 4-5 kişiyle başlayan **Her Eve Bir Kütüphane** hareketi, sürekliliği gelen, kitap toplayan tasnif eden, her türlü işe yardımcı 76 kişinin gönüllü olduğu, 300'e yakını kişinin de destek verdiği bir projeye dönüşmüş.

BAĞIŞ VE DESTEK SİSTEMİ NASIL İŞLİYOR?

"Günde 40-45 arama alıyoruz," diyor Kemal Bey'e şaşıyorum; o ise sakin, "Tabii çok yoğunuz, bağış yapmak ya da almak isteyenlerden günde 100-150 adet e-mail alırız"

İş büyüdüğü bir yer tutmak zorunda kalmışlar; İstanbul Ataşehir'de, şimdi onlara çok küçük gelen, her yerin kitap, kitaplık vermizi aletidolu olduğu 2+1, bir giriş katı. Daha büyük bir yere geçmek istemiş, projeyi büyütmek için belediyelere, vakıf ve holdinglere başvursalar da bir gelişme sağlayamamışlar.

Gelir, maaş beklentileri yok. Projede her şey çok şeffaf. Siteye bakıldığında da bu görülüyor. Projede destek vermek isteyenlerin kitap dışında da pek çok yolu var.

Ekibin sabit bir aracı yok; bağışçılar araç bırakıyor, başka bir bağışçı yakıtı alıyor. Bağışçılara nereye ne kadar yakıta giddiği bildiriliyor. Ya da siz ofisin çay-kahve giderlerini, bir faturasını ya da kirasını ödeyebiliyorsunuz. Bu aşamalarda ekipten kimse sizden para almıyor, size fatura gönderiliyor, siz onu ödüyorsunuz. Bunların hepsi de internetsitesinde, sponsorluk kısmında yayınlanıyor. Bu arada büyükküçük kitaplık başlılarını da çok makbule geçiyor. Bağışlayacağınız kitapları siz Ataşehir'e götürürseniz, araz ve taşıma işi onlara kalmadığı için çok seviniyorlar; aksi halde sizden de gelip alabiliyorlar.

SINIFLANDIRMA NASIL YAPILIYOR?

Sizden kaç kitap aldığınız anında kaydediliyor. Sonra da "Şu kadar kitap, şu kişiden alınış şu okula, şu kuruma bağışlandı" mesajını internet sitelerinde yayınlıyorlar.

"Kitapları ilk önce yayınevine göre sınıflandırıyoruz. Sonra çocuk-yetkin ayrımı yapıyoruz. Kişisel gelişim kitaplarını direkt cazaevlerine göndeririz, dini kitapları, kütüphanelerin olan camilere... Çocuk kitaplarını ilk, ortaokul, lise seviyesi olarak ayırıyoruz ama cazaevlerine çocuklu durum koşullarına da bu kitapları gönderiyoruz," diye sistemlerini anlatıyor Kemal Bey. Sizden alınan kitapları tasnif ediyor, farklı yerlere gönderiliyor ancak yine de bir merkezde alınan sayıda kitap bağışlanıyor.

Bu arada yazmamı çok istemese de Kemal Bey, yazacağım; bu bağışları kötü kullananlar, kitapları satanlar, hatta bunu yapan öğretmenler bile olmuş. Bu nedenle kitapların başına veyan kısımlarına artık "Parayla satılmaz" damgası basıyorlarmış. Zımparaya kıymayan bir damgal

ÇOCUKLARA KİTAP KUMBARASI, KİTAP GÖLÜĞÜ

Projede, bir kitleyehitap etkileri de bireylere ulaştırılan alan var. Misal, siz "Biz bilmem nerede bir okulu, kitaplığımı var ama hiç kitabımı yok" diyerek başvursanız, bununla ilgileniyor, 2500 kitapla başınıza sayıya size bir kütüphane kuruyorlar.

"Bir de kitap aşığı, ailelerinin kitap yetiştiremediği çocuklar var," diyor Kemal Bey. "O çocuğa bir kitap kumbarası, bir kitap gölülüğü 60 kitap gönderiyoruz. Kitap kumbarası para biriktirmeleri için sayı malum. 60 kitabı okuyup hissettğini ve anladığını birer sayfa kitap gölülüğüne yazan çocukları okuduklarını alıp yeni 60 kitap veriyoruz. Hem de o çocuk üniversiteyi bitirene kadar! Böyle destek verdiğimiz 76 çocuk oldu; hem arkadaşları da okuyor o kitapları," diyor Kemal Bey.

NADİR KİTAPLARDAN KİTAP NEDİR

"Aydı ki kere, eksik sayıya ya da yasaklı kitaplar, kâğıtlardönüşüme gider. 1.000-1.200 kilo kâğıttan 600 TL gibi bir gelireledeyip onu giderlenimiz işi kullanırız. "Bu kitapları satıngiderlerini karşıl原因" diyerek daha kıymetli kitapları verener de okuyar ama bu bağışla gelen kitapları satmıyoruz," diyor Kemal Şimşek.

Nadir kitaplar için ise ofiste akademisyen kütüphanesi gibi bir şey kurulum. Misal bir araştırmacı, akademisyen ya da öğrenciyeniz, kitabı ödünz alıp, kullanıp geri getirebiliyorsunuz. Ekipten insanlara "Bu iş size mi kaldı?" diyen çok olmuş. "Hervey, pırmızı uzun olan değil, nasibi olan yedey Mevlana, 85metrekare ofisten ayda 20 bin kitabın giriş çıkışını yapmak öyle önemli ki..." diyor.

Madem sayı konuşuluyor, beş yılda kaç kitap bağışına aracı olmuşuzdur?" diye soruyoruz. Hiçbir bağışsalının fotoğrafını çekmeyen, kendisi de fotoğraf vermemeyi tercih eden Kemal Bey, anında kesin rakamı

Kaan Koç



TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

Herkes kendi dar alanına tıklılıp sonunu beklesin. Hep demedik mi, onurlu bir yaşam insanoğlunun hakkıdır diye.

On Sekizinci Bölüm...

Hastanenin, bembeyaz ışıkları beni çepeçevre sararken, dekorasyonuna hayli paraharcanmış bir tabloya dahil olduğumu fark ediyorum. Duvarlarda, henüz bir kişinin bile durup bakmadığı birtakım soyut tablolar var. Hepsinin aralığı eşit. İncelikli düşünülmüş detayları, inceliksizliklere dair altı katlı bir anıt oluşturduğu bu binanın bodrum1 katında oturmuş bekliryorum. Birden bir odadan, lüks otellerde odaları dolayan şu yemek servis sehpalarina benzer bir şey çıkıyor. Bildiğini gibi işte; parlakkrom, tekerlekli. Dengesi yerinde, bütün vidaları muntazam. Servis arabasının üstünde şeffaf, kalın bir kutu var. Yemek saklama kapları gibi bir kutu. Gibiyi bu cümleden atalım. İçinde en küçük boyutlarda bir insan yavrusu var. Ağlamıyor. Muazzam bir olgunlukvar ifadesinde. Uzunlara inanıyor olduğumu galibakendime kıraf etmiyorum. Kutunun kapağı üstüne kapatılmış. Mikrop kapmasını diye bidden. Babası gibi görünen kişi, ara sıra kutuya parmağını dokundurup ona oyun yapıyor. İnsan yavrusunun umurunda bile değil bi. Sonra babası arasında pantolon kemerinin üstünden yeryüzüne sarkan göbeğinin, pek az hava alan kıvrımlarını kayıyor. İşte bu, bebeğin dikkatini çekiyor. Hepimiz böyle mi başladık bu işe diyorum. Hepimizin gidişatı bu galiba. Birileri bizim yerimize çeşitli evrak işlerini, işleyişleri, anlam şemalarını, yapıbozumu formüllerini, şunları bunları hallerdeden, bize steril yaşamın uğursuzluğu mu bahşedilmiş? Hepimiz, birilerinin yeryüzüne bıraktığı tekeser miyiz? Bunun, bir yabancını öldürmekle çok daha beter olduğunu biliyorum; başkasının ürettiği bir şeyi çok etmek, önceurettipson ayok etmek arasında etik olarak da ahlaken de müthiş bir uçurum var.

Çocuk söylenir oldu son zamanlarda; insanlara çocuk yapma ehliyeti verilsin diye. Yıllar yılı benim de katıldığım bu görüşü, aka daha yatkan ve devletlere daha uygun hâle getirmenin vakti gelmiştir artık. Gelin bu yaklaşımda bir değişikliği yapalım; ama önce herkesi yüreğinin kuyusun ortaya. Önerdiğim toplum düzeninde, hiç kimse kendi çocuğuna sahip olmamalıdır. Eğer barış ve dayanışma dolu bir toplum arzuluyorsa, herkes herkesin çocuğu olmak zorundadır. İki çocuk mu yaptınız mesela; buyurun size başkasının yaptığı iki çocuk, verin sizinkileri de başkalarına. Kişi, kendi çocuğuna gösterdiği iyilikleri ve fenalıkları, yani en cıplak hallerini topluma sergilemeden bu iş çözülmüş. Devletler, bu konuda ilk önce büyük kentlerin kalburüstü emetlerini pilot bölgelere ar seçerek işe başlamalıdır. Zenginlerle varoşların çocukları hele bir yer değiştirsin de görülmel gelir adaletliğini nemiş. Şerifim üzerine ait içiyorun; bir gün sürmesin sal poştukların ortadan kalkması. Hayır, yanlış anlaşılacak istemem; servet sahipleri elbette çocuklarına, meçul çocuklarına desek daha doğru, duydukları büyük hasret ve sevgiden ötürü herkese gönül bol davanacak değildir. Bahsettiğim adaleti yaratacak olan dinamik, korkudan kaynaklanacaktır. Böylesi bir sistemde, "kaymak tabaka", çocuklarını birer Musa ya dönüşüp insanlık intikam duygusuyla mahvedeceklerine emin olduklarından dolayı bir teri tıyerecektir. Ağalar beyler, medis iyelen, sayın vekilim, hepimize sezeniyorun; eşitlik, çocukların herkesin çocuğu olmasıyla başlar. Bir canın tapusunu alırken yaşadığımız o iğrenç ego tatmini ortadan kalkarsa -hele bir kafanızı kullanın- seçmenlerinizin, herkesin, her canın tek tapu sahibi de iyice siz olursunuz artık.

Hastanelerin, uzun ve boyüylelikle daha kalabalık fatura dökümü olan olmaları arzuldığı bu çağda, insan hayatının kutsallığı sermayenin kutsallığıyla paralel uzayan bir matematiksel eğridir. Yanlış anlaşılmahtan tekrar kaçayım; insan hayatının kutsal olduğu daha hiçbir zaman insanmadım, bu cümleyle inanarak daima uzaktıktım. Bu bir, hayatı insanoğluna indirgenen cahillerin, yasadışı medikaller, kemiklerin



Çizim: Sema Ay

kendiliğindendir. Kutsallık atfetmek, kutsallığa ihtiyaç duymak, kut kelimesi üstüne bir evren kurmaya çalışmak habis bir zavallıktır. Kelime kökenine bile baksak yetir bunu anlamaya; kut, müthiş Moğollara, soyumuzdaki güzeliş Şamanlara kadar gider. Anlamı da çoğunlukla ya ilahi bir gücü ya da devlet gücünü kasteder. O zamanlar lazımmış diyelim ama şimdi, eh, brakalım bu kadar zehirlemlilik içinde, bütün insan yavru lan saklama kutularında kalsın. Brakalım, tıpkı korona mucizesinin hepimize yaptığı gibi, herkes kendi dar alanına tıklılıp sonunu beklesin. Hep demedik mi, onurlu bir yaşam insanoğlunun hakkıdır diye. Bu çevrim, belki de başladığımızı döner, diğerlerimizi yakan oksijenle

yaşadığımız o ilk anksiyete kriziyse, o doğar döğmaz yaşanan olum korkusuyla tekrar yüzleşsek düzelir belki de. Elbette bu konuda da devlet babamıza yine söyleyecek bir şeylerim var; baba, üzüliyoruz, seviniyoruz, öyle ya da böyle geçiyor günlerimiz ama sen her şeyi kadir olarsın, sen mutluksın; bizi bir gün olsun yıllar önce başkasına vermek zorunda kaldığın öz evladın gibi sev, saçımızı okşa, yann yine bize işkenceler edeceğim bilsek de bir gün olsun içinde gizli kalmış bir iyilik kırntısı bulunduğunu göster. Göster de gerçekten yazmak istediğimiz şeyleri yazabilelim, seninle hesaplaşmamız doğru bir azoletsun uzaklaşıp çocuk çocuktan öte bir şeyler bırakabilelim bu absürt dünyaya. Devletim babam, artık ne kadar yaşlandığını ve gücün düştüğünü görüyoruz, çocuk çocuk seninle dalga geçiyor, artık bu çağda seni alt etmek seni atlatmak çok kolay; bir kez olsun saçlarımızı gezdir o kirli ellerini de öyle ya da böyle seni itaaten din de biz olduğumuz kabul edip hesaplaşmamızı doğru dürist yapalım.

Sen bize lazımdın, biz bize senin aracılığıyla güvenceler verebilirdik ama iş değişti artık büyük baba; anladık, sonunda daima kumarhane kazanıyor. Sana sığındık, sana inandık ama sen bizi hep yarı yolda bıraktın. Şimdi sana bir teklirim var, bu çıkış yolunu da benden başa hiçbir enayi yapmaz sana; şu ciddiyetinden vazgeç, etine yapışmış o çirkin takım elbiselerinin altında, terli ve kirli ama insanca, yalancı ve zalım ama insanca, bencil ve duyarsız ama insanca bir parça et yumağı olduğunuzu kabul et. Bir bütün olduğumuzu anlaşılmıy bırak da brak da biz de insanlığımızın en çirkin yarılarını senin sağına, senin yüzüne, senin suratına, senin suratında öğrenebiliriz.

**Eşitlik,
çocukların
herkesin çocuğu
olmasıyla
başlar.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://arante.org>

Mehmet Ali & Akşemefası

ŞİİR KAFASI

"MÜCADELE ETMEK HAYATI ANLAMLI KILIYOR!"

JACK TALKS #1

Tuna Kiremitçi



Röportaj: Ayça Derin Karabulut



Çalışırken, üretirken, yaşarken... Olmazsa olmaz dedğiniz kuralları var mı, varsa neler?

Yazarken evde, tek başıma kendisi istediğim müzikleri dinleyerek çalışmayı, müzik yaparken de yine evdeki küçük stüdyomda sükunet içinde çalışmayı seviyorum. Bu ara hayatımda ilk defa hem edebiyatı hem de müziği aynı anda profesyonel olarak yürütüyorum. Daha önce sadece yazmakla ilgilendiğim ve müzik yapmadığım dönemler olmuştu ya da tam tersi... Son altı yıldır roman yazmıyorum müzik yaptığım bir dönem de oldu. Bu sefer benim için yeni bir sayfa açılmış oldu. Çok kati prensiplerim yok. Kafelerde çalışmaya sevirim. Kulaklığımı taktığım zaman kendi dünyama yolculuk edebiliyorum. Uzun saatler boyunca hiç sıkılmadan çalışabilen biriyim. Ağır işçilik var ruhumda.

İkisini bir arada yapmaya çalışırken çalışma tempunuz nasıl değişti?

Gece gitar çalmak, sabah yazmak daha kolay geliyor bana! Ama hayatın gerekçeleri her zaman buna izin vermiyor. Hayat bana -çok geç de olsa- esnek olmayı öğretti. Günlük işlerimi halletmem, çocuklara ilgilenmem, sevdiklerimi görmem, sadece zevkim için bir şeyler okuyup yazmam gerekebilir. Ve hayat benim keyfime göre ilerlemiyor; böyle zamanlarda hayatla güreşmemeyi öğrendim artık. "Madem öyle, senin dedğin olsun" diyorum. Bir Alman komutanının sözü var: Savaşın önce yaptığın bütün planlar, savaşın ilk 24 saatinde çöp olur. İyi komutanlar o 24 saatte B planını yapabilirlerdi, diye. Mesela Atatürk gibi büyük komutanlar bu B planını yapabilirlerdi arasında çıkmışlar. Hayata karşı da bence mantıklı bir bakış açısı. Ben de bundan yararlanıyorum.

Müziysenizin ve yazarınızın... Bu çok yönlülüğe size neler kazandırdı?

Edebiyat benim içe dönük ve yalnızlıkla hoşlanan tarafıma sesleniyor, müzik ise dışa dönüğe kolektif işlerden hoşlanan tarafıma... Böylelikle birbirlerini tamamlıyorlar ve ikisi de hep kol kola yürüyorlar.

Sizi ne heyecanlandırır?

Yeni bir roman ya da yeni bir şarkı fikri beni daima heyecanlandırır! Yeni bir insanla tanışmak, yeni bir yer görmek de öyle. Her zaman yeniliklere açık birisiyim, hâlâ öyleyim. Hayata karşı meraklı bir tarafım var, sonuna kadar giderim bunun uğruna. Merak konusunda bir dipsomanım sanırım. Meraksız ve tutkusuz insanları görmek moralimi bozuyor. Hele ki yakınlıkları arasında öyle insanlar varsa daha da kötü. Gençlerin de bu kıllırları ve merakı yok. Zamanlar oldu ama artık uğraşmıyorum çünkü eskis kadar çok zamanım yok.

Hep yapmak istiyorum ve fırsat bulduğum zaman mutlaka deneyeceğim dedğiniz, sizi heyecanlandıran sıra dışı bir şey var mı?

Bugüne kadar hep sıra dışı bir şekilde yaşadım; toplumun genel kabullerine, devletin makbul vatandaş tanımlarına göre... Bir fırsatım olmasaydı, sıra dışı olmayan bir hayat yaşamak isterdim. Tutkusuz, meraksız, yeniliksiz bir hayat! Bu benim için ekstrem spor olurdu. Ölmenden önce bir denemek istiyorum.

Sizin için başarı ne demek? Bir insan ne zaman başarılıdır?

Başarı bence, insanın kendisini gerçekleştirebilmesidir. Başkalarının ya da sistemin dayattığı kodlara boyun eğmeyip, kendi kalbini ve bilincini istediği yönde gidebilecek cesareti bulmasıdır. Bunu yapabilen insanların kendilerine başarılı diyebilirler bence.

Siz neyi/neleri "başardım" dediniz hayatınızda?

16-17 yaşındaki Tuna, 2021 yılındaki Tuna hakkında ne hayal ettiyse onu yaşıyorum. İçimde ukde kalmış bir şey yok. Kendi tercihlerime sahip kıymaya çalıştım. Türkiye'nin konjonktüründen ötürü veya kötü yetiştirilereklaşıp yaralandığım, zorluklar yaşadığım zamanlar da oldu ama her defasında yeniden yürüyecek gücüne inancılı buldum. Eğer bu bir başarıysa, ne mutlu bana.

Sahnelerden mecburen uzak kaldığınız bir süre oldu, çoğu müzisyen gibi. Bu süreçte müziğe dair bakış açınızı etkileyen bir şey oldu mu?

Ben de ilk yıllarda kendi kendime gereksiz felsefi düşüncelere daldım. Hayatın, müziğin, sanatın ne olduğunu hiç gereği yokken sorguladım. Sonra bunları bırakıp üretmeye başladım. Yeniden şarkılar yazdım, kaydettim, kafamda bir polisiye roman fikri olduğunu bilen bazı yazar arkadaşlarım "hadi artık otur, şunu yaz" dediler. Yıllar sonra yeniden roman yazmaya başladım ve yazdım. Ruhsal dengem yerine gelmeye başladıkça, daha sağlıklı düşünmeye başladım. Şunu fark ettim: benim yaptığım şarkılar genellikle zaman içinde keşfediliyorlar. Çıkarıkçı insanlar tarafından keşfedilip, hit olan şarkım çok azdır. Hatta rahmetli Müslüm Gürses için yaşadığım Affet bile çıktktan beş altı yıl sonra keşfedildi. Demek ki benim olayım bul! Şarkıların ilk çıktıkları zaman sessizlikle karşılanıyor, ondan sonrasında insanların hayatına girip her zaman orada kalıyorlar. Ben de şarkıları yapıp, dünyaya salmakve sonrasında kanışmamak konusunda daha rahat olmaya karar verdim. Müzik konusunda bu süreçte düşündüğüm bu oldu.

Sahnede olmayı tek bir cümleyle ifade etmeniz, ne olurdu bu?

Sahnede olmak çok güzel bir vecd hâli, aynı anda bir sürü insanla paylaşılmış bir meditasyon.

Mezun Cinayetleri'ni konuşmaktan geçmeyelim. Uzun süre sonra gelen yeni romanınız... Nasıl gidiyor?

Benim romancılık kariyerimi rayına oturttu Mezun Cinayetleri. Bugüne kadar çok farklı türlerde romanlar ve noveller yazmamı denedim. Bu yaşa kadar yazarlık/romancılık adına öğrenebilmiş olduğum her şeyin buluşup ortak bir yataka kama bağladıklarını gördüm polise yazarken... Bu da bana kendimi güçlü hissettirdi. Bunu bir de ilk romanım çıktığında yaşamıştım.

Neden yazıyorsunuz? Yazmasaydınız ne eksik kalırdı?

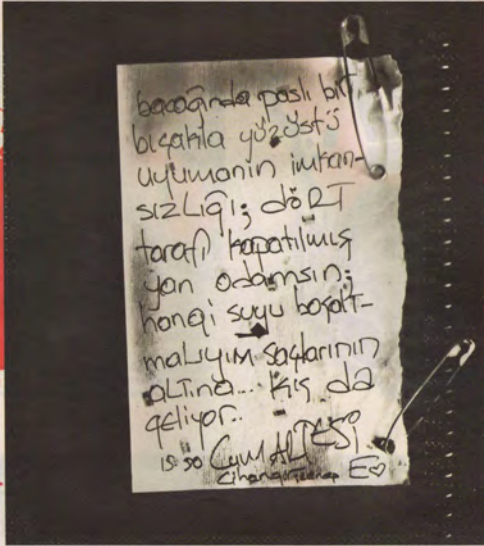
Müzik ve edebiyat benim için iki kanat gibi... Sadece müzik yapar olsaydım, bir kanadım eksik olurdu ve uçamazdım.

Son olarak sizce hayata ne anlam katar? Sizin hayatınızı anlamlı kılan şeyler neler?

Mücadele... İnsanın kendi tercihleri, hayatı, sevdikleri ve doğruları için mücadele etmesi ve bunun getirdiği öz güven her şeye anlam katıyor. Her zaman başarılı olmasak bile... Uğraştığımız konular her zaman istediğimiz sonucu vermes bile, sürekli mücadele içerisinde olma hâli çok gerçek bir öz güven getiriyor insanı. Başkaları takıldığında ya da korktuğunda korkmazacağın güçlü bir öz güven olur. Bu da hayata yeterli anlam ve dayanıklı gücünü veriyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranet.org>

Umay Umay



Fotoğraf: Umay Umay

şu pamuklu eşarbımı

zzzz diye bir sesle irkildim. sağdan soldan değil, sağ elimden geliyor zırltı. elimi kaldırdım hiçbir şey yok. çarşafın üstünde benden başka kimse yok. ben, çarşaf, nem. tavanda, duvarda ışık bile yok. elimi diğer elimle ovuyorum ses ne geçiyor ne yavaşlıyor. korkmasam iyi olur. korkmaktan halsiz düşmek en korkuncu. **korkarken gülmeyi çok denedim ve başardım. gülüyorsa gibi görünmeyi çok iyi becerdim. tir tir titriyorum oysa.** korkuyla uyuşmak mı yoksa uzlaşmak mı emin değilim. atlatabiliyorum hepsi bu. başka bir yardımcı hareketle gerek yok, sadece gülümsemek. elin zırlarken bile.

kalkıp yıkasam geçer mi. buz torbası koysam üstüne. yok, buzuğun içine uzatıptıysam elimi. sarabilirim de, şu pamuklu eşarbımı bulup sarabilirim. cama dayamayı nasıl unuttum. cam bana hep en hızlı cevapları vermiştir. hep çok iyi gelmiştir. cam hep şifa bildim. cam görüncü koşup sarıldığım çok olmuştur. hele içinde ampul var ve yanıyorsa. alttan yukarı cam avizelere doğru sıçrayıp elledim. beni bekliyor gibiydiler. hepsi hepsi. antikacılardan sadece cam satın aldım. kaç geceler günler baş ağrımı alınıcı cama dayayarak geçirdim. nefesimle buğu yapıp yanaklarımı sürttüm. kalktım sağ elimi pencerenin camına yapıştırıp camı omaya başladım. zırltılar da insanlar gibi çekip gitmeyi bilmeli. arabalar gibi. susmayı bilmeli. sürttüğe ses artmaya başladı. gülümsemeye devam etmeliyim. bu tuhaf dakikaları kovupattım.

ne zorum vardı dağın başında yalnız kalmakta diredtim ki. her şey olabilir. toprak kayabilir, kaya düşebilir evin ensesine, sel söküp götürebilir hepimizi, daha neler neler olabilir. bir küskünlüğün şehrin ortasında da saklayabilirdim. hem daha iyi saklayabilirdim. koruyamazdım o önemli ayrıntı elbette ama sakladım. bu zırlıtyla da baş başa kalmazdım. az ve tuhaf konuşmak kanallar çeken radyomu açayım. gaz lambası mı yakarsam elektrik kesilince iyice korkmam iş olurum. günlüğümün kenarından küçük bir parça kâğıt kesip elimle yapıştırırsam, üstüne kes sesini de yazsam ne olur acaba. sonra şu kahveden damlatırsam mürekkep dağılsa parmaklarıma. aslında gün açsa, evet gün açsa çekip gider bu zırltı. çok uyukum var şimdi. gözlerim kapanıyor bir yandın.

uzandım ve yastığının kenarındaki beyaz danteli fark ettim. annem bğla örmüş bunları. onun kullandığı günleri de hatırlıyorum. o başını yasladığındaki yüzünü. uyurken de uyanırken de güzel olan annem. kenarları çizilmiş gibi hatlı muntazam dudaklarını sıkıştırarak uyuordu. danteli emmeye başladım. yavaş yavaş, dilimin yarısına kadar. zırlayan elimle tutup. biraz daha biraz daha emdikçe elimde ne ses kaldı ne korku. ne duvarda nem ne çarşafta ürperti ne yüzümde o gülümseme. nefesimin her anını hissediyordum. hiç bırakmak istemediğim kocaman bir huzur yatağı gibi. burada, hep onla... anne. gaz



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

YERALTI KAFASI



SİMİTLİ SUPER KAHVALTI

1 paket SuperFresh
7/24 Fırından Simit

2 büyük dilim
beyaz peynir

2 adet yeşil biber

1 adet domates

2-3 yaprak fesleğen

HAZIRLANIŞI

- Simitleri ortadan ikiye kesin.
- Beyaz peynir, biber ve domatesleri doğrayıp simitin arasına yerleştirin.
- Üzerine fesleğen yapraklarını ekleyin.
- İsteğe bağlı olarak 200 derece fırında 5 dk. ısıtın. Afiyet olsun.

KARNABAHLARI PIZZA



1 paket SuperFresh Karnabahar
ve SuperFresh Kırpice Ispanak

1 adet yumurta

1.5 çay bardağı rendelenmiş
kapar peyniri

1 çay kaşığı tuz

Çeri domates

Yarım çay kaşığı karabiber

HAZIRLANIŞI

- SuperFresh Karnabahar'ı mutfak robotunda un haline gelene kadar çekip suyunu iyice sıkın ve kaseye alın.
- Üzerine yumurta, peynir, tuz ve karabiber ekleyip karıştırın.
- Pişirmek âdâdı serdiğiniz fırın tepsisine karnabaharlı harcınızı yuvarlak şekline verin.
- SuperFresh Ispanaklı pizzanın üzerineserpin.
- Yarıya böldüğünüz çeri domatesleri dizin. Son olarak peynir serpip önceden ısıtılmış 200 derecelik fırında 15-20 dk. pişirin.
- Sıcak olarak servisesun. Afiyet olsun.

SUPERFRESH PILIC DÖNER & PATATES



1 paket SuperFresh
Piliç Döner & Patates

İsteğe bağlı olarak
salata ve
soğuk içecek

HAZIRLANIŞI

- Bir tavayı hafif ceyağlayıp ısıtın
- SuperFresh piliç yaprakı döner ve patatesleri tavaya alıp 7-9 dk. ısıtın. Afiyet olsun.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SuperFresh

İsmail Saymaz



FİDELİN ÜLKESİNDE MUZ VERİP SABUN ALMAK



Küba'da eğitim ve tedavi ücretsiz, temel gıdalar az miktarda da olsa devlet tarafından veriliyor. Yoksulluk varsa da açlıktan söz edilmez. Peki, ırk ayrımcılığı?

Küba'nın kuzeyindeki Pinar del Rio şehrine giderken, sanki doğa tablosunun içinden geçiyorduk. Bu şehir UNESCO'nun insanlık mirası listesinde yer alıyor.

Yaklaşık 150 kilometre uzunluğundaki kara yolunun iki yanındabaltalı değmiş ormanlar, envaieşt palmiye ağaçları, maunlar ve okalıptuslar var.

Çaylarıgörüyorsunuz, besli ineklerin otladığı.

Küştür traktörleratlarındı devrişsabriyla sürüyor.

Evler, Havana'daki gibi bakımsız ve rutubet bağlamış değil. Çoğu tek katlı,

bahçeli ve temiz.

Çiftseritli asfaltayolda tektük araçlar seyrediyor. Diyebiliriz ki araçtan çok bisiklet, at arabası ve atılar var.

Küba'nın her şehrindeolduğu üzere kırsalda da billboardları Devrim'in liderleri Fidel'in, Che'ninve Camillo'nun devaflışlerisüslüyor.

Cueva del Indio

Kızılidenli Mağaraları.

İçinden nehir geçen ve bir tekneyle seyahat ettiğimiz bu olağanüstü mağaradan çıkıp otobüsümüze ilerlediğimiz sırada gevremizi muz sabıosı iki kadın sardı.

Kadınların biri siyah diyaniti beyaz.

Siyah kadının adı, Anna.

Anna, 53 yaşında.

9 ve 13 yaşında iki çocuğuvan; ikisi de okuyor.

Anna, eşinden boşandığı için muz satarak evini geçindiriyor.

Ada, beyaz olan, 62 yaşında.

Çiftçi olan eşinin geliri ve kendisinin 8 Euro'lukemeklimaa'sı yetmiyor.

Muzverip kışıldığında sabun ya da şampuan istiyorlar.

Neden mi sabun?

"Çünkü çok pahalı," diyeyanıt veriyor; Ada.

Hayatından memnun mu?

"Memnunuz," diyor.

Küba'da eğitim ve tedavi ücretsiz, temel gıdalar az miktarda da olsa devlet tarafından veriliyor. Yoksulluk varsa da açlıktan söz edilmez.

Peki, ırk ayrımcılığı?

Anna, "Asla!" diyeyanıt veriyor.

Miguel, doğrusunu söylemek gerekirse, Devrim'den

daha çok, bütün tarlasına bağılı...

12 yıldır devlete ait bütün tarlasında işçi olarak çalışıyor.

Domates de ektiği oluyor domuzda beslediği de.

"Toprak devletin. Halka verilmesi bence daha iyi olur"

diyedüşünüyor.

Yaşadığı şehirden hiç ayrılmsı mı?

Hasırlayamadığı kadar uzak bir geçmişte bir kez çıktığını söylüyor. Değil yurt dışına gitmek, Küba içinde bile tatile gitmediğini ifade ediyor.

Devrim'den öncesi hatırlıyor.

"Küba değışti mi?" diye soruyorum.

"Çok az değışiklik var. Neredeyse hiçbirşey

değışmedi," diye konuşuyor.

İki oğlundan biri ABD'ye kaçmış Miguel'in.

Oğluna hak veriyor:

"Benyaşlıyım. Gençler gidiyor. Ben de genç

olsam giderdim," diye vurguluyor.

Fakat Fidel'i de seviyor.

Vinales karabazında dörtkısakırtıruo

atıyor. Koral Alesinin purosuna

42 hektarlık arazide 150 bin tütün bitkisi ekiliyor.

Tütün zahmetli iş.

İlin tohumlar toprağa seriliyor.

35 gün sonra içlerinden en iyi olanlar

sökölüp başka tarlaya ekiliyor.

Bitki üç ay boyunca büyüyor.

Dörtkez hasattan geçiyor; haftada

bir hasat ediliyor.

Şubat vemart aylarındatoplanan

yapraklar kübeye içerisinde asılarak

kurutuluyor. Tamayisa kadar yaprakların

kuruması bekleniyor. Ardından 40 günlük

doğal fermantasyon başlıyor. Tütünler palmiye

yapraklarıyla örtülüyor.

Tütününüzde90'ı devletin

fabrikalarına gönderiliyor.

İşçi kadınlar bacaklarında

sanıyor puroyu.

Yüzde 10'u ise ailede kalıyor. Heraile kendi özel purosunu üretip ek gelir elde ediyor.

Örneğin Koral Alesi, purosuna meyve ve rom katıyor.

Küba'da 47 puro fabrikası var.

Beşi Havana'da.

En ünlüsü olan H. Upmann Fabrikası'ndayız.

En kaliteli tütünler bu fabrikada işleniyor.

Dünyaca ünlü Cohiba, MonteCristo, Romeo y Julieta

puraları burada üretiliyor.

Bizi gezdiren fabrikamızın komiseri cep telefonlarımızı ve kameralarımızı kapatmamızı, çekim yapmamamızı istedi.

"Neden?" diye sordum.

Rehberimiz Nikolas, kötü çalışma koşullarını gösteren görüntülerin emperyalistlerce Kübaaleyhine kullanıldığını söyledi. Oysaadi üzerinde, işçi devletinde olması gereken,

çalışma koşullarını iyileştirmek değil midir? Kübalar, kölelik şartlarındaçalışmayı değil, bu ilkeliliğin belgelanmesini yasaklıyor!

500 kişinin yanı sıra kadın.

Tezgâhlar tozlu,makineler eski, işçilerin bir gıysısı yok.

Fabrikada klima olmadıği için ortam vantilatörlerle serinletiliyor.

İşçiler bir yandan puro sarakken diğer yandan püfüpüfü sigara içiyor.

Sabah 8'den akşam 6'ya kadar aralıksızçalışıyorlar.

Birkaçi günde 12 puro sanıyor.

Vinales'ten getirilen kaliteli tütünle Cohiba'lar, ikinci kalitetütünle

MonteCristo ile Romeo y Julieta purosunu sarılıyor.

Fabrikayı dolarsın komiserden ikinci uyan geliyor, "İşçiler size puro

satmak isterse almayın!"

Meğer her işçiyi günde dört puro veriliyormuş. İşçiler puruları el altından ziyaretçilere veya turistlere satarak, bir maas kadar para kazanıyormuş. Bu yüzden

komiser, ziyaretçileri fabrikadaki satış mağazasına yönlendiriyor. Mağazadan yapılacak her alışverişin Küba'ya katkısılacığını vurguluyor.

Ancak fiyatlar el yakıyor.

RehberimizNikolas, yanımıza geliyor.

"Akşam otelinize dahaucuz puro getirebiliriz," diye fısıldıyor.

Sonradan öğreniyoruz ki Nikolas da fabrikadan el atından aldığı puruları

satıyormuş.Yalan yok, biz de satınaldık.

https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi -

3n-14yazar Kemal VAROL

1) Sizi daha iyi tanıyabilmek için hangi kitabınızı okumalıyız? Neden?

Galiba bir tek kitabımda kendi hayatımdan izler biraz daha baskın bir şekilde em çıktı. *Şahiden Hikâye*, sadece bir hikâye kitabı değildir benim için. Hem kendi çocukluğumdan izler vardır bu kitapta hem de doksanlarda, ülkenin uzak bir yerinde çocuk olmakla ilgili izler vardır. Belki kitabın adı gibi, insanlara hikâye geliştirmen yazdıklarım ama ben şahiden bir hikâye olarak anılmıy istemim.

2) Bu zamana kadar aldığımız en çirkin eleştiriyi neydi? Bu eleştiri sizi nasıl etkiledi?

Bizim ülkemizde politik iklim değiştiççe, hakikat de başka bir açıdan değerlendirilir hep. Bu ülkenin acılarını, bir türlü çözemediği meselelerini yazarken, uçlardagezinin fanatik kesimlerden sayısız eleştiri aldım. Edebi bir eleştiriden söz etmiyorum burada. Edebi bir hakikatin körkütük bağlanmış kesimleri bunlar. Sağdan da Kürtlerden de soldan da... Şüphesiz gülüp geçtim o anda. Ama hiçbir içimde yer etmedi, hevesimi kırmadı, inancımı zedeledi diyemem.

3) Sizce edebiyat tarihine en çok hangi yönünüzle iz bırakacaksınız? Neden?

Bunu benim bilip söylemem zor elbette. Ama bir gün aradım, "yazdıklarından uzaktaki biri değil" dersin isterim.

4) Kendi hayatınızdaki yansımaları, satırlarınızla başkalarına ulaşıyor olmaları ve yine başkaları tarafından okunduğunuzu bilmek size nasıl hissettiriyor?

Şüphesiz tederin edici bir his bu. Ama romanlarımda kendimi yazmadım hiç. Ben olsa kendi hayatımdan bir dertle vardım orada. Kendimden söz ederken bile sanki oradaki başka biriyim gibi hissettirm hep. Ama yine de okurumun kitabı eline aldığımda hissettiklerini hep merak ettim galiba. Okurun omuzundan gizlice bakmak isterdim. Nerede durup iç çekiyorlardı, nerede kahkaha atıp nerede içleniyorlardı, hangi selamı aldıklarımda seviniyorlardı, bunu ben de bilmek isterdim.

5) "Şimdiki aklım olsa daha iyi yazardım" dediginiz bir eseriniz var mı? Varsa neden bu sefer farklı olurdu?

Şimdiki aklım olsaydı ilk romanım *Jar'ı* çoklu hikâyelerle örmez, bir romana yedi seçtik romanlık yan hikâyeye sığdırmaz, "malzememi" biraz daha tasarruflı kullanırdım.

6) Yaşayıp görenek yazmayı mı yoksa düşleyerek yazmayı mı önemişiyorsunuz? Neden?

Galiba en çok düşleyerek yazmayı tercih ediyordum. Kurmacanın büyüü her zaman daha fazladır bende. Gerçeğe selam duran bir düşü tercih ediyordum yazarken.



Fotoğraf: Pelin Boray

“Okurun omuzundan gizlice bakmak isterdim.”

7) Sizi yazmaya iten dürtü nedir?

Bana değen, uykularımı kaçırın, içimde dönüp duran, belki sadece yazarak çözülebileceğim inandığım bir meselem, bir derdim varsa yazıyorum. İster şahsi ister toplumsal bir dert.

8) Kitaplarınızda size şans getirdiğine inandığınız, yalnızca sizin bildiğiniz bir simge var mı? Varsa nedir?

Boyle yakın tarihle ilgilerse, hayali bir Ama uzun otobüs yolculuklarının zihnimi açtığını, çoğu kez yazmaya başlamadan önce otobüs yolculuğu yaptığımı söyleyebilirim. Bir tür yazıya hazırlık evresidir bu belki de. Gördüklerim, içimden geçenler, sustuklarım birike birike yazıya hazırların yol boyunca. Yola çıkmanın bahıtı açılır. Yoldan dönünce sadece yol kokmazmış, başka biri de olursunuz diğer yandan. O yüzden yazmadan önce yollara çıkarım. Hep önceceğimi bilsem de...

9) Okuyucularımıza kitaplarınızdan hangisini tavsiye edersiniz? Neden?

Eğer yakın tarihle ilgilerse, hayali bir ülkede de olsa o ülkenin yakın tarihinde neler olup bittiğini anlamak istiyorlarsa *How* romanını tavsiye ederim. Belki romanın köpek kahramanı Mikasa, herkesin bir masal ya da yalan sandığı zamanları başka türlü anlatır onlara.

10) Sohbetimizi, sevdiğiniz bir yazarın size güç veren satırlarıyla bitirseniz, nasıl bitirirdiniz?

"Artık bir yurdu kalmamış kişi için yaşanacak bir dünya."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



PELİN AKIL ALTAN

Seninle Başlamadı

Hızır Miri Nigâr
Çevirmen: Mine Mahmutoglu
Jade Ustun Nigâr, 2018

En sevdiğim yeri:

Karanlık zamanlarda, göz görmeye başlar.



AFRA SARAÇOĞLU

Kendi Kutup Yıldız'ın Bul

Nazar: Nuriye Bulanca Tugay
Afra Nigâr, 2018

En sevdiğim yeri:

Ne kazandığım başarılarla takılı kal ne de hatalarımdan ısrar et. Bunların yerine tekrar başla; şimdinin her değerini dinde yeniden başla.



İŞİL ÖZDEMİR

Denemeler

Hızır Miri Nigâr
Çevirmen: Selma Dalbastı
Taylan İ. Barışkan Aktepe Nigâr, 2013

En sevdiğim yeri:

Ama insanları değerlendirmeye gelince, ne tuhaftır, varlıklar içindeki değerlelemediğime yalnızca bizler. Birazı güçlü ve çelik olduğu için tveriz, kusamıyla değil. Bir tazi kaşmasıyla övülür, tasmasıyla değil; bir kuş kanadıyla övülür, püskülleri, çınraklarıyla değil. Niçin birinsanıda kendinin olanla değerlendirmiyorsunuz? Bir sürüladımı varmış, güzel bir köşku varmış, şu kadar ıtırarı, bu kadar geliri varmış. Bütün bunlar çevresindedir onun, kendisinde değil.



SELMA DALBASTI

Suzan Defter

Nazar: Aylin Tugay
Selma Nigâr, 2018

En sevdiğim yeri:

"İnsan gençliğini aşka vermezse, gençlik ne işe yarar?"
"Ama kaybeden sonunda siz olmuştunuz."
"Kayıp mı? Kaç kişi böyleline sevebilmiştir dünyada?"
"Ama bir kucak karla kalan siz olmuştunuz."
"İyi ya boş değildi kucakım."
"Ama yandınız, kül oldunuz."
"Ama vardım, kül bunun kanıtı."

Senin bozucu kitabın hangisi?

En sevdiğim yeri saç...

bizeyaz@kafadergi.org adresine

bir portre fotoğrafı da ekleyerek göle, gelecek ay bu sayfada yayımlanmasını!

Yekta Kopan



aziz nesin “gününde yalnızdın”

Bu kitabın bende duygusal bir karşılığı var. 1995, Aziz Nesin'in hayata veda ettiği yıl. Bu oyunu izleyemeden hem de. Oyunu uyarlayan-yöneten Yücel Erten ve oyuncuların büyük ustaya veda mektuplarını okurken uzun uzun düşünüyorum.

Genço Erkal'ın 60. sanatıylına imza atan belgesel “**Genço**”yu izliyorum. Dostlar Tiyatrosunun 1973'te sahnellediği **Azizname**'nin de rolü var belgeselde. Arif Erkin'in müzikleri, Mehmet Akan'ın koreografisi, Macit Koper'in asistanlığında Genço Erkal'ın sahnellediği oyun çok konuşuluyor, çok alkışlanıyor o yıllarda. Ama Aziz Nesin'in Dostlar Tiyatrosuyla buluşması 1973-74 sezonunda bitmiyor. Genço Erkal'ı yıllar sonra Aziz Nesin'in öykü, şiir, masal, taşlama ve köşe yazılarından derlediği iki oyunu da tek kişilik performansla izleyiciyle buluşturuyor: **Birtakım Azizlikler ve Nereye Gidiyoruz**.

Belgesel gösteriminden sonra arşivimi karıştırıp Ankara Devlet Tiyatrosunda 1995 yılında sahnelenen **Azizname '95** oyununun kitapçığını buluyorum. Bu kitapçığın bende duygusal bir karşılığı var. 1995, Aziz Nesin'in hayata veda ettiği yıl. Bu oyunu izleyemeden hem de. Oyunu uyarlayan-yöneten **Yücel Erten** ve oyuncuların büyükustayaveda mektuplarını okurken uzun uzun düşünüyorum.

Yücel Erten, bu uyarlamayı 1995 kışında Berlin'deki Türk tiyatrosu “Tiyatrom” un önerisiyle yaptığını anlatıyor kitapçıkta. Mart ayında AzizNesin’le görüşüp onun da onayını alıyor ve işe koyuluyor. 25 Haziran 1995'te Berlin'de oynanıyor. **Azizname '95** adının konmasını nedeni de Aziz Nesin'in 80. yaşını kutlamak, ona tiyatro sahnesinden bir doğum günü armağanı vermek. Rahatsızlığı nedeniyle primiyeri için Almanya'ya gidemiyor Aziz Nesin. Yücel Erten o gün kendisine çektiği telgrafta: “Sonbaharda uyaçomacı bir özel temsilde sizi de aramızda görmekten büyük mutluluk duycamız,” diyor. Ama gerçekleşmiyor bu buluşma. Aziz Nesin 6 Temmuz 1995'te, 80. doğum gününü göremeden bu dünyadan göçüyor.

Oyun kitapçığındaki veda mektuplarına dönmeden Nesin soyadının hikâyesini hatırlatmak istiyorum. Çoçayazıldı bu hikâye, bilen bilir. Bilmeyenler için ustanın kendi sözleriyle aktaralım. Soyadı Kanunu çıktıkdan sonra babasının kendisini çağırıp “Oğlum, bize bir soyadı bul,” demesinden sonrasını şöyle anlatıyor Aziz Nesin:

Babamın bu önerisine çok sevinmişim. Öyle bir soyadı bulacaktım ki hem çok güzel, hem ağzın, hem çok anlamlı olacaktı, başka hiç kimsede de olmayacaktı. Günlerce kendimize uygun bir soyadı bulmuşum. Sonunda buldum: Kiral. Bu buluşma başlanmışım. İki anlama birden geliyordu; hem kir ve ol, hem de kiral (kral) anlaşıyordu. Aman bu ne önemli bir buluştu!

Ama iş böyle bitmiyor. Bir de bakyorlar ki ortalık Kral ya da Kral soyadını alandan geçilmiyor. O dönemde soyadı almak konusunda hiç düşünce yapısına da inceden dokunduruyor Aziz Nesin. Tembelleri Uşenmez, sıskaların Güçlüsoyadını aldığı bir ülke. Herkes aldığı soyadıyla, olmadık kişi olabiliye umdunda anlayacağınız. Söz yine Aziz Nesin'de: Ben de Kral soyadını kendime seçerken, kırıp almayla ve kral olmayla ilgili bir ölem duyuyordum. Bu bir aşoğulık duyusunun dışavurumuydu. Açıkçası söyleyeyim ki Kral diye bir soyadı seçtiğim için utandım. Felsefe dersine çok ilgili duydum, felsefeye ilgiduyuma başladığım bir yıldır. Alacağım soyadı hem alçakönlü, hem de anlamlı olmalıydı. Soyadı olarak Nesin düşünüyordum.



Beni herkes Nesin sorusuyla çağırırken, ben de ne olduğumu düşünmeliydim. Nesin? Evet, ben neyim? Ne olduğumu düşünmeliydim. O yaşında düşünmenin çokzor olduğunu anlamıştım, hele ne olduğunu düşünmenin...

Aziz Nesin'e yakışır, etkileyici bir hikâye. Bir ömür boyunca, toplum olarak bize “Ne” olduğumuzu soran-sorduran bir ustadan bu beklenir elbette. **Azizname '95** in kitapçığındaki kısıvada mektuplarında da hep bu bakış açısı var zaten. **Hatice Aslan** şöyle veda etmiş örneğin: Siz, her devirde adamdınız. Her devrin adamı değilsiz. Siz, düşüncelerini sonuna kadar savunan, savaşkan, kararlı bir insandınız. **Berlin Ötenel** ise Aziz Nesin'in yazdığı her satır, aydınlanmamıza açılan pencereler. Onun çağıda olmaktan, yurtdışı olmaktan onur duyuyordum diye yazmış.

Yazarlık hayatı boyunca 200'e yakın takma isimle yazmış Aziz Nesin. Fransız adıyla imzaladığı bir öyküsü Dünya Mizah Antolojisi'ne Fransız mizahından örnek diye girmiş örneğin. Çince bir adla imzaladığı öyküsü, Çin'den çeviri gibi yayımlanmış. Amerikalı mizahçılar

için açılan yarışmayı takma isimle kazamış ama Amerikalı olmadığı anlaşılınca ödülünü alamamış. Aziz Nesin'in hayatında çokça böyle hikâye var. Pekî o böylesine her yerdeyken, bu kadar çokken bir okurlar yeterince onun yanında mıydık? **Azizname 95** in kitapçığındaki **Ahmet Mümtaz Taylan** satırları, acımasız geçirdiği yüzümdü tokat gibi vuruyor: AzizNesin milyonlarca okuruna rağmen “gününde yalnızdın”. Aklin bir kibrit kutusuna sıçacakdenli küçüldüğü, düşünceye duyulan korkudan, tekkir kibritçöpünün çalkımasıyla kurtulunabilirsanılan yangınlardan çıkarken de “gününde yalnızdın”. Görmediniz mi? Siz de yanmadınız mı? İnsanlaşmak micedale gerektiriyor. Düşünce ayrılığında tahammülü olmayanlara ve onların kuyucılığına karşı “sussamayı” gerektiriyor. İnsanlaşmak “Hayır” diyebilmeyi, otorite ve iktidara hizmet reddedebilmeyi, dışlanmayı da göze alarak gerektirdiğinde; milliyeti, dini ve geleneksel değerleriyle arasına mesafekoyabilmeyi gerektiriyor. Aziz Nesin, simgeleşme telaşına düşmeden, seçkinli olmadan, üstüne üstlük sıradan şeyler söyleyormuşçasına “Hayır” diyebildi.

Ahmet Mümtaz Taylan'ın **gününde yalnızdın** vurgusuna takılıp kalıyorum. Gerçekten de yalnız mıydı AzizNesin? Yalnız mı bırakmıştık? Kitapçıklarımız onun eserleriyle doluyken bile, dergilerde-sahnelerde onun yazdıklarına gülerken bile yalnız mı bırakmıştık? Onun cimrililiğini dile dolayacak kadar pervasız olabilişim ama değerini hakkınca vermekte asıl biz mi cimri davranmıştık?

Ölümünden yaklaşık bir yıl önce, 30 Mart 1994'te, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı kazanan “sahis”, bazı gazetelere “Aziz Nesin'in ismini İstanbul'dan siliceği” diye demez verdiğinde, yüksek sesle ve en görünürlü hâlimizde “Hayır!” diyebilmiş miydik? Aziz Nesin'i **gününde yalnız** mı bırakmıştık?

Bugün ne kadar okuyoruz Aziz Nesin'i acaba? Ne kadar tartışıyoruz yazdıklarını? Ne kadaryenden yorumlamaya çalışıyoruz? Mizah anlayışını, özgün yazım biçimlerini, üslubunu konuşuyormuyuz? Değil mi?

https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi

Levent Erden



dipte amazon

Tıktırlarla uyandı. Nerede olduğunun farkına varması bile zaman aldı. Etrafındaki tıktırlar gayet ritmikti. Penceresinin önünden askerler resmigeçit yapıyorlardı sanki. Gözünü açtı. Hemen kapattı. Tekrar açtı.

Toprağın derinlerine düştüğüdeliye baktı. Sonu gözüküyordu. Işık bile ancak sızıyordu. Bu deliği açan ama yol göstermek için bir şeyler yapmamıştı. Belli ki epey düştü. Hâlbuki deliğin girişi biraz daha büyüğe olduğu için rahattı. Köstebeç, tavşan diye ummuştu ama... sonuna doğru gelen darlık tombul tırtılları bile diyetle zorlayabilecek darlıktaydı. Yukarıya kaçmayı, tımanmayı aklından hiç geçirmemiş gerekliyordu. O kadar uzun sürmüştü ki düşüştü. Tekçare yatay hâle gelen delikboyunca ilerlemekte. O da öyle yaptı. Yürüdü. Sakin sakın. Hatta elleri cebinde. Ama bir süresonra zemin engebelendi. Taşlardan atlamaya başladı. Birden suratına bir şey vurdu. Korktu. Çömeldi. İki eliyle yüzünü tuttu. Yukarıdaki kocaman bir sarıkta kafasını çarpmıştı Kalktı. Sarıkta tuttu. Odunumsu dokuyu tanıdı. Bir anda önündebunlardan pekçok sayıda olduğunu fark etti. Kökler. Zemindeki bitkilerin köklerinin arasına girmişti. Yukandaotlar bitkiler artıktıca, zeminaltındada balta girmemiş bir orman dokusu oluşuyordu. Amazon gibi. Ama içeride ne yerliler vardı ne Jeff. O zaten uzaya bile gitmiş olabirdi. Uzaya gidecekse, buraya, balinalarda bilebulunan bir metro yapsaydı ya diye düşündü. O zaman kaç duraksonra yüzeye çıkabileceğini daha rahat görebilecekti. Ama buralar kendi hâline bırakılmıştı işte. Köklerin arasından geçebilmek bazen çokzorlaşmayı üstübaşta yitirliyor, vücudu çiziklerle doluyordu. Yürüdükçe karanlık artıyor, etki yolunu el yordamıyla bulmaya çalışıyor. Yeni mezinlanın hayata başlarken yaptıkları gibi. **Yine de şanslıydı, hiçbir solucan ona gelip "kendini beş sene sonra nerede görürsün" diye sormaya kalkışmıyordu. O solucanlar, yüzeye hiç çıkmadan yaşamayı beceriyorlardı belki.**

Ama, o bu şartlarda bırak beşyılı, beşsaatsonra nerede olabileceğini göremiyordu. İlerlemeye devam etti. Ama ilerlemeyedi. Yol tıkanmıştı. Kocaman bir kütleye. Dokundu, elledi... taş değildi. Sertti amatış kadar sert değildi. Arkasındaki köklerden birinin ucunu kırdı. Bir kazma gibi kullanarak koca kütleye vurdu. Ucuununçok hafif deolsabir çentik bıraktığını fark etti. Tekrar dokundu. Bu yumru gibi köktü. Patates gibi. Sımdı yarınmıştı. İlerlemesi neredeyse imkânsız hâle gelmişti. Burada durup kalması sözkonusudahi olamazdı. Elindeki sivri köklerleürmek yavrusu başlatı. Bazen delmeye gayret etti. Kındıkça yenisini alıyordu. Çok yorulmuştu ama ustalaşyordu. Vurma, delme açlarını netleştirmiş, hep aynı yerlere çalısarak epey yol almıştı. Arkası patates gibi kökünü tamamen inçideydi. Kapadokya tüflerinde yeraltı şehri kazıyormuş gibi hissetti kendini. Ama ne bacavardı etrafına. Ne peşi. Ne de ucması için serpiyen yıldız tozu. Patatesi didilemeye devam etti. Bazen zamanında yaptığı patatesbasıklarını da hayal ederek. Patatesler de basıkları da vardı amabir arada değillerdi. Birden var gücüyle vurduğu parça çok kolay düştü. Hafif bir serinlik sağdı patatesin içine. Biraz da çevresini kazdı. Delik açtı. Sonu gelmişti. Öteye geçmişti tamda Doors'un dediği gibi. Koca bir kök patatesin içinden geçmişti. Keşke bu elmaolsaydı diye düşündü. YaWilliam Tell'in attığı ok bir oluk açtı. Ya ısırlı bil gısayara yapıştırılır, ya uzun saçlı çocuklara yapı şirketiolur, plakların ortasındaki delikten geçer, ya Pamuk Prensesi uyutur, ya da ağaçtan sarfkan yılanı aldırmasızın, ilk çifti cennetten kovdururdu. Ama patatesi bu. Kaza, kazıya, vura parçalaya içinden geçebilmiş bu acayip en gili aşımıştı. Ya yolda başka patatesler de varsa? Yayılon bundan sonrası sırfyumru kökse! O zaman yarınmıştı.

Galiba öyleydi. Daha ilerleyip bu korkulanıya yüzölçünelmekten çekindi.Patatese açtığı deliğin yanına kıvrıldı. Yorgunklutan anında sıdıt. Başka da yapacak bir şey yoktu. On beş yirmi adımda bir patates kökü vardı ama o henüz...
...rüyalarla dalmıştı...

Ortalığa saçılmış son patates parçaları da toplanınca, karınca akını kesildi.



Tıktırlarla uyandı. Nerede olduğunun farkına varması bile zaman aldı. Etrafındaki tıktırlar gayet ritmikti. Penceresinin önünden askerler resmi geçit yapıyordu sanki. Gözünü açtı. Hemen kapattı. Tekrar açtı. Kocaman olmuş gözlerle bakmaya başladı. Gerçekten küçük bir ordu vardı karşısında. Bir karınca ordusu. Disiplin fıskıran. Geçilecek köprü olmayınca, rezonans korkusu da olmadan uygun adım ritmik yürüyen çift taraflı bir trafik vardı. Boş gelen, dolu donüyordu.Vücudunun kat kat üzerinde bir yükü tepelerinde taklaattırarak. Azönce kendine yol açmak için kazarken söktüğü patates parçaları büyük bir ciddiyet içinde, arkada kırıntı bile bırakmayacak şekilde taşınıp götürülüyordu. Gözleri kendisini konu tepelerine çıkaran karıncayıardadı. Ama ayırtetmek neredeyse imkânsızdı. Plakalar da yok. Kişisel venilerinin, kötü niyetlerinin eline düşmesini önlemeküzere kancacalar plaka takmaktan çoktan vazgeçmişti. Zaten kancacalar kendilerinin plaka ya da kimlik, bir numaraya indirgenmesini ne anlar ne de hazmedebilirlerdi. Ortalığa saçılmış son patates parçaları da toplanınca, karınca akını kesildi. Hemen ayağa fırdı. veson kancaca takırmı takip etmeye başladı. Beklediği gibide. Öyle ilginç yollar bulmuşlardı ki bazen uzun uzun tımanıyor bazen düz duvardan geçiyorlardı ama patateslerin yolu kapatması mümkün olmuyordu. Onları takip etmeye hiçbir zaman aşamayacağı yerleri geçirmişti. Hızla. Kancacalar toplağıklanmallan yuvalarına geltilmişlerdi. Yuvaları girmeyi düşünmedii bile. Bir yabancısı varlık olarak algılanacaktı ve kancacalar derisi ve kemikleri dışında her şeyi koparıp depolayavereceklerdi. Önce çoktu. **Yola devam etmek, kancacalar yem olmaktan daha akıllı bir davranıştı. Yürüdü. Yürüdü. Kökler azalmış, incelmış ama zemin de epey sertleşmişti.** Ayağının altındaki toprak kay gan ama sağladı. Daha hızlı yürüyebiliyordu. Tam nereye gittiğini farkında olamazdı. Boyledeliklere düşünce insan Kula Krâçesi'nin ülkesine düşeceğine zannedir. Bir köstebeç yuvasında olduğunun varsaydığı ilk dakikalarda bir flamingo bulursa nasıl kricket oynayacağını düşünmüştü ama ortada hiçbir şey kalmamıştı. Patates bile. Elma zaten yoktu. Ama Newton'un kafasına düşüp hayatı değiştirecek elmalan o kırmızıya mı boyandı yoksa yeşil üzerine mor puanıye mi bilemedi. Yine de elmalar boyanmışlardı. Ağaçtayken. Boyadığını düşündüğü elmalanın boyalannın eline bulaştığını fark etti. Su damlıyordu. Yukandan. Damla Damla. İp gibi. Oluk oluk. Yüzeyde yağmur yağıyordu. Toprak da suyu alt katmanlara, köklere geçiriyordu. Bir an ayak bileklerine kadar su içineolduğunu fark etti. Su geçimeç zemindeydi. Su birikiyordu. Hızla. Hareketleniyor ve akıyordu.

Dizlerine yaklaşıyordu. Can haviyle koşmaya başladı. Koştı. Koştı. Su içinde koşmakçok yorucuydu. Sınıksızlan oldu. Koşmaya çalıştı ama su belini aşmıştı ve çok hızlı akıyordu. Bu akinbda ne yüzlebilir ne de kosaabilirli. Sürüklenmeye başladı. Birden aç ilerdebir tümsek gördü. Son gücünü atladı, zorlansada üstünlemezdi. Çamlur bir yüzeydi ama sıcaktı. Su akıntısı inanılmaz hızlanmıştı. Olduğu yerde yaklaşıyordu. Bir eliyle bulduğu camurlu bir kovuğadiger eliyle yandaki bir kovuğa tutundu.Elina arada sıcağahava üfleriyi gibiydi. Su tekrar beline ulaşmıştı bile. Kaçacak yer yoktu.

Birden ayağının altında yerin oynadığını hissetti. Bir kere daha oynadı. Ellerine iki kovuktan da sıcağ hava geldi. Yer bir daha oynadı. Sarsıldı. Her yerdentoprak yağıyordu. Su iyice yukselmışti. Büyük bir sarsıntıyla yükseldiğini hissetti. Toprakların içinden. Birden ışık ve hava. Gün ışığı. Gök. Toprağın üstü. Iyice üstü. Kafasını kaldırdı. İki kocaman göz gördü. Tüzel arasında bakın. Yerini epey üstündeydi. Bir gağın önünden duyuyor veburun deliklerine tutunuyordu. Deve kuşu kafasını topraktan kırmaya tam



Dilan Bozyel

vücut geliştirme şampiyonu: öykü başlar

Öykü Başar... Türkiye, Avrupa ve Dünya şampiyonlukları olan vücut geliştirme milli sporcusu. Öyküyle tanıştığımızı yıllar öncesine dayanıyor. Kendisinin yönetmenliğini yaptığı ZET (Zihinsel Engelliler Tiyatrosu) oyunları için fotoğraf çekimleri yapıparken tanışmıştık. Farklı bakış açısı, disiplini ve enerjisi o zamanlar dikkatimi çekmişti. Aradan geçen zamanda bir anda karşıma çıkınca, dikkatimi değişen beden yapısı ve spor hayatı çekti ve elbette buluştuk:

Kaslı ve güçlü beden insanı "güvende" hissettiriyor olması varsayımının üstüne; gücü, bir şeyi kaldırma ya da fırlatma kuvveti olarak algılamadığını belirterek başlayan sorularımı cevaplamaya... Başarılarıyla öz güvenli olmanın daha sağlıklı bir yol olduğunu ve dünyanın en güçlü insanlarından birinin Stephen Hawking olduğunu düşünüyorum. Motivasyondan çok disiplinli olmanın başarıyı getirdiğine inanıyor Öykü. Motivasyonun gelip geçici, disiplinin kalıcı olduğunu düşünüyorum. Vücut geliştirme sporcusu olmadan önceki Öykü'yü sordum kendisine, cevabı ikimizi de gülmüşti: Şehirdurduğu yerde değişiyor, insan mı değişmeyecek?!

Şehir durduğu yerde değişiyor, insan mı değişmeyecek?!

ediyordum, çekine çekinesordum; bir kere fiziksel tacizde dayanamayıp birinin ensesine indirdiği yumrukları adamı yere sermiş. (Bunu duyunca rahatladığımı itiraf etmiydim.)

Bir fotoğrafçı olarak -sağlam karakteri bir yana- imaj açısından Öykü'yü son derece çekici, feminen ve seksi bulduğumu kendisiyle de rahatlıkla paylaştım. Tepkisi şahaneydi: Evet, ben de öyle düşünüyordum. :)

Sokakta, internette değişik yorumlarla karşılaşmıştım Öykü. Çok övenler, hayran olanlar kadaryüzüne baka baka kaslarının iğrenç olduğunu belirlen zalimler de varmış. Öykü'nün personal trainer oluşu, beslenme konusunda tecrübesi ve düzenli sağlık taramaları bakımından konuyu değerlendirdiğim izlekötü eleştirenlerin çoğunun "sağlıklı kilodave yapıda" olduğunu üzülerle tespit ediyordum. **En çok güldüğüm yorumlardan biri ise bir kadının Öykü'nün yanına yaklaşıp "keşke sen kocamın karısı olsaydın bir de güzel dövseydin onu" dediği oldu.**

Hâlihazırda katı kuralları olan ve yoğun disiplin isteyen bu sporla ülkemizi temsil ederken bir yandan sponsor desteği gerektiğini konuşuyordum fotoğraf çekimi esnasında. Sponsor olabilecek o kadar çok marka ve iş insanı varken aslında Federasyon bile hiç tebriketmemiş bizi gururlandıran kadın milli şampiyonu. Yani yine gün sonunda, biz kadınları birimizizi gönülden destekliyoruz ve duyuru tekbazımızatemiş ediyorduz. Bir de düşünün sponsor, desteklalar kim bilir daha

Meral Işık



aşkın simyası

Aşk, bir kişiye veya nesneye tutkuyla yönelmedir.

Aşk, sevginin tutkulu biçimidir. Aşk sözcüğü Arapça aşakadan gelmekte, aşak: Bir varlığın bir varlığa, bir nesnenin bir nesneye koşulsuz sarılması demektir. Aşk, hoşlanmak değildir. Aşkın kökenindeki duygu, eksiksiz adanmışlık duygusudur. Bu adanmışlık ise ne iyiliktir ne de özveridir, yalnızca kendini karşılıksız bırakıştır. Aşkın dışında hiçbir şeyde mutlak adanmışlık yoktur. İnsan yalnızca aşkı kendini sürüklenmeye bırakır. Buna göre aşk, sonuçlarına göre tasarlanamayan, sonuçları göz önünde tutularak gerçekleştirilemeyen olgudur. Aşkı göze alanlar bilimez sonuçları da göz önüne almış demektir.

Sokrates'e göre;

Aşk çeşit çeşittir. Biri bedenleri sever, diğeri fikirleri.

Augustinus'a göre; Aşkın ölçüsü, ölçülüz sevmektir. Bazılarına göre aşk bir acı kaynağıdır. Aşkta her şey acıdır ve mutlu aşk mümkün değildir.

Platon'a göre ise; Aşk, seksüellikten uzak tinsel aşk anlamına gelir. Platon'un ardından gelmekte olup günümüzde platonik aşk olarak adlandırılır. Sorgulanmayan aşk anlamında kullanılır.

Tasavvuf'a ise; Gönülden yanan bir ateştir aşk.

Şeyh Galip'in eseri

Hüsn-ü Aşk, Allah'ın tahtı olarak bildirildiği gönülden, oraya yapılan seferin çok dolu sevgi mücadelesi olduğunu niteler.

Mevlana Mesnevi'de aşkı "ben ol da bil" diye benliğini yakan ateşi diye getirmiştir.

Fuzulî, Su Kasidesi'nde aşkı hem yanar hem yakar diyerek suya benzetmiştir.

Günümüzde hepimizin bildiği aşktan ne kadar derin ve anlamlı olduğuna açık örneklerdir bunlar.

Bilimsel olarak ilk görüştü aşk vardır.

Bu haz odaklı ve etkileşim sonucu oluşur.

Aşk baskı ve koku da bilimsel olarak kesin kanıtlanmış öğelerdir. Ancak bana ait olsun, benim değilse kara toprağın diyerek özellikle kadınlara yapılan şiddetle aşktan, sevgiden asla söz edilemez. Bu insanlar, olgunlaşmamış dürtüsel davranış, bencil ve hasta ruhlu insanlar olarak nitelendir.

Bunları bilimsel insanın "musallat" olarak nitelemiş çok da güzel bir benzetmeyapmışlardır.

Aşkın kutsal bir evre olduğunu beyneinde hissederek gönülden yaşayan insanın kendi benliğinden vazgeçişine en güzel örnekler: Annenin bebeğine olan aşkı, Meccun'un Leyla'ya, Romeo'nun Juliet'e olan aşkı, Tanrı aşkı, memleket sevdası... Bunların hepsi tanrısaldır. Ve hepsinde kendi varlığının vazgeçiş söz konusudur.

Zaten sevgi, kişinin mutlu olduğunu gördükçe onun mutluluğuyla mutlu olabileme sanatıdır, demiş yazar.

Günümüzde kaybolmamacak gerçek aşkın ve rüyaz sevgilerin çoğalması tüm dünyadaki kaosı bitirecek en büyük



Metin Uca



kırgın ama çok güzel gülen ağabeyimin öyküsü...

Her güzel söz oyununda, her gülen yüz ayrıntısında bir Bekir Coşkun yaşıyor hâlâ. Hiç eskimeyen, hiç yenilmeyen bütün "Pako"ların babası, bütün güzel insanların Bekir Ağabey'i olarak...

Tam bir yıl olmuş gidişi, bırakişi; çekilmiş bir ağız dişine dilin değmesi gibi hiç kabullenilmeyen... Bir yıl önce bu zamanlarda siz dergiyi elinize aldığınızda çok sevdiği sigarasının, hiç sönmeyen sigarasının yılların tortusu acılarının akciğini parça parça edişinin kurbanı olarak gittiği. Bir neşeli ağabey sohbetlerini yarım bırakarak; nasihatlerini, anekdotlarını, hiç dolmayacak dostluğunu...

Tanımadan okuyarak sevdiğim, hiç bilmeden kalcıp yanına gittiğim ağabeyim gerçek anlamda örnek aldığım bir gazeteci.

Onun hınzır dili, yaratıcı zekası ve iyyin yanında durmasından izler taşımaya çalıştım hem bilerek hem bilmeyerek, taklit ederek yeni bir noktaya getirmeye gayret ederek... Televizyon haberciliğine başladığımda o da Hürriyet binasının en üst katına gelmişti. Cinnah Caddesi'nin başındaki binarın üst katında kendimi zorla davet ettirdiğim sohbetlerle hayatına girmiştik.

Sohbeti de gerçek bir okulu. Onunla konuşmak, paylaşmak, gülmek büyük mutluluktu. "Yaşa Metin" dediği zaman dünyalar benim olurdu. Hürriyet sohbetleri ben İstanbul'a gksem de telefonla devam etti. Hiç kopmadan, saygı ve hayranlığa dayalı dostluğumla inanılmaz keyifli sohbetlerimizin kahramanıydı. Ama yıllar geçiyor, hayat bozuluyor, eleştiriler düşmanlık olarak algılanıyor; toplumsal ayrışma hastalıklı bir hâl alıyor. **İşte öyle bir ortamda 2009'da Hürriyet'ten kopuşu, arkasından Habertürk ve kısa Cumhuriyet gazetesi maceralarında da canım büyüğümü hiç bırakmamıştım.**

İleri demokraside geri geri gidişi en iyi o anlatıyor, uzun telefon sohbetlerimizde kakkahalarımız eksik olmuyordu. O hep haklı, doğru, erdemli yerde duruyordu.

Mesela Dövl'te ne yazdıysa yıllar sonra aynıysı oluyordu. Yaş farkı, değişik kuşaklar ama küçük devlet memuru fedakâr babaların çocukları olmak; zorlukla ve yoksullukla geçen yıllar...

On beş yıl genişinden gelen beni onun öyküsüyle daha çok buluşturuyordu. Hayvanları aynı gözle seviyor, iyi insanları aynı bakışla kucaklıyorduk. Tek farkımız sigaramızdı. Onun sigarası eksik kalan her şeyin; hayatında üstüne yürüdüğü bir çok kötülüğe karşı savunması, destekçisi, enerjisiydi. Hayat zorlaştıkça, stres arttıkça o daha çok çekiyordu içine, kırgın ama çok güzel gülen adam ve hikâyesi; benim için de dayanmanın, direnmenin, mücadelenin, erdemin Türkiye'deki zarafetle birleşmiş akıllı hâliydi.

Aynı tarz insanları, canlıları, hayvanları sevmenin, onlar için mücadele etmenin

güzelliğini hayatıma sokanların, hayatımda iz bırakarak yerleşenlerin başındaydı benim Urfalı güzel ağabeyim.

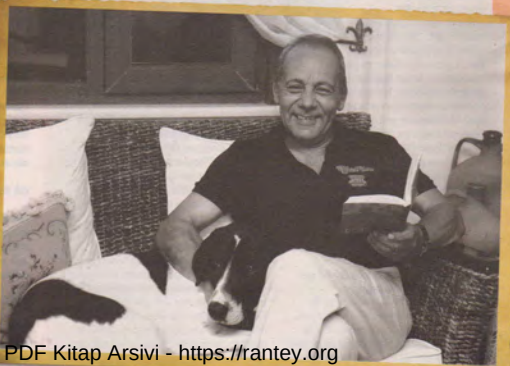
Kanun çalarak ilk parasını kazanan, kanun dışılığı ölümlüne savaşan ağabeyim, Türkiye'de basının saygınlığının nasıl yok olduğunun gözlemlendiği bir dönemde; erdemin, dürüstüğün, gazeteci saygınlığının anıtı olarak kalıyordu. Yıllar geçiyor, ilkelerinden, duruşundan ödün vermiyor, hayatının örnek kişiliklerinden biri olmayadevam ediyordu.

Ama 2017'de yine Ekim ayında durmak zorunda kaldı o güzel kalem. Yoğun tedavi ortamında arada fırsat buldukça kısa notlarını okuyor; hemen telefona sarılıp, onu yormadan en yakınından sağlık haberlerini almaya çalışıyordum. Ama tam üç yıl sonra 2020'nin Ekim'inde İstanbul'da bir sabah koşturması arasında geldi kara haber... **Dokuz köyden kovulmuş, onuncu köyde ısrar etmiş, Türk basın tarihinin ulu çınarı benim canım Urfalı kırgın ama çok güzel gülen ağabeyim Bekir Coşkun, gökyüzündeki en güzel, en sağıın yeri almıştı.**

Öyle sıkıştı ki kalbim, öyle acıdı ki içim, öyle vedasız, öyle çok iz bırakarak çıkıp gidememişti ki hayatımdan...

Her güzel söz oyununda, her gülen yüz ayrıntısında bir Bekir Coşkun yaşıyor hâlâ. Hiç eskimeyen, hiç yenilmeyen bütün "Pako"ların babası, bütün güzel insanların Bekir Ağabey'i olarak... Birinci yılında, kalbimizdeki yerin çok daha sağlam büyük usta.

Sohbeti de gerçek bir okulu. Onunla konuşmak, paylaşmak, gülmek büyük mutluluktu.



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Emrah Akbaş



"tiyatrodur,
iyidir"

Erkan Can

pavyon tuvaletçisi ayten



Kadıköy Emek Tiyatrosundan çıkan Herkes Kocama Benziyor, sezonun en dikkat çeken oyunlarından olmaya aday. Genç yazar Alis Çalışkan'ın kaleme aldığı oyunun yönetmenliğini Hakan Emre Ünal yapıyor. Tuvaletçi Ayten'in hikâyesinin anlattığı oyunu, tek kişilik performansıyla izleyicileri kendisine hayran bırakan Pınar Gündürkin'le konuştum.

Öncelikle tebrik ederim, İzmir Şehir Tiyatrosuna katılmışsınız. Hemen bu kapsamda sorayım, özel tiyatrodur olmak ile bir kuruma bağlı kalmak arasındaki fark nedir?

Ben de bunu yeni tecrübe edeceğim. Ankara ve İstanbul Devlet Tiyatrolarında daha önce sözleşmeli çalıştım. Fakat burası benim için özel olacak. Ödenekli tiyatrolar olduğu için daha kalabalık kadrolu oyunları daha uzun süreli oynamak imkânı oluyor.

Bize oyundan bahsedebilir misiniz? Ne anlatıyor metin?

Bir pavyonda tuvaletçilik yapan Ayten'in kendini keşfetme ve özgürleşme hikâyesi... Pavyon çok enteresan bir mekân. Kadın var, erkek var, müzik var, ağı var. Bütün bunlara tuvaletin köşesinden şahit olan ve tam ortasında kendini bulan bir kadının hikâyesini anlatıyor.

İzleyiciler salona girer girmez interaktif bir hâl alıyor oyun. Seyirciyi oyuna katma fikri nasıl çıktı? Size nasıl hissettiriyor?

Yönetmenimiz Hakan Emre Ünal'ın fikri. Sahne alanında Ayten'in kendi mekânı. Onun alanına seyirciler geliyor. Seyirciyi karşılarsın, laf atarsın, konuşursun... böylelikle hem oyuncu seyirciyi hem seyirci oyuncuya ve oyuna ısınmış olsun diye bir fikir attık ortaya, daha sonra uyguladık. Çok hoşumuza gitti.



Fotoğraf: Ayçin Çalışkan

Mehmet Ali & Akşamsefası

Oyunda Neşet Ertaş türkülleri söylüyorsunuz. Nasıl karar verdiniz Neşet Ertaş olmasına? Şiye de söz konusu...

Karakterimiz türkü söylemeyi seven bir kadın. Neşet Ertaş'ı ben çok seviyorum; hem dinlemeyi hem söylemeyi... Biraz da benim kişisel repertuarımdan dolayı Neşet Ertaş ağırlıklı oldu. Ben Orta Anadolu'luyum. Saz çalınıp, türkü söylenen bir evde doğdum. Ailemde hemen herkes enstrüman çalar veya söyler. Dinlemek de söylemek de bana iyi geliyor. Aslında metinde bir türkü vardı, diğer türkülleri ben ekibe sordum onlar da onayladılar. Şiye için bir eğitim almadım, bu benim kendi şivem. Aslında tam şive değil, ağız demek daha doğru; Orta Anadolu ağızı. Böyle bir evin içinde böyle bir ağızın konuşulduğu yerde doğdum. Başka şive gerekseydi o zaman dersini almak isterdim. Bence riskli ve ciddiye alınması gereken bir şeydir. Şiveyi kulaktan dolma, yalan yanlış yapmak istemem.

Tek perde/70 dakika ve tek kişilik başarılı bir performans. Bu aynı zamanda ilk tek kişilik deneyiminiz. Nasıl bir his?

Bana çok korkutucu geliyor. Kalabalık oyunlarda oynamanın bir konforu var. Tek kişilik arastır oynamak çok iyi bir antrenman, çok geliştiriyor. Bir de interaktif bir kısım var. Oyunun tamamında seyirciyle birebir ilişki var. O tamamen geliştiriyor. Korkuyordum ama oynadıkça sevdim, alıştum.

2018 yılında ilk "Tırnak İçinde Hizmetçiler" oyunuyla tanıdım sizi. Bunca yıldır neden sahnelerde görmedik?

Ben 2007'de tiyatro bölümünden mezun oldum. Devlet tiyatrolarında ve özel tiyatrolarda yönetmen asistanlığı ve oyunculuk yaptım. "Tırnak İçinde Hizmetçiler"den önce uzunca bir süre oyunculuk yapmadım. İşimle ilgili eğitimlik yaptım, sinema çalışmaları oldu. Gönüllüden hep icine sinen bir ekiple, içime sinen bir metin ve oyuncu kadrosuyla çalışmak vardı. Karşıma Tiyatro Hemhâl çıktı.

Dram, trajedi, komedi... hepsini barındıran bir metin Herkes Kocama Benziyor. Hayatın gerçeklerini de insanın yüzüne vuruyor. Ne hissettiniz metni okuduğunuzda?

Senin de benim de seyredenlerin de hepimizin hayatında benzerleri ya da aynılar yaşanmış ya da yaşanabilir şeyler. Biz yaşamadıkysak etrafımızdakiler yaşıyor. İlk okuduğumda, evet bunları söyleyebilen bir oyunda var olmak çok kıymetli, dedim. Ne mutlu bize ki böyle bir metin yazılmış, bir araya gelmiş ve ne mutlu bana ki böyle bir metni oynuyorum.

Genç metin yazarı Alis Çalışkan'la çalışmak nasıl bir his?

Alis özel bir yazar. Aynı zamanda ilk tiyatro oyunu. Yönetmen, yazar bulduğumuzda ilk şunu sorduk. "Senin metnin üzerinde yapmak istediklerimizi yapabilir miyiz?" Sonsuz açık olduğunu görmek bizi çok mutlu etti. Son derece keyifli ve uyumlu bir alışverişle çalıştık. Kadıköy Emek bünyesinde yine Alis'in kaleminden çıkan bir oyun daha oynanıyor. Sanki Hiç Ümitmayacakmış Gibi.

Oyundan sonra izleyicide nasıl bir duygu bırakmak istediniz?

Bir sorgulama yapmalarını sağlamak. Ayten'in kendinde sorguladıklarını ve keşfettilerini henüz keşfetmemiş olan seyircimiz keşfedebilir, henüz sorgulamamış seyircimiz sorgulayabilir, sorgulamış ama sonucu

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

"İSTİKLAL" SERGİSİ İZMİR'DE BÜYÜK ZAFER'İN 100. YILINI KARŞILAYACAK



Millî Mücadele'nin başlangıç tarihi kabul edilen 19 Mayıs 1919'un yüzüncü yılında İŞ Sanat tarafından İstanbul'daki Türkiye İş Bankası Müzesi ve Ankara'daki İktisadi Bağimsızlık Müzesinde eş anı olarak açılan "İstiklal" sergisi, 30 Ağustos 2021 tarihinde "Büyük Zafer'in 100. Yılına Doğru" başlığıyla genişletilerek İzmir'de açıldı. Sergi, Millî Mücadele'nin tüm boyutlarını bin dolayında özgün belge, fotoğraf, film ve obje aracılığıyla aktarıyor.

ÖDÜLLÜ SERGİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, silah arkadaşlarını ve Millî Mücadele'nin isimli kahramanlarını bir kez daha saygı ve minnetle anmak üzere hazırlanan sergi için yerli ve yabancı birçok müze, arşiv ve koleksiyondan yararlanıldı. Doneme dair askeri objeler, günlükler, notlar, savaş sırasında hazırlanmış haritalar ve komuta kademelerinin cephe emirleri gibi yazılı

belgelerin yanı sıra çok sayıda fotoğraf ve video görüntüsü kapsayıcı bir anlayışla bir araya getirildi. Balkan Savaşları'nın başladığı 1912 yılından Cumhuriyet'in kuruluşuna dek olan döneme odaklanan sergide sürecin tanığı obje, belge ve görüntüler ziyaretçilerin beğenisine sunuldu; metinler, ekran ve projeksiyonlarla desteklendi. Sergi, 2020 yılında İlibar Yönetimi kategorisinde PRİDA ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk-Kültür Sanat kategorisinde Altın Pusula ödülleriyle de layık bulundu.

İZMİR'DE REKOR ZİYARETÇİ

İzmir Enternasyonal Fuarı'nın son günü olan 12 Eylül Pazar günü 7.044 kişi tarafından ziyaret edilen ve kısa sürede 51 bini aşkın kişi tarafından görülen sergi İzmir'de hazırlanırken kentlin Millî Mücadele'deki yeri ve önemini altını çizen eklemelerle zenginleştirildi ve şimdiye kadarki en geniş hâline ulaştı. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi, Balkan Savaşları ve Büyük Harp'e değindikten sonra "Mutareke ve İlgal", "Direniş ve Kuva-yı Milliye", "Düzenli Ordu ve Sathı Muddafaa", "Hukuk ve Taarruz", "İstiklal ve Cumhuriyet" başlıkları altında toplanan içerige İzmir'in kurtuluşuna dair yeni unsurlar da ilâve edildi.

İSTİKLAL İZMİR'DE, ANKARA'DA VE SANAT ORTAMDA

30 Ağustos'ta İzmir Kültürpark Atlas Pavyonu'nda açılan "Büyük Zafer'in 100. Yılına Doğru İstiklal Sergisi" İzmir'in kurtuluşunun 100. yılını kutlanacağı 9 Eylül 2022 tarihine kadar ücretsiz olarak ziyarete açık olacak. Ayrıca "İstiklal" sergisi hâlen Ankara'daki İktisadi Bağimsızlık Müzesinde ve sanat ortamında



SERGİ KÜNYESİ

YAPIM
İŞ Sanat

KURATÖR
İzzeddin Çalıcılar

SERGİ TASARIMI ve GRAFİK TASARIM
PATU Cem Kozar, İyl Ünal Kozar, Ömercan Çakır, Ergin Taşçı, Serra Uluoğlu

ETKİLEŞİMLİ SİSTEMLER ve ANİMASYON
Deniz

DİJİTAL GÖRÜNTÜ ARŞİVLERİ
Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi

Komutanlığı
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitablığı
Mudanya Kent Arşivi
SALT Arşivine
Imperial War Museum
British Pathe

BNF
Gaumont Pathe
Bundesarchiv

The British Newspaper Archive
Soma ve İvan Kaç Vakfı
İstanbul Araştırmaları Enstitüsü

ÖZGÜN OBJE, BELGE, FOTOĞRAF
ARŞİVLERİ

Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi
Komutanlığı
Prof. Dr. Haluk Oral
İzzeddin Çalıcılar
Mithat Nergis
Doğanay Tuna
Dokuz Eylül Üniversitesi Bayraktarlı ve Türk Bayrakları Müzesi
Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şokru

Tol Eski Eser Koleksiyonu
Cem Üsküp-Hır Edebiyetlik
Efelet Belediyesi Arşivi
Prof. Dr. Engin Berber
Ömer Durmaz

KOSTÜM VE AKSESUAR TASARIMI

Ali Gümüşler

KATKIDA BULUNANLAR

Nedret İyğ



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Gökhan Dağıstanlı



karıcığar

Onu düşünürken dünya yansa umurumda değil ama onunla düşünürken başka. El ele tutunup insan olmak diye bir şey varsa işte o. Hani anı yaşasak bizden zengini yok. Zaten bütün yoksulluğumuz istikbali düşlemekten.

İçimde nicedir bir sancı. Bu tasa sözümü söyleyemediğimden değil, derdimi biçimlendiremediğimden. Susuyorum, gözlerimin içine bakıyor gözleri maden. Bir utanç yapmış yakama, besbelli öğretisi çocukluğumdan. Bu kadar da olmaz dedim durumları tanımlayamıyorum. Güzel anıların sepyası durmadan içimi kanatıyor. Ben uzaklara dalıp anla bağlantımı keserken gizlice beni seyrediyor. Hüzün derinleşince sessizliğimi bölüp omzuma dokunuyor, ağlıyorum. Evet, hayata dair derdimiz büyük. Sesimiz kısılmış, öfkemiz korkunc. Sadece aşk değildir diye düşünüyoruz birlikte yaşadığımız. Derdimiz bir, kederimiz bir, ele ele olduk mu yolumuz bir. "Sevmeyip de ne yapalım?" diyoruz iki kadeh içince. Kayda değer bir şey olmaz; peygamber, Tanrı'sından vazgeçince. Gecenin kuaçığında üzüntülerimizi unutuyoruz. Oysa kötülük, dürlüktün nasibini almamış bir imanın terkisinde günden güne büyüyor. En kuvvetli inanç bile bu kötülük çıkarıcıların ağacında şakır şakır ediyor. Gözümüzün içine baka baka söyleniyor yalanları. Sanıyorlar ki gösterice dönmüş ibadetler bin aybı örtüyor. Tilkile plan yapıp kurtla avlananlar, koyunun cenaze namazında en öfta alıyor. Bu düzenbazlığı hiçbir bir metafiziksel güç çarpıyor. Şaşırmıyoruz. Çocuk yaşta bilime inanmışım çünkü. Tanrı'nın kudretiyle fizikdersinde tanışmışım, büyüdüğüm büyümiş gözümde. Fideizme sempatiyi erken yaşta yitirmişim. Yaşama dört elle sarılmış politikacıların şehitlik güzellmelerine acıklı acıklı güliyorum. Garibanlığınvarlık din ilimlerine kutsanmasından tiksiniyorum. Ne zaman karşında görsen şeytan diyor ki "O cübeler benim!" Ya bir illüzyonsa her şey? Bu çkar namazları, bu soygun şükürleri, bu çalntı masalara kurulan iftar sofraları illüzyonsa? Bir umut tudunmakgerek yaşamak için. Kötü bir kabustan uyanmak istiyoruz belli. Göz kapaklarımız kuşuklu, korkularımız yaman. Peki ya bu riyakarlık gerekse? Bu dert bizi öldürür o zaman.

- "O eski heycan ölü."

Onu düşünürken dünya yansa umurumda değil ama onunla düşünürken başka. El ele tutunup insan olmak diye bir şey varsa işte o. Hani anı yaşasak bizden zengini yok. Zaten bütün yoksulluğumuz istikbali düşlemekten. Zamanı lineer belledikçe ilkelleşiyor insanlığımız. Belki böyleyaparak ihanet ediyoruz aşka. Oysa onunla huzurlu olmak var. **Misal bazı geceler uzanıyor kuyunu. Kırılınca göre yüve derdi buna. Şefkatın, güvenin, şükünetin bin bir para. Öte yanda ırzına geçilen bir orman ya da ranta kurban edilmiş doğa; peşkeş çekilmiş milli varlıklarımız veya inancının zindanında içtenliğince tapan zihiller.** Bunlara üzülmeyp de ne yapalım diye düşünürüz. Küstürmez ki ne?



Oysa gözlerine hafif bir kalem çekmeli, saçlarını boynuma doğru salmalı. Bakışları kıyısını neden yitirmiş? Yangınları ezberlediğinden denizleri unutmış olmalı. Ama talan Validebağ Korusu'na kadar dayanmış, ama vahşiyimş, kanlıymış üstelik, aldırılmamalı. Düşününce çıldırmak işten değil, düşünmemeli.

Eğitilemez bir arsızlık bu. Acı durmadan kafiye ararken hayatla, bu şiir böyle yazılmamalı. Töredir, ruh iradesiyle hesabını sonunda kendi görür. Mezar taşlarına derinden kazınmalı:

- "Her ölen pişman ölü."

Koşuyolu Meydanı'nda göründü yine. Yokuştan hızını alarak inmiş. Her erkeğin rüyasından çıkıp da gelmiş. Beni elyle kuyumş gibi buldu. O an adını bir çiçek haykırsa şaşırmazdım. Boynuma sarıldığı gibi bir fırtına kızardı soluğumda. Hayır, heycanı yitmedi aşkımdın. İki gündür görüşmemiştik.

Birbirimizi deşetli özlemiştik. Umulmadık bir gün olabilir bugün. İhtimal düşünmeyi bırakır sadece düşleriz, bu geleceğimiz değil. Sokak satıcıları eskisi gibi konuşur. Köşebaşındaki çiçekçi kızla selamlasızır. Yeşil çökişle inatlaşır ağaçlar ve dökmeler yapırlarını. An gelir kabına sığmaz aşk. Ayva ağaçları giyer yeniden geliniğini. Sonbaharmış aldırırız, bir kere de sevenlerin hatıranı ölü.

Bugün, umulmadık bir gün olabilir. Yeniden yeserebilir umutlar. Yangınlar kapıların ardında kalabilir. Birlikte olmanın tarifsiz bir gücü var. Güneşin hâlâ sıcaklığı ondan, yazın amansız direniş ondan. Sonra illaki bir ayna kırılır ve merdivenin altından geçer insanlık. Talihsizlikleri niyetiyle aykır sevdiğim, acının hiçbir şeyle takas edilemediği hayatıtan. Kalıdrır başını, bakar bana. Duamı işler, niyetimi görür. Meslektaşlarına kızgın bir imam haykırır: La ilahe illallah!

- "Kanuni Süleyman ölü."

Gerçek nedir biliyor musunuz? Zamanın varlığı insanı, yoluğu Tanrı'yı açıklar. Var olan her şey dönüşür ve genellikle yanar. Demir paslanır mesela, insan nefes alır. Aldıkça gelişir, geliştikçe eskir sonra dönüşür. Zengini, fakiri, güzeli, çirkin, memuru, işçisi... Hepsi toprağa karışır. Misal bugün yaşayan hiçbir başkan, hiçbir bakan, hiçbir belediye başkanı, hiçbir müteahhit, hiçbir genel müdür, hiçbir milletvekili yüzyıl sonra olmayacak. Daha da kötüsü, zamansızlıktan bakıldığında göz açp kapayınca kadarır bütün bu olanlar. Bütün bu soygun, bu yağma, bu katliam en fazla göz açp kapayınca kadar. Doymayan gözümüzde büyüttüğümüz dünya ibarettir işte. Tenimiz ya başlamışa çırdır.

**Birlikte olmanın
tarifsiz bir gücü
var. Güneşin
hâlâ sıcaklığı
ondan, yazın
amansız direnişi
ondan.**

KAFA

YORAN SORULAR

YAŞAR
KEMAL



Fotoğraf: Selin Akdemir, Getty Images

1 Yaşar Kemal, parası bitince kendisine gazetelerden döşek yapıp Gülhane Parkı'nda kalmaya başlamıştı. Arif Dino, onu Nadir Nadi'yle görüştürüp Cumhuriyet gazetesine aldiracaktı. Nadir Nadi, Yaşar Kemal'e yazacağı iş mektubunu hangi mekâna postalamıştı?

- a) Lebon Pastanesi
- b) Kristal Kahvesi
- c) Maya Galerisi
- d) Gülhane Parkı

2 Yaşar Kemal, yaylalarda ve pirinç tarlalarında çalıştığı için yürümeyi alışkanlık edinmişti. Yürüyerek düşünüyör, kurduğu hikâyeyi parça parça yazmak için gene yürüyor, sonra kâğıda aktarıyordu. Yazar, Güzin Dino tarafından Fransızcaya çevrilen ilk eseri "Bebek"i kaç kez yazmıştı?

- a) Dokuz
- b) On yedi
- c) Yirmi beş
- d) Üç

3 Yaşar Kemal'in gerçek ismi Kemal Sadık Gökceli idi. İnsanlara yalan söylemiş, tutuklanma olasılığı nedeniyle gerçek ismini herkesten saklamış. Bir tek küçük dostu biliyordu Yaşar'ın sırrını. Hangisi yazarın bu üç dostundan biri değildi?

- a) Abidin Dino
- b) Arif Dino
- c) Orhan Kemal
- d) Vefik Pirinççioğlu

4 Yazar, Osmaniye'nin Hemite (Göçeli) köyünde doğmuş, Çukurova'daki yaylalarda, dolu dolu bir çocukluk geçirmişti. Toroslar'daki bitki, hayvan ve kuş zenginliği onu cezbetmiş, bir kuş beslemeye başlamıştı. Bu kuşun türü neydi?

- a) Saka kuşu
- b) Kırılgaç
- c) Güvercin
- d) Keklik

5 Yaşar Kemal, çok küçük yaşlarda büyük acılara maruz kalmıştı. Kurban kesimi esnasında sağ gözüne bıçak saplanmış ve kör olmuştu. Daha sonraları camide namaz kılan babasının bıçaklanarak öldürülüşüne şahit olmuştu. Bu travmalardan sonra yazar, hangi sorunu yaşamıştı?

- a) Hiperaktivite
- b) Kekemelik
- c) Dürtü kontrol bozukluğu
- d) Kaygı bozukluğu

6 Babasızlık, yoksulluk, içe kapanklık gibi birçok unsurla boğuşan Yaşar Kemal, okula dokuz yaşında başlayabilmişti. Bu süreçte kendi yaralarını iyileştirebilmek için müzikle ve edebiyatla uğraşan Yaşar'a annesi, hangisini bir gün aynılacakları korkusuyla yasaklamıştı?

- a) Saz çalmayı
- b) Türkü söylemeyi
- c) Yazı yazmayı
- d) Aşıkolmayı

7 Yazarın ilk şiiri "Seyhan", Kemal Sadık Yaşar imzasıyla Adana Halkevi Dergisinde yayımlanmıştı. Traktör sürücülüğü, pamuk toplayıcılığı, kütüphanememurluğu gibi çeşitli meslekleri icra eden Yaşar Kemal'in yayımladığı ilk eseri hangisiydi?

- a) İnce Memed
- b) Sarı Sıcak
- c) TekKanatlı Bir Kuş
- d) Teneke

8 Yaşar Kemal Türk ve dünya edebiyatını yakından takip ederdi. Cervantes, Tolstoy, Çehov, Steinbeck etkilediği yazarlardan birkaçıydı. Bir kitap kahramanı ile ilgili, "Kahramanların dünyadaki en işe yaramış, en gerçekçi, en insan olandır" demişti. Bu kahraman kimdi?

- a) Don Kişot
- b) Lennie
- c) Anna Karenina
- d) Ivanov

9 Yaşar Kemal'in eşi Thilda Serrero'nun babası Osmanlı Bankası genel müdürü, dedesi ise Osmanlı Sarayı başdoktoruydu. Thilda, bütün ağır koşullarda Yaşar Kemal'in yanındaydı, kocasının eserlerinin çevirilerini de yapıyordu. Bu çifti kim tanıştırmıştı?

- a) Abidin Dino
- b) Ömer Sami Coşar
- c) Atıf Sakar
- d) Oktay Rifat

10 1953 kışında, Yaşar ile Thilda küçük çini sobada odun yakıyorlardı. Komünistlerinin bacası duvarlarından geçiyordu. Thilda bu duvara yaslanarak ısıyor, Yaşar Erzurum'dan aldığı eldivenleri takıyordu. Yaşar Kemal, bu süreçte hangi eserine çalışıyordu?

- a) Karınca ve Süçlülük
- b) Tanyeri Horozları
- c) İnce Memed
- d) Kuşlar da Gitti

Cevaplar: 1-C, 2-A, 3-D, 4-D, 5-D, 6-B, 7-B, 8-A, 9-B, 10-C

Ekim 2021 - Sayı 85 - Ayık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Ayık Yegem Sarıllı Yazar - Yazar Sahibi: KAFA Grup Medya Yayıncılık LTD. ŞTİ.
Sorumlu Müdür: Mert Çengiz Genel Yönetim Kurulu Başkanı
Görsel Yönetim: Volkan Güneş Genel Yönetim Kurulu Başkanı
Okuyucu Temsilcisi: Ayşe Nur Seyhan Reklamci: İbrahim Kaya 1500.com
Adres: Kızıllı Mah. İsmailpaşa Sok. No: 44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 428 98 88
Baskı: İhsan Güneşçilik A.Ş. 29 Ekim Cad. Polya Plaza No: 115A/41
Nispetiye / Beşiktaş / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: TDP (0212) 554 39 09
www.kafa.com.tr bilgi@kafadergi.com reklam@kafagrup.com
KAFA Dergisi'nde yazı, görsel, ses ve fotoğrafların yayını haklarını saklı tutuyoruz. Yazarın, yayını ve görsel ya da sesin yayını için yazılı izni alınmadan kullanılması, yasal sorumluluk ve hukuki soruşturma gerektirecektir.



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

halide edib adıvar

Güçlü eserlerinin yanı sıra hayat öyküsü ve karakteriyle de bu topraklardan geçmiş en ilham verici insanlardan biri. Daima sorgulayıcı, cesur, her şeyiyle "ben varım" diyen güçlü bir kadın.

Venus'te bir kraterde bir Türk kadın yazarın adı var: "Adıvar" krateri! Kraterin etrafında kolaylıkla görülebilen, "fışkırmış parlak maddeler" bulunuyor. Eserleri ve hayat hikâyesi kadar ışıltılı gözleriyle de girdiği her ortamda ölümsüz bir iz bırakmayı başarmış Halide Edib Adıvar, uzaydaki bir dişi gezegenden göz kırpmıyor bizlere.

Temasettiği herkes gibi etkilediğiAmerikalı milyarder Charles Richard Crane'nin sözleriyle, "Asya'nın en zeki kadını", yazar, siyasetçi, aktivist, öğretmen, "onbaşı" Halide, 1884'te İstanbul, Beşiktaş'ta doğdu. Babası II. Abdülhamid dönemindehazine kâtipliği yapmış Mehmet Edip Bey, annesi Eyüp'te Mevlevî bir aileye mensup Bedrîfem Hanım'dı. Bu "biyografisine sığmayan kadın" anlattığı güzel eserde İpek Kaşgarlı, Edip Bey'in, sonuna bir "e" eklesede ömrü boyunca kızına, çok istediği oğlan çocuk için düşündüğü "Halid" adıyla selandığını belirtir.

Adının hikâyesi kaderi olmadı... Halide, hayatın hiçbir alanındaeerkeklerin gerisinde kalmadı. Edebiyattan siyasete öncü kişiliğiyle kitleleri peşinden sürükledi. **Erkek komutanların arasında sivil bir kadın kahraman olarak cepheye bulundu. Kadınların ve halkın kaderini değiştirecek süreçlerde etkin rol aldı.**

Halide'nin çocukluk ve ilk gençlikyıllarını, Osmanlı İmparatorluğu'nun çok kültürlü ortamıyla beraber kalabalık aile ortamı şekillendirdi. Annesini çok küçük yaşta kaybetti. Anneannesiyi dedesinin yanında büyüdü. Babası artarda iki evlilikdaha yapınca kocaman, karmaşık bir aileye sahipoldu. Çocukken tanıştığıçok eşlilik, ilk evliliğinde de başına gelecek, kadın hakları mücadelesinde üstünde durduğu noktalarından biri olacaktı.

Saray mensubu gayrimüslimlerin küçük çocuklarıyla kısa süre bir yuvaya devamettikten sonra ilköğretiminidevâzel dersler alarak sürdürdü. Sonra yaşını büyüterek Üsküdar Amerikan Kız Kolejine girdi. Namaz kılıp dua okuyan bir yandan da Rumca şarkılar söyleyen Halide'nin okuldaki mutlu günleri uzun sürmedi. Bir öğrencinin "jurnal" üzerine padişah II. Abdülhamit'in iradesiyle okuldun uzaklaştırıldığını. Erken yaşa kümmel İngilizcesiyetileverdiği ilk kitap padişahın Şefkat Nişanıyla ödüllendirildi. Daha sonra kırk yıl önce yüksek sınıfına giren dönemin Halide Edib, Üsküdar Amerikan Kız Kolejinden lisans derecesi alan ilk Müslüman kadındır.

Özel matematik dersleri aldığıSalih Zeki Bey'le kolejden mezun olulolmaz,büyük aşklaevlendi. Kendisindenyaşça çok büyük, görmüş geçirmiş bir adam olan Salih Zeki parlak bir matematikçiydi. Ancakbelli açılardan oldukça klasik bir adamdı, eşine onun engin ruhunun gereksindiği eşitlikçi ortamı sağlamadı. Halide evliliği boyunca okuyarak, çeviriler yaparak kendini geliştirmeyi sürdürdü. İlk evliliğinden iki erkek çocuk sahibi oldu.

II. Meşrutiyet'in ilan edildiği 1908'degazetelerdekadın haklarıyla ilgili yazılar yazmaya başladı. Yazılan kısa sürede muhafazakâr çevrelerin tepkisini çekti. 31 Mart Ayaklanması sırasında aldığı ölüm tehditleri üzerine iki oğlunu yanna alarak Mısır'a gitti. Ardından İngiltere'ye giderek İngiliz gazeteci Isabelle Fry'nin evindekonuk oldu. Dönemin entelektüel ortamı içinde kadın erkek eşitliğine dair yoğun tartışmalarla katıldı, Bertrand Russell gibi önemli düşünürlerle tanıştı.

1909'da İstanbul'a geri döndü, yazılarını sürdürürken ilk romanları da basıldı. İkinci bir kadınla evlenmesi üzerine eşiSalih Zeki'den 1910'da boşandı.

Boşandıktan kısa süre sonra yazdığı "Handan" romanı kendisine çok benzenen kadın kahramanıyla beraber hayatı ve düşünceleriyle

yoğun otobiyografik izler taşıır. Değişken mizacıyla kurduğu tahakkümün yanı sıra başka kadınlarla birlikte olarak da ruhunu tahrip eden yaşça çok büyük kocasından ayrıldıktan sonra Handan aşırı bir hastalığa yakalandı. Hastalığı sırasında kardeşi gibi sevdiği yakın akrabası Neriman'ın eşiyile yasak bir aşk yaşar ve trajik biçimde hayatını kaybeder. İçeriğinde olduğu kadar biçimiyile de yenilikçi bir mektup-romandır bu. Handan'ın hastalığında zihinden geçenlerin aktarıldığı, bilinç akışı tekniğiyle yazılmış bölümün edebiyatımızda özel bir yeri vardır.

Toplumsal meselelerin yanında kadın erkek ilişkilerini romanlarında az rastlanır bir cesaretle içtenlikle analiz etti. "Sinekli Bakkal'da müslüman bir kadınla gayrimüslim bir erkeğin ıdivdaca varan aşkının, "ŞeyyiveTalip'te aşıkolduğu adamları nikâhsız yaşamaya başlayan bir kadını, "MevutHüküm'de kocasından cinseliyolla bulaşan bir hastalık kaban bir kadının trajedisini anlattı. Batılşasın, özgür ruhlu kadının karşısında her kalanekeğin krizi, sıkıyayer verdiği temadın arasındaydı.

Yurt dışında ciddi bir hastalık geçirdiği bir dönemde kendisine yıllardır aşık olan doktorAdnan Adıvar'ın teklifini kabul ederek 34 yaşında ikinci evliliğini yaptı. Düşünlere ortaklık ve saygıya dayalı bu evlilik, yazarın özgürlükçü doğasına kuşkusuz daha uygundu.

HalideEdib, aynı zamandaKurtuluş Savaşı'nın Halide Onbaşı'dır. Eşi Adnan Adıvar'ın 1920'de Ankara'ya geçerek MustafaKemal'in safınatkıdı. Halide Edib'inTürk modernleşmesi ve femininiz içindeki yerini anlatan değerli eserinde Ayşe Durakbaşı, yazarın anlatılan bir kadın yazarın değerli savaş tanıklıklarının yanı sıra 1908-1922yılları arasında Türkiye'nin siyasi, toplumsal değişimini tüm yönleriyleanıştığını belirtir. Halide Edib'in femininizmi, popüler, milliyetçi bir femininiz olarak değerlendirilir.

Kadının anelliği rolünü bir tür "toplum anelliği" rolüne evirmeye amaçlayan, toplumsal hassasiyetleri fazlasıyla dikkate alan bir femininiz. Yazarın sürekli

sorgulayan düşüncesi yine de onu günümüzkadını için bile öncül kadın biryasaç,düşünceye eylem felsefesi oluşturmıştır.

Halide Edib, Cumhuriyet'in ilanından sonra Cumhuriyet Halk Fırkası ve Mustafa Kemal Paşayla siyasi fikir ayrılıkları yaşamaya başladı. Eşi Adnan Adıvar'ın Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşunda yer alması sonucu iktidar çevresinden uzaklaştılar. Tekpartidönemi başlanınca, eşiyilebirlikte Türkiye'denaynılmak zorunda kaldı. Atatürk'le yaşadıkları fikir ayrılıklarından sonra tanışmaları da anlaşılanadamları bir yerbouldu.

On dört yıl bulan sürgün döneminde kitap yazmayı sürdürdü,Türkiye kültürünü dünyakamuyuana tanıtmak amacıyla dünyanın pek çok yerinde konferanslar verdi.Sinekli Bakkal'ın İngilizce orijinali "The Daughter of the Clown" 1936'da yayımlandı. Aynı yıl Türkiye gazetesinde tefrika edilen eserTürkiye'de en çok basılan yazarı roman oldu.

1939'da İstanbul'a döndü. İstanbul Üniversitesi İngiliz Filolojisi kürsüsünün 10 yıl başkanlığını yürüttü. 1950'de DemokratParti İzmir Milletvekili olarak TBMM'ye girdi. 1954'te bir görenden ayrıldı, üniversitede döndü. Eşi Adnan Bey'i 1955'te kaybetti.

Halide Edib Adıvar, 9 Ocak 1964'te İstanbul'da 80 yaşında yaşamını yitirdi. Ardında 21 roman, dört öykü kitabı, iki tiyatro eseri ve pek çok inceleme bıraktı. Güçlü eserlerinin yanı sıra hayat öyküsü ve karakteriyle de bu topraklardan geçmiş en ilham verici insanlardan biri. Daima sorgulayıcı, cesur, gerektiğinde kendine bile muhalif olmayı başaran, her şeyiyle "benvarım" diyen güçlü bir kadın,



Cumhuriyet'in
cesur ve asi kızı:
Halide!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteoy.com>

Halide Edib Adıvar'ın ve daha birçok "Ben Varım!" diyen kadının sıra dışı ve ilham verici hikâyesini sizlerle buluşturuyoruz. Vodafone'un katkılarıyla...

**KALD
KIRIĞI
İYİLEŞMEZ,
HEP
SİZLER.**

AYŞE KULİN

Kuşaklar Arasında Yaşamın İzlenimleri, 2020
1. Baskı, 160 Sayfa